

SKÓLASKÝRSLA

2009

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Hag- og upplýsingasvið

2009

Skólaskýrsla 2007

© Samband íslenskra sveitarfélaga

Borgartúni 30

Pósthólf 8100

128 Reykjavík

2009/15

Umsjón með útgáfu: Valgerður F. Ágústsdóttir og Magnús Karel Hannesson

EFNISYFIRLIT

Inngangur	5
LEIKSKÓLI	6
1. Leikskólabörn	6
Samantekt	14
2. Leikskólar	14
Samantekt	17
3. Starfsfólk	17
Samantekt	26
4. Kostnaður vegna leikskóla	26
4.1 Kostnaður sveitarfélaga vegna reksturs leikskóla	26
4.2 Rekstrarútgjöld í hlutfalli af skatttekjum	31
4.3 Kostnaður á hvert heilsdagsígildi barna	34
Samantekt	37
GRUNNSKÓLI	38
5. Nemendur	38
Samantekt	44
6. Grunnskólar	44
Samantekt	46
7. Starfsfólk í grunnskóla	46
7.1. Kennarar	46
Samantekt	55
7.2 Annað starfsfólk	55
7.3. Allt starfsfólk í grunnskóla	61
Samantekt	66
8. Kostnaður vegna grunnskóla	66
8.1. Kostnaður sveitarfélaga vegna reksturs grunnskóla	67
8.2. Rekstrarútgjöld í hlutfalli af skatttekjum	71
8.3. Rekstrarkostnaður á hvern nemanda	74
Samantekt	77

TÓNLISTARSKÓLI	78
Helstu þættir í skólamálastarfi sambandsins 2008	80
INNLEIÐING NÝRRA LAGA OG VINNA VIÐ SETNINGU REGLUGERÐA.....	85
Fylgiskjal 1 – Ýmsar upplýsingar um skólamál	87
1 Grunnþjónusta á sviði fræðslumála	87
2 Tölulegar upplýsingar um skólamál	88
3 Samræður í kjölfar kreppu	90
4 Könnun á hagræðingaraðgerðum sveitarfélaga	91
5 Samrekstur skóla	93
6 Símenntun grunnskólakennara	94
7 Heimildir	96
Fylgiskjal 2 – Listi yfir áhugaverðar nýlegar skýrslur um skólamál.....	97
Fylgiskjal 3 – Listi yfir fulltrúa sambandsins í nefndum á sviði skólamála.....	99
Fylgiskjal 4 – Skólaskrifstofur sveitarfélaga og skólar utan þeirra.....	101

INNGANGUR

Markmiðið með útgáfu þessarar skýrslu er að birta tölulegar upplýsingar um skólamál og gera þær aðgengilegar fyrir sveitarstjórnarmenn, stjórnendur grunnskólans og aðra þá sem fylgjast vilja með þróun í skólamálaum. Í skýrslunni er bæði fjallað um leikskóla og grunnskóla og að auki er umfjöllun um tónlistarskóla.

Tölulegar upplýsingar ná til málaflökkanna á landsvísu en einnig er þeim skipt niður eftir landshlutum. Að auki eru upplýsingarnar að nokkru leyti flokkaðar eftir íbúafjölda sveitarfélaga.

Upplýsingar í skýrslunni eru fengnar frá opinberum aðilum, þ.e Hagstofu Íslands og Sambandi íslenskra sveitarfélaga. Í höfuðdráttum er gerð grein fyrir starfsemi hvors skólastigs um sig árið 2008 og að auki eru birtar sambærilegar upplýsingar aftur í tímann eins og kostur er.

Skýrslan gefur möguleika á árlegum samanburði á ýmsum lykiltölum í skólahaldi.

Birtar eru ýmsar magntölur yfir nemendur, skóla, kennara og annað starfsfólk og kostnað vegna málaflökkanna. Að auki er að finna fróðleik frá öðrum sviðum sambandsins. Fjallað er um helstu þætti í skólamálastarfi sambandsins, svo sem um nýtt starf verkefnisstjóra í skólamálaum. Í fyrsta sinn er umfjöllun um tónlistarskóla í skólaskýrslunni, og byggir hún á niðurstöðum könnunar sem Félag tónlistarkennara lét gera vorið 2009. Þá er stutt yfirlit yfir innleiðingu nýrra laga og vinnu við setningu reglugerða. Í fylgiskjölum er birt skjal um skólamál sem sambandið lagði fyrir menntamálanefnd Alþingis sumarið 2009. Í síðustu skólaskýrslu var sá háttur hafður á að birta ný lög um leik- og grunnskóla ásamt lögum um menntun og ráðningu kennara og skólastjórnenda við leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla. Ákveðið hefur verið að birta þessi skólalög í skýrslunni um það bil annað hvert ár, og verða þau birt næst í Skólaskýrslu 2010.

Skýrslan er tekin saman af Valgerði Ágústsdóttur, sérfræðingi á hag- og upplýsingasviði Sambands íslenskra sveitarfélaga.

LEIKSKÓLI

Hér má sjá yfirlit lykiltalna vegna leikskóla á tímabilinu 2004–2008. Fjöldi starfsfólks vísar til fjölda stöðugilda. Rekstrarkostnaður er uppreiknaður á verðlagi ársins 2008.

Helstu lykiltölur vegna leikskóla árin 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Fjöldi leikskólabarna	16.755	16.864	17.216	17.446	18.286	1.531	9%
Heildsdagsígildi barna	15.312	15.643	16.226	16.663	17.609	2.297	15%
Leikskólar	262	262	267	270	275	13	5%
Starfsfólk við uppeldis- og menntunarstörf	3.459	3.535	3.807	3.950	4.349	890	26%
Starfsfólk við önnur og ótilgreind störf	413	400	394	417	411	-2	0%
Allt starfsfólk	3.872	3.935	4.201	4.367	4.760	888	23%
Rekstrarkostnaður	18.272.609	19.338.190	21.444.167	22.112.949	22.458.842	4.186.233	23%
Rekstrarútgjöld	13.134.212	14.310.964	17.337.825	18.517.169	19.172.012	6.037.800	46%
% tekna af rekstrarkostnaði	28%	26%	19%	16%	15%	12 hlutfallsstig	-46%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Rekstrartölur eru í þús. kr. á verðlagi ársins 2008.

1.LEIKSKÓLABÖRN

Leikskóli er fyrsta skólastigið í skólakerfinu samkvæmt lögum nr.90/2008 um leikskóla og er ætlaður börnum undir skólaskyldualdri. Sveitarfélög bera ábyrgð á starfsemi leikskóla. Lögin kveða á um að sveitarfélög hafi forustu um að tryggja börnum leikskóladvöl og beri ábyrgð á heildarskipan skólalahalds í leikskólum sveitarfélaganna. Hvert sveitarfélag skal setja sér almenna stefnu um leikskólalahald í sveitarfélaginu og kynna fyrir íbúum þess. Á vegum 63 sveitarfélaga landsins er starfræktur leikskóli eða í 81% sveitarfélaga. Í þessum kafla verður fjallað um ýmsar lykiltölur um leikskólabörn, leikskóla, starfsfólk á leikskóla og rekstrarkostnað.

Tafla 1.1. Fjöldi leikskólabarna á Íslandi 1998–2008 ásamt barngildum og heilsdagsgildum

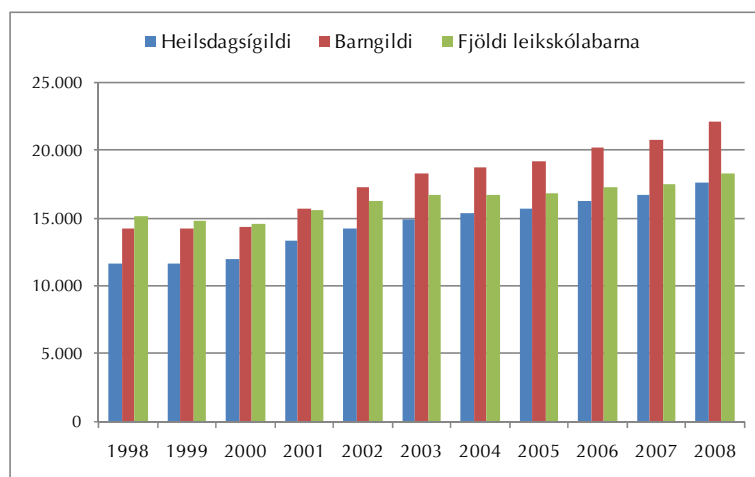
	Fjöldi leikskólabarna	Heilsdagsgildi	Barngildi
1998	15.105	11.626	14.179
1999	14.761	11.696	14.186
2000	14.574	11.967	14.398
2001	15.578	13.321	15.710
2002	16.283	14.274	17.259
2003	16.685	14.946	18.234
2004	16.755	15.312	18.764
2005	16.864	15.643	19.237
2006	17.216	16.226	20.242
2007	17.446	16.663	20.724
2008	18.286	17.609	22.135
Breyting	3.181	5.983	7.956
% breyting	21%	51%	56%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Börn í opinberum leikskólum og sjálfstætt starfandi leikskólum. Heilsdagsgildi eru reiknuð þannig að dvalartími í 4 klst. jafngildir hálfu heilsdagsgildi, dvalartími í 5 klst. = 0,625 og 6 klst. = 0,75. 7 klst. viðvera og yfir reiknast sem 1 heilsdagsgildi. Barngildi vísa til aldurs leikskólabarna skv. reglugerð nr. 225/1995.

Í töflu 1.1 er að finna yfirlit yfir fjölda leikskólabarna frá árinu 1998 til ársins 2008. Á tímabilinu hefur leikskólabörnum fjölgað um 3.181 barn eða um 21%. Aukning í þjónustu leikskóla sést þó ekki síður í þróun heilsdagsgilda. Börn dvelja mislangan tíma á leikskóla á dag. Í samanburði milli einstakra leikskóla þarf að taka tillit til mislangs dvalartíma einstakra barna á leikskóla. Því eru svokölluð heilsdagsgildi barna reiknuð út. Sjá skýringu við töflu 1.1 og mynd 1.1. Heilsdagsgildum hefur fjölgað um 51% á árunum 1998–2008 eða um 5.983 heilsdagsgildi. Þetta segir okkur að viðvera barna á leikskóla hefur lengst. Að lokum sjáum við að barngildum hefur fjölgað um 7.956 á árunum 1998–2008 eða um 56%. Samkvæmt Reglugerð nr. 225/1995 um starfsemi leikskóla eru barngildi reiknuð út frá aldri barns á leikskóla. Þannig reiknast fimm ára gamalt barn sem eitt barngildi en eins árs gamalt barn sem tvö barngildi. Þróunin hefur verið í þá átt að þjónustan er einnig í boði fyrir yngri börn en áður. Fjölgun barngilda hefur einnig áhrif á starfsmannafjölda á leikskólunum þar sem hver starfsmaður nær að sinna færri börnum eftir því sem þau eru yngri.

Mynd 1.1 Fjöldi barna á öllum leikskólum og fjöldi heilsdagsígildi barna 1998–2008

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Börn í opinberum leikskólum og sjálfstætt starfandi leikskólum. Heilsdagsígildi eru reiknuð þannig að dvalartími í 4 klst. jafngildir hálfu heilsdagsígildi, dvalartími í 5 klst. = 0,625 og 6 klst. = 0,75. 7 klst. viðvera og yfir reiknast sem 1 heilsdagsígildi. Barnígildi vísa til aldurs leikskólabarna skv. reglugerð nr. 225/1995.

Á mynd 1.1 sjáum við gögnin úr töflu 1.1 sett fram á myndrænan hátt. Árið 2008 eru 18.286 börn í öllum leikskólum landsins eða samtals 17.609 heilsdagsígildi, en barnígildi eru 22.135 talsins. Frá árinu 1998 hefur leikskólabörnum alls fjölgað um ríflega 3.100 eða 21%. Á sama tíma eykst fjöldi heilsdagsígilda mun meir eða um 51% sem jafngildir 5.983 heilsdagsígildum.

Tafla 1.2 Fjöldi barna í leikskólum 1998–2008 eftir landshlutum

	Reykjavík	Höfuðborgarsvæðið án Rvk	Subúrnas	Vesturland	Vestfirðir	Norðurland vestra	Norðurland eystra	Austurland	Suðurland	Landið allt
1998	5.959	3.327	837	744	518	455	1.421	673	1.171	15.105
1999	5.696	3.232	851	733	502	438	1.446	681	1.185	14.764
2000	5.455	3.289	850	725	510	442	1.477	668	1.158	14.574
2001	5.844	3.689	1.038	820	460	446	1.539	588	1.154	15.578
2002	6.182	4.001	1.061	839	449	449	1.534	569	1.198	16.282
2003	6.433	4.108	1.038	825	430	467	1.570	663	1.151	16.685
2004	6.523	4.153	1.047	859	383	454	1.544	656	1.136	16.755
2005	6.495	4.269	1.079	852	376	445	1.514	704	1.130	16.864
2006	6.458	4.538	1.093	892	380	392	1.625	691	1.147	17.216
2007	6.394	4.640	1.251	886	397	385	1.624	719	1.150	17.446
2008	6.583	5.024	1.350	903	374	381	1.614	760	1.297	18.286
Breyting	624	1.697	513	159	-144	-74	193	87	126	3.181
% breyting	10%	51%	61%	21%	-28%	-16%	14%	13%	11%	21%

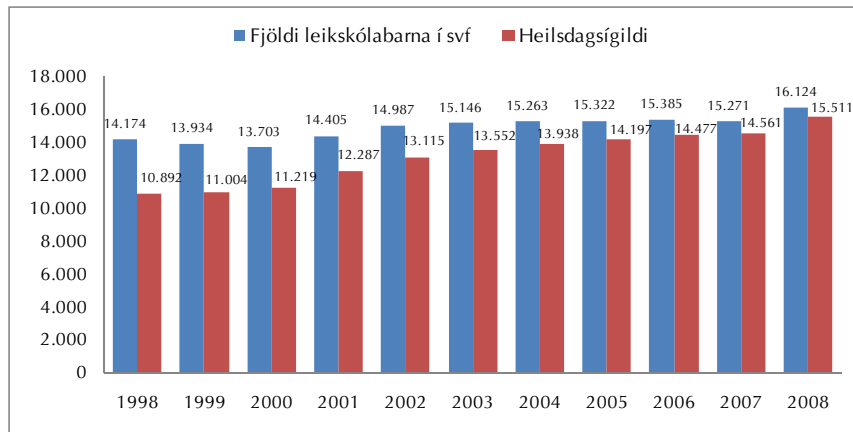
Heimild: Hagstofa Íslands.

Skýring: Átt er við öll leikskólabörn, bæði í opinberum leikskólum sem og sjálfstætt starfandi leikskólum.

Tafla 1.2 sýnir fjölda leikskólabarna í leikskólum eftir landshlutum tímabilið 1998–2008. Þeim fjölga hlutfallslega mest á Suðurnesjum (61%) og höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur(51%). Á Vestfjörðum fækkar leikskólabörnum á tímabilinu um 28% og á Norðurlandi vestra fækkar þeim 16%.

Á mynd 1.2 er að finna yfirlit um þróun barnafjölda á leikskólum reknur af sveitarfélögum. Þar kemur einnig fram fjöldi heilsdagsígilda barna á leikskólum.

Mynd 1.2 Fjöldi barna á leikskólum sveitarfélaga og fjöldi heilsdagsígilda 1998–2008

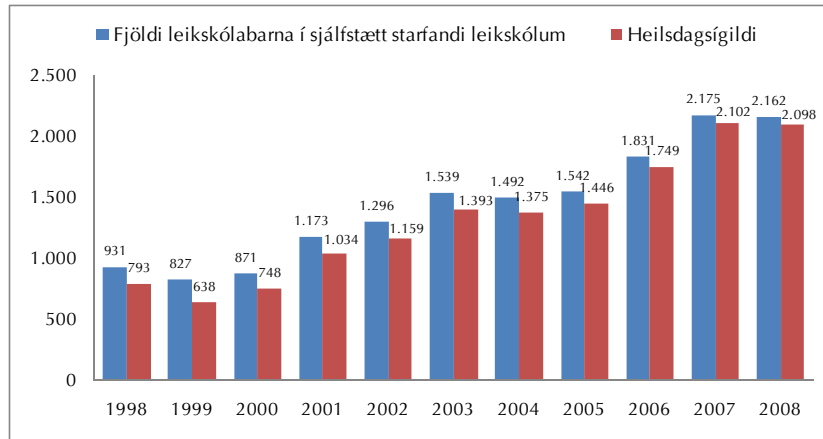

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Börn leikskólum reknur af sveitarfélögum. Heilsdagsígildi eru reiknuð þannig að dvalartími í 4 klst. jafngildir hálfu heilsdagsígildi, dvalartími í 5 klst. = 0,625 og 6 klst. = 0,75. 7 klst. viðvera og yfir reiknast sem 1 heilsdagsígildi.

Hér sjáum við sömu þróun og í mynd 1.1. Leikskólabörnum hefur fjölgað um 1.950 í leikskólum sveitarfélaga eða um tæp 14% á tímabilinu 1998–2008. Á sama tíma hefur fjöldi heilsdagsígilda barna á leikskólum vaxið um 43% eða um 4.619 heilsdagsígildi. Það að heilsdagsígildum barna á leikskóla fjölgi meira en sem nemur heildarfjölda þeirra er vísbending um að viðvera barna sé að lengjast. Athygli vekur að leikskólabörnum í leikskólum sveitarfélaga fækkar lítillega milli árunna 2006 og 2007 eða um 114 börn.

Mynd 1.3. Fjöldi barna á sjálfstætt starfandi leikskólum og fjöldi heilsdagsígilda 1998–2008

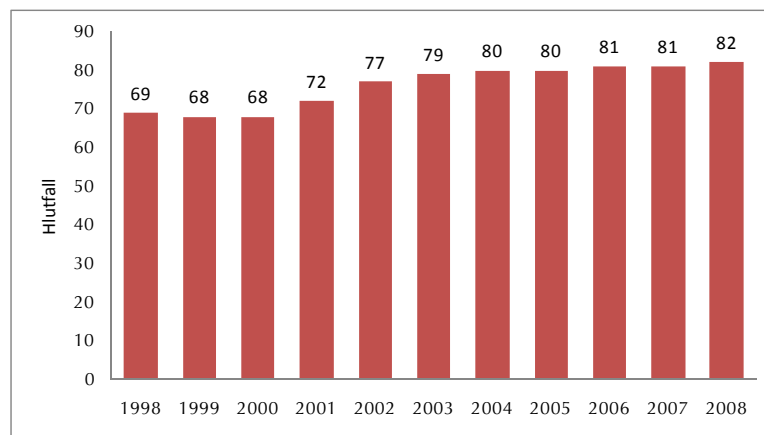

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Börn í sjálfstætt starfandi leikskólum. Heilsdagsígildi eru reiknuð þannig að dvalartími í 4 klst. jafngildir hálfu heilsdagsígildi, dvalartími í 5 klst. = 0,625 og 6 klst. = 0,75. 7 klst. viðvera og yfir reiknast sem 1 heilsdagsígildi.

Á myndinni hér fyrir ofan má sjá fjölda barna í sjálfstætt starfandi leikskólum á árunum 1998–2008. Fjöldaaukning er veruleg. Þannig er 931 barn í sjálfstætt starfandi leikskóla árið 1998, en árið 2008 hefur tala þeirra ríflega tvöfaldast. Heilsdagsígildum hefur fjölgað enn meir, sem líkt og áður hefur komið fram er vísending um að viðvera barna á leikskólum sé að lengjast. Andstætt því sem gerist í opinberum leikskólum, þá fjölgar leikskólabörnum í sjálfstætt starfandi leikskólum um 19% milli ára 2006 og 2007.

Mynd 1.4 Hlutfall leikskólabarna af árgangi 1998–2008

Heimild: Hagstofa Íslands.

Skýring: Hlutfall leikskólabarna af árgöngum 1-5 ára barna.

Ásókn í þá þjónustu sem leikskólinn veitir hefur aukist umtalsvert á undanförunum árum. Árið 1998 sækja 69% barna á aldrinum 1-5 ára leikskóla en árið 2008 er það hlutfall komið upp í 82%.

Tafla 1.3 Hlutfall leikskólabarna af árgangi 1998–2008

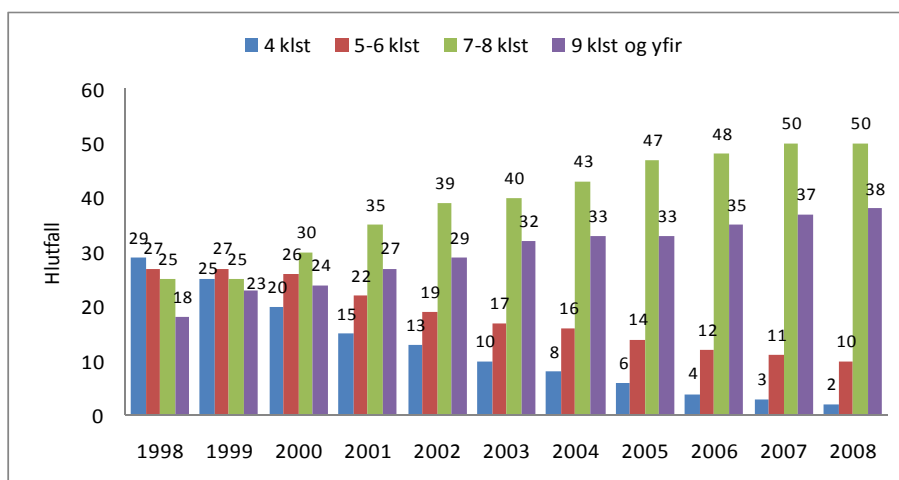
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Reykjavík	71	68	67	71	77	80	83	83	83	82	82
Höfuðsv. án Rvk	67	65	66	72	78	79	78	77	80	79	83
Suðurnes	61	62	62	75	79	77	77	78	77	80	78
Vesturland	71	72	69	75	75	78	80	80	85	83	81
Vestfirðir	76	76	79	77	80	78	78	78	83	86	84
Norðurland vestra	64	64	66	67	71	73	74	77	80	80	81
Norðurland eystra	69	69	72	75	76	79	80	80	84	83	82
Austurland	72	74	75	70	70	84	84	88	91	88	91
Suðurland	71	74	73	73	80	79	79	76	76	74	81
Landið allt	69	68	68	72	77	79	80	80	81	81	82

Heimild: Hagstofa Íslands.

Skýring: Hlutfall leikskólabarna af árgöngum 1-5 ára barna.

Tafla 1.3 sýnir það sama og mynd 1.4 nema hér eru upplýsingar greindar eftir landshlutum. Eftirspurnin hefur alls staðar aukist eftir þessari þjónustu, þó misjafnlega mikið eftir landshlutum. Hlutfallið hefur hækkað í öllum landshlutum á tímabilinu.

Mynd 1.5 Þróun dvalartíma leikskólabarna 1998–2008

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í mynd 1.5 er að finna eina skýringu á því hve heilsdagsgildum hefur fjölgað frá 1998. Viðvera barna á leikskólum hefur aukist gífurlega á tímabilinu. Hlutdeild þeirra barna sem dvelja hálfan daginn eða minna á leikskóla hefur minnkað verulega en hlutdeild þeirra barna sem dvelja 7–8 klst. eða lengur stóraukist, eða úr tæpum 25% árið 1998 í rúm 50% árið 2008. Þá hefur þeim börnum fjölgað mikið

sem dvelja 9 klst. eða lengur, hlutdeild þeirra er 18% árið 1998 en hefur aukist um 20 hlutfallsstig 10 árum síðar. Þróunin á þessum 10 árum hefur verið sú að þeim börnum fjölga frá ári til árs er dvelja lengur en 7 klukkutíma daglega á leikskóla.

Tafla 1.4 Daglegur dvalartími leikskólabarna 1998–2008

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	% breyting
4 klst	4.330	3.679	2.916	2.367	2.161	1.747	1.296	1.002	744	461	317	-93%
5-6 klst	4.176	3.941	3.778	3.508	3.064	2.883	2.665	2.437	2.123	1.930	1.814	-57%
7-8 klst	3.856	3.710	4.403	5.529	6.354	6.761	7.241	7.831	8.285	8.626	9.129	137%
9 klst og yfir	2.743	3.431	3.477	4.174	4.703	5.294	5.553	5.594	6.064	6.429	7.026	156%
Alls	15.105	14.761	14.574	15.578	16.282	16.685	16.755	16.864	17.216	17.446	18.286	21%

Heimild: Hagstofa Íslands.

Viðvera barna í leikskóla hefur lengst umtalsvert hin síðari ár. Í töflu 1.4 kemur fram að þeim börnum sem dvelja á leikskóla í 4 klukkustundir dag hvern hefur fækkað um 93 % árið 2008 miðað við árið 1998. Hlutfallsleg fækkun nemur tæpum 57% meðal barna er dvelja í leikskólanum í 5-6 tíma dag hvern. Stóraukning hefur orðið meðal barna er annars vegar dvelja í 7 til átta klukkustundir á degi hverjum og hins vegar sem dvelja 9 klukkustundir eða lengur á leikskóla, en fjöldi þeirra barna hefur ríflega tvöfaldast. Alls hefur leikskólabörnum fjölgað um 21% á tímabilinu.

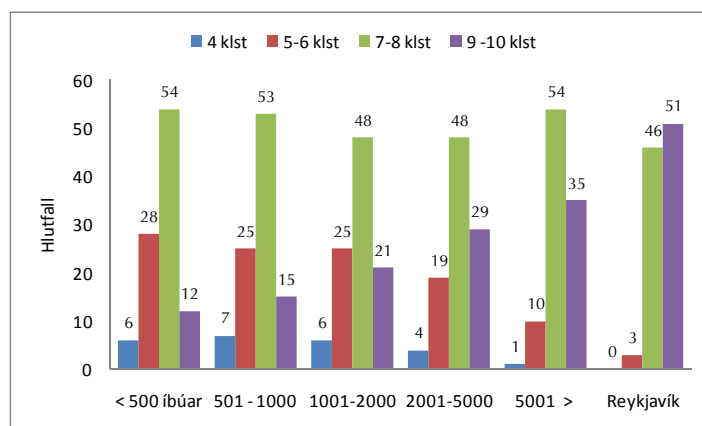
Tafla 1.5 Dvalartími barna á leikskóla árið 2008 eftir stærð sveitarfélaga

	4 klst		5-6 klst		7 - 8klst		9 - 10 klst		Samtals	
	Fjöldi	%	Fjöldi	%	Fjöldi	%	Fjöldi	%	Fjöldi	%
≤ 500 íbúar	16	6%	73	28%	141	54%	31	12%	261	1%
501 - 1000	43	7%	155	25%	336	53%	95	15%	629	3%
1001-2000	58	6%	224	25%	439	48%	190	21%	911	5%
2001-5000	99	4%	472	19%	1.169	48%	718	29%	2.458	13%
5001 ≥	77	1%	724	10%	4.013	54%	2.630	35%	7.444	41%
Reykjavík	24	0%	166	3%	3.031	46%	3.362	51%	6.583	36%
Alls	317	2%	1.814	10%	9.129	50%	7.026	38%	18.286	100%

Heimild: Samband sveitarfélaga og Hagstofa Íslands.

Í töflu 1.5 er dvalartími leikskólabarna skoðaður eftir stærð sveitarfélaga. Hér má greina tengsl milli stærðar sveitarfélaga og dvalartíma barna á leikskóla þannig að í minni sveitarfélögum dvelja börn í styttri tíma á leikskóla en ella. Að auki má sjá í dálkinum til hægri skiptingu barna í leikskóla eftir stærð sveitarfélags. Þannig búa 36% leikskólabarna í Reykjavík árið 2008, en einungis 1% í sveitarfélögum sem hafa 500 eða færri íbúa.

Mynd 1.6 Dvalartími barna á leikskóla árið 2008 eftir stærð sveitarfélaga

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga og Hagstofa Íslands.

Skýring: Bæði einkareknir leikskólar og leikskólar reknir af opinberum aðilum.

Í mynd 1.6 hafa upplýsingar úr töflu 1.4 verið settar fram á myndrænu formi. Hér sést glögg að um tengsl er að ræða milli stærðar sveitarfélaga og dvalartíma barna á leikskóla. Í minnstu sveitarfélögum er hlutfall barna er dvelja 4 klukkustundir á leikskóla um 6%, en það hlutfall fer lækkandi eftir því sem sveitarfélögin eru stærri. Í sveitarfélögum með íbúa yfir 5000 dvelur einungis 1% barna í 4 klukkustundir á dag í leikskóla og í Reykjavík er ekkert barn sem dvelur það stuttan tíma á dag í leikskóla. Í Reykjavík er hlutfall barna er dvelja í leikskóla í 9–10 klukkustundir langhæst eða 51%. Í minnstu sveitarfélögum er það hlutfall um 12%.

Tafla 1.6 Hlutfall leikskólabarna af íbúafjölda 1998–2008

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Reykjavík	5,5%	5,2%	4,9%	5,2%	5,5%	5,7%	5,7%	5,7%	5,5%	5,4%	5,5%
Höfuðsv án Rvk	5,6%	5,2%	5,2%	5,6%	5,9%	6,0%	5,9%	5,9%	6,0%	5,9%	6,1%
Suðurnes	5,3%	5,3%	5,2%	6,2%	6,3%	6,1%	6,1%	6,0%	5,8%	6,1%	6,3%
Vesturland	5,3%	5,2%	5,1%	5,7%	5,8%	5,7%	6,0%	5,7%	5,9%	5,7%	5,7%
Vestfirðir	6,0%	6,0%	6,3%	5,7%	5,7%	5,5%	5,0%	5,0%	5,1%	5,4%	5,1%
Norðurland vestra	4,8%	4,6%	4,7%	4,8%	4,9%	5,1%	5,1%	5,0%	5,3%	5,2%	5,2%
Norðurland eystra	5,4%	5,5%	5,6%	5,8%	5,7%	5,9%	5,7%	5,6%	5,7%	5,6%	5,6%
Austurland	5,5%	5,6%	5,6%	5,0%	4,8%	5,6%	5,3%	5,1%	4,5%	5,2%	5,9%
Suðurland	5,7%	5,7%	5,5%	5,4%	5,6%	5,3%	5,2%	5,0%	5,0%	4,9%	5,4%
Landið allt	5,5%	5,3%	5,2%	5,4%	5,6%	5,7%	5,7%	5,6%	5,6%	5,6%	5,7%

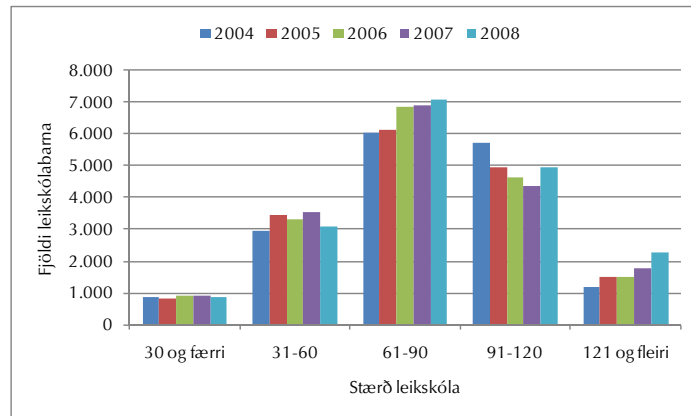
Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Hlutfall leikskólabarna af íbúafjölda

Í töflu 1.6 koma fram upplýsingar um hlutfallslegan fjölda leikskólabarna af heildarfjölda íbúa í landshlutum frá 1998–2008. Árið 2008 er lægst hlutfall leikskólabarna af íbúafjölda á Suðurlandi, en hæst á Suðurnesjum og höfuðborgarsvæðinu utan Reykjavíkur. Sé þróunin skoðuð á árunum 1998–2008 sést að hlutfallið hefur lækkað á Suðurlandi og Vestfirðum. Milli áruna 2007 og 2008 hækkar hlutfallið nokkuð á Suðurlandi og Austurlandi. Á öðrum svæðum hefur hlutfallið hækkað miðað við

árið 1998. Hér skal það áréttað að hér er um fjölda barna á leikskóla sem hlutfall af íbúafjölda að ræða, en ekki fjölda barna í árgöngum í hlutfalli af íbúafjölda.

Mynd 1.7 Fjöldi leikskólabarna eftir stærð leikskóla 2004–2008

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga og Hagstofa Íslands.

Í mynd 1.7 er fjöldi leikskólabarna flokkaður eftir stærð leikskóla árin 2004–2008. Langflest leikskólabörn eru í leikskóla með 61–90 leikskólabörnum árið 2008. Langfæst eru í leikskóla með 30 börnum eða færri.

Samantekt

Árið 2008 eru 18.286 leikskólabörn í leikskólum landsins eða 17.609 heilsdagsgildi. Leikskólabörn í leikskólum reknur af opinberum aðilum eru 16.124 árið 2008 eða 15.511 heilsdagsgildi. Frá árinu 1998 hefur leikskólabörnum alls fjölgað um rúm þrjú þúsund eða um 21%. Í leikskólum reknur af sveitarfélögum hefur börnum fjölgað um tæp 2.000 á tímabilinu eða 14%.

Heilsdagsgildum fjölgar mun meira en börnum frá árinu 1998, meðal allra leikskóla fjölgar heilsdagsgildum um 5.983 eða 51%, og meðal leikskóla reknur af sveitarfélögum fjölgaði heilsdagsgildum um 4.619 eða 43%. Það að heilsdagsgildum barna fjölgi meira heldur en fjölda barna gefur vísbendingu um að viðvera barna á leikskólum hefur verið að lengjast.

Á tímabilinu 1998–2008 jókst mjög viðvera barna í leikskóla. Þeim börnum sem dvelja 4-6 klukkustundir á dag fækkaði mikið en fjöldi barna sem dvelja sjö klukkustundir eða lengur tvöfaldaðist. Sé þróunin skoðuð eftir stærð sveitarfélaga koma tengsl stærðar þeirra og dvalartíma barna á leikskóla í ljós. Í minni sveitarfélögum dvelja börn á leikskóla í styttri tíma en í stærri sveitarfélögum.

2 LEIKSKÓLAR

Samkvæmt lögum um leikskóla skulu sveitarfélög hafa forustu um að tryggja börnum leikskóladvöl. Leikskóli er starfræktur í flestum sveitarfélögum landsins eða í 81% þeirra. Árið 2008 voru starfræktir 275 leikskólar í 63 sveitarfélögum. Að auki eru nokkur smærri sveitarfélög sem kaupa þessa þjónustu af stærra nágrennasveitarfélagi.

Tafla 2.1 Fjöldi leikskóla eftir landshlutum 1998–2008

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Breyting 98–08	% breyting
Reykjavík	84	84	84	86	88	93	94	94	93	94	94	10	12%
Höfuðborgarsv. án Rvk	42	43	44	49	49	50	49	50	54	56	60	18	43%
Suðurnes	10	10	10	12	12	12	12	12	12	14	15	5	50%
Vesturland	15	14	14	15	15	15	14	14	15	16	16	1	7%
Vestfirðir	13	13	14	14	13	13	12	12	13	13	13	0	0%
Norðurland vestra	10	10	10	10	10	9	8	8	7	7	7	-3	-30%
Norðurland eystra	30	32	32	31	31	31	32	31	33	31	31	1	3%
Austurland	17	18	17	17	17	18	17	18	17	17	17	0	0%
Suðurland	28	28	28	27	27	26	24	23	23	22	22	-6	-21%
Landið allt	249	252	253	261	262	267	262	262	267	270	275	26	10%

Heimild: Hagstofa Íslands.

Frá árinu 1998 hefur leikskólum fjölgað um 26 og er fjöldi þeirra 275 árið 2008. Þróun í einstökum landshlutum er sú að þeim fjölgar verulega á höfuðborgarsvæðinu öllu, en fækkar á Suðurlandi og Norðurlandi vestra.

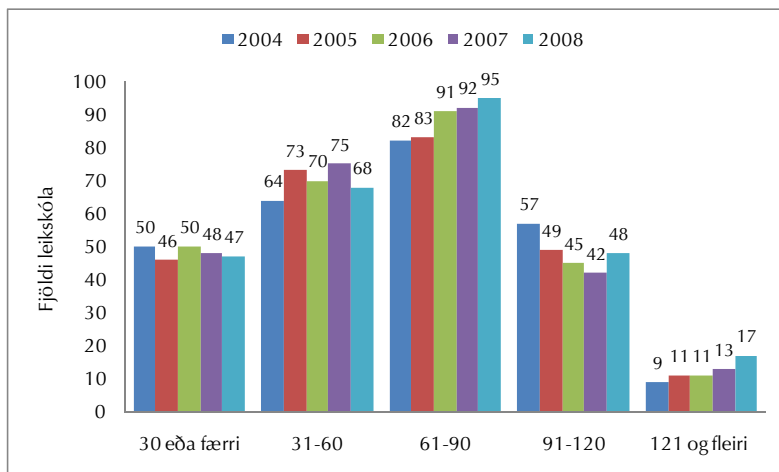
Tafla 2.2. Fjöldi leikskóla og leikskólabarna eftir rekstrarformi 1998–2008

	Allir leikskólar		Leikskólar reknir af opinb. aðilum				Sjálfstætt starfandi leikskólar			
	Fj skóla	Fj barna	Fj skóla	%	Fj barna	%	Fj skóla	%	Fj barna	%
1998	249	15.105	223	90%	14.174	94%	26	10%	931	6%
1999	252	14.761	230	91%	13.934	94%	22	9%	827	6%
2000	253	14.574	231	91%	13.703	94%	22	9%	871	6%
2001	261	15.578	237	91%	14.405	92%	24	9%	1.173	8%
2002	262	16.283	237	90%	14.987	92%	25	10%	1.296	8%
2003	267	16.685	237	89%	15.146	91%	30	11%	1.539	9%
2004	262	16.755	234	89%	15.263	91%	28	11%	1.492	9%
2005	262	16.864	234	89%	15.322	91%	28	11%	1.542	9%
2006	267	17.216	236	88%	15.385	89%	31	12%	1.831	11%
2007	270	17.446	234	87%	15.271	88%	36	13%	2.175	12%
2008	275	18.286	238	87%	16.124	88%	37	13%	2.162	12%

Heimild: Hagstofa Íslands.

Í töflu 2.2 má sjá fjölda skóla eftir rekstrarformi á tímabilinu 1998–2008. Einkareknum eða sjálfstætt starfandi leikskólum fjölgaði um 11 á tímabilinu og eru 37 talsins árið 2008. Athygli vekur að þeim fjölgar um fimm milli árána 2006 og 2007. Þeir fá rekstrarstuðning frá viðkomandi sveitarfélagi. Árið 2008 eru 238 leikskólar á Íslandi reknir af opinberum aðilum eða 87% allra leikskóla á landinu. Stór meirihluti allra leikskólabarna eru í skólum sem reknir eru af sveitarfélögum eða 88%. Fjöldi barna í sjálfstætt starfandi einkaskólum hefur þó ríflega tvöfaldast á tímabilinu.

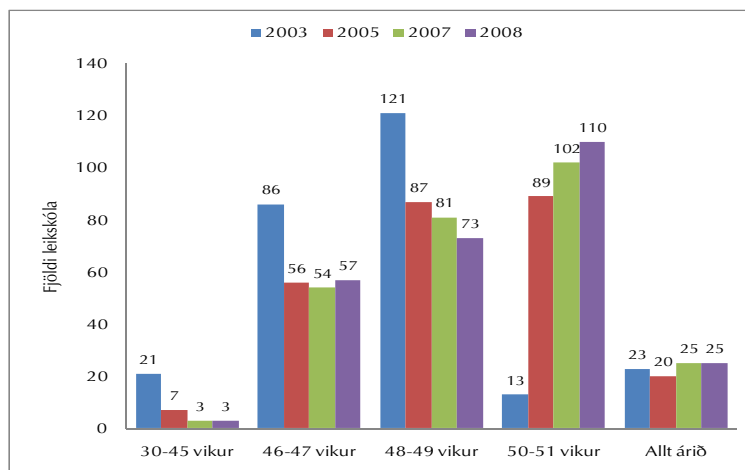
Mynd 2.1. Fjöldi leikskóla eftir barnafjölda 2004–2008

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga og Hagstofa Íslands.

Á mynd 2.1. hér að framan er gerð grein fyrir dreifingu leikskóla á Íslandi eftir stærð. Stórum leikskólum með 91–120 leikskólabörn hefur fækkað um níu frá árinu 2004 miðað við árið 2008. Reyndar hefur stærstu leikskólunum með 121 leikskólabarn og yfir fjölgað um átta á tímabilinu. Þá hefur skólum með 61–90 börn fjölgað um 13 árið 2008 miðað við árið 2004. Fjöldi minnstu leikskólanna með 30 börn eða færri fækkar um þrjú á tímabilinu. Árið 2008 er um 59% leikskóla með 31–90 leikskólabörn eða 163 leikskólar. Það er lækkun um þrjú hlutfallsstig frá árinu 2007.

Mynd 2.2 Starfstími leikskóla 2003, 2005, 2007 og 2008

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring. Ótilgreindur starfstími er hjá 1 leikskóla árið 2002, 4 leikskólum árið 2004 og 9 leikskólum árið 2006.

Mynd 2.2 sýnir þróun á starfstíma leikskóla árin 2003, 2005, 2007 og 2008. Hér kemur fram að starfstími leikskóla hefur lengst á tímabilinu. Leikskólum með stuttan starfstíma 30-47 vikur hefur

fækkað úr 107 í 60 eða um rúm 50%. Á hinn bóginn hefur leikskólum sem starfa í 50-52 vikur fjölgað úr 36 í 135. Tala leikskóla með svo langan starfstíma hefur ríflega þrefaldast á tímabilinu.

Samantekt

Árið 2008 eru starfandi 275 leikskólar á Íslandi og hefur þeim fjölgað um 26 eða 10% frá árinu 1998. Árið 2008 er hlutfall leikskóla sem reknir eru af sveitarfélögum 87% og hefur lækkað um þrjú hlutfallsstig miðað við árið 1998.

Um 59% leikskóla á landinu eru með 31–90 leikskólabörn árið 2008. Sautján skólar eða 6% leikskóla eru með 121 barn og fleiri.

Á tímabilinu 1998–2008 hefur starfstími leikskóla lengst og árið 2008 eru rúmlega þrjár fjórðu leikskóla með opið í 48–52 vikur.

3. STARFSFÓLK

Í lögum um leikskóla nr. 90/2008 segir að leikskólastjóri, aðstoðarleikskólastjóri og leikskólakennari skuli hafa menntun leikskólakennara. Heimilt er að ráða starfsfólk án leikskólamenntunar enda fáist ekki leikskólakennarar til starfsins.

Tafla 3.1 Fjöldapróun stöðugilda starfsfólks í leikskóla eftir menntun 1994–2008

	Starfsfólk alls	% breyting frá fyrra ári	Leikskóla- kennarar	% breyting frá fyrra ári	Aðrir með uppeldis- menntun	% breyting frá fyrra ári	Ófaglærðir við uppeldi og menntun	% breyting frá fyrra ári	Önnur og ótilgreind störf	% breyting frá fyrra ári
1994	2.373		768		110		1.239		256	
1995	2.403	1%	803	5%	64	-42%	1.335	8%	201	-21%
1996	2.458	2%	755	-6%	134	109%	1.278	-4%	291	45%
1997	2.580	5%	769	2%	115	-14%	1.429	12%	268	-8%
1998	2.780	8%	788	2%	129	12%	1.588	11%	275	3%
1999	2.871	3%	870	10%	102	-21%	1.607	1%	292	6%
2000	2.985	4%	803	-8%	122	20%	1.710	6%	350	20%
2001	3.279	10%	934	16%	130	7%	1.856	9%	359	3%
2002	3.578	9%	987	6%	171	32%	2.025	9%	395	10%
2003	3.811	7%	1.075	9%	178	4%	2.144	6%	414	5%
2004	3.872	2%	1.170	9%	193	8%	2.096	-2%	413	0%
2005	3.935	2%	1.227	5%	225	17%	2.083	-1%	400	-3%
2006	4.201	7%	1.340	9%	253	12%	2.214	6%	394	-2%
2007	4.367	4%	1.347	1%	269	6%	2.333	5%	418	6%
2008	4.761	9%	1.498	11%	453	68%	2.399	3%	411	-2%
Breyting	2.388		730		343		1.160		155	
% breyting	101%		95%		312%		94%		61%	

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Átt er við fjölda stöðugilda starfsfólks. Starfsmenn leikskóla að Kárahnjúkum ekki taldir með árin 2004–2006. Önnur og ótilgreind störf vísa til ræstinga, eldhússtarfa og svo framvegis. Bæði sjálfstætt starfandi leikskólar og leikskólar reknir af opinberum aðilum.

Í töflu 3.1. hér að ofan er birt yfirlit um fjölda starfsfólks og skiptingu þess með hliðsjón af menntun þess. Fram kemur að stöðugildum starfsfólks alls í leikskóla hefur fjölgað um 2.388 og hafa tvöfaldast á árunum 1994–2008, og fjölgun frá fyrra ári er hlutfallslega mest árið 2001. Gott er að hafa í huga að leikskólum hefur fjölgað um 26 frá árinu 1998, og leikskólabörnum og þá sér í lagi heilsdagsígildum hefur fjölgað verulega á tímabilinu. Stöðugildum leikskólakennara hefur fjölgað um 730 eða 95% á tímabilinu. Mest er fjölgunin milli árána 2000 og 2001. Stöðugildum þeirra er sinna uppeldi og menntun leikskólabarna en hafa aðra uppeldismenntun en leikskólakennaranám hefur fjölgað um 343 eða ríflega fjórfaldast á tímabilinu. Þar munar mestu um stórlega aukningu árið 2008 miðað við fyrra ár. Ófaglærðum er starfa við uppeldis- og menntunarstörf í leikskólum hefur fjölgað um 1.160 stöðugildi eða 94%. Þá hefur stöðugildum þeirra er sinna öðrum og ótilgreindum störfum fjölgað um 61% eða 155 stöðugildi.

Tafla 3.2 Hlutfallsleg skipting stöðugilda starfsfólks við menntunar- og uppeldisstörf eftir menntun 1994–2008

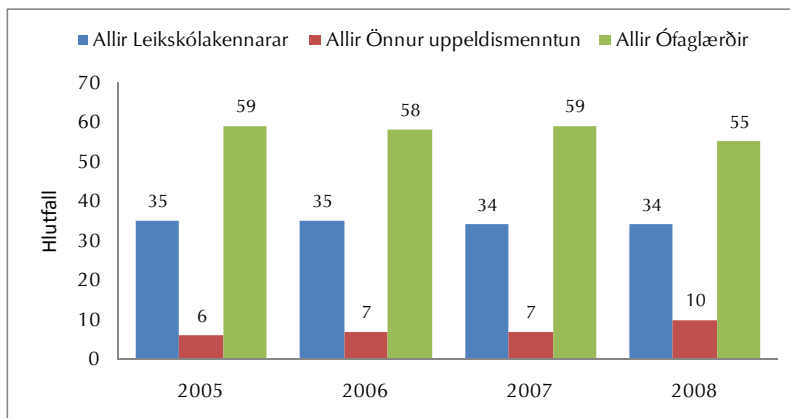
	Leikskóla- kennarar	Aðrir með uppeldis- menntun	Ófaglærðir við uppeldisstörf
1994	36%	5%	59%
1995	36%	3%	61%
1996	35%	6%	59%
1997	33%	5%	62%
1998	31%	5%	63%
1999	34%	4%	62%
2000	30%	5%	65%
2001	32%	4%	64%
2002	31%	5%	64%
2003	32%	5%	63%
2004	34%	6%	61%
2005	35%	6%	59%
2006	35%	7%	58%
2007	34%	7%	59%
2008	34%	10%	55%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Reiknað út frá stöðugildum. Starfsmenn leikskóla að Kárahnjúkum ekki taldir með árið 2006. Stjórnendur taldir með.

Tafla 3.2 sýnir yfirlit yfir hlutfallslega skiptingu starfsfólks við menntunar- og uppeldisstörf á tímabilinu 1994–2008. Fram kemur að hlutfall leikskólakennara, sem og annarra með uppeldismenntun og ófaglærðra, hefur lítið breyst á þessu 14 ára tímabili. Fjöldi leikskólakennara í hlutfalli af öllu starfsfólki er sinna uppeldis og menntunarstörfum í leikskóla er 34% árið 2008 og hefur lækkað um tvö hlutfallsstig miðað við árið 1994. Hlutfall annarra með uppeldismenntun árið 2008 er 10% og hefur hækkað um fimm hlutfallsstig miðað við árið 1994 og þrjú hlutfallsstig frá fyrra ári. Hlutfall ófaglærðra hefur aðeins lækkað og er 55% árið 2008.

Mynd 3.1 Hlutfallsleg skipting starfsfólks í öllum leikskólum eftir menntun 2005–2008

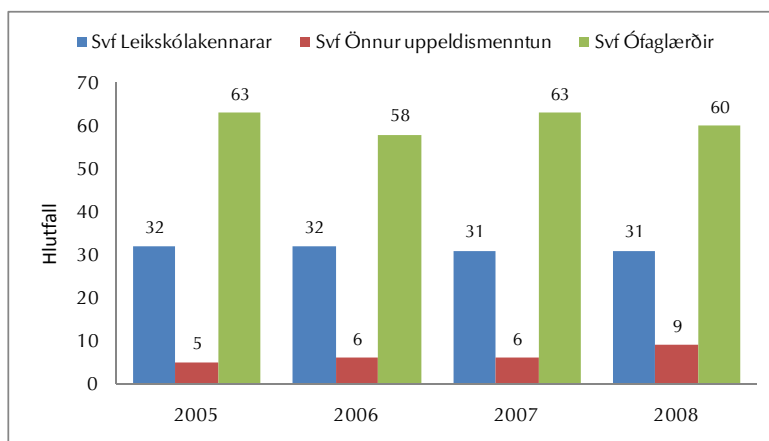

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Reiknað er hlutfall út frá heildarfjölda alls starfsfólks leikskóla.

Á mynd 3.1 kemur fram að hlutfall starfsmanna á leikskólum með leikskólakennaramenntun hefur lækkað lítillega á tímabilinu eða úr 35% árið 2005 í 34% árið 2008. Það kemur kannski ekki mjög á óvart þar sem mikil þensla einkenndi árið 2007 og erfiðlegar gekk að manna stöður með til þess menntuðu fólki á leikskóla. Þá vekur athygli að starfsfólki með aðra uppeldismenntun fjölgar nokkuð árið 2008 miðað við árið 2007. Hér er bæði tekið til einkarekinna leikskóla sem og þeirra sem reknir eru af sveitarfélögum.

Mynd 3.2 Hlutfallsleg skipting starfsfólks í leikskólum sveitarfélaga eftir menntun 2005–2008

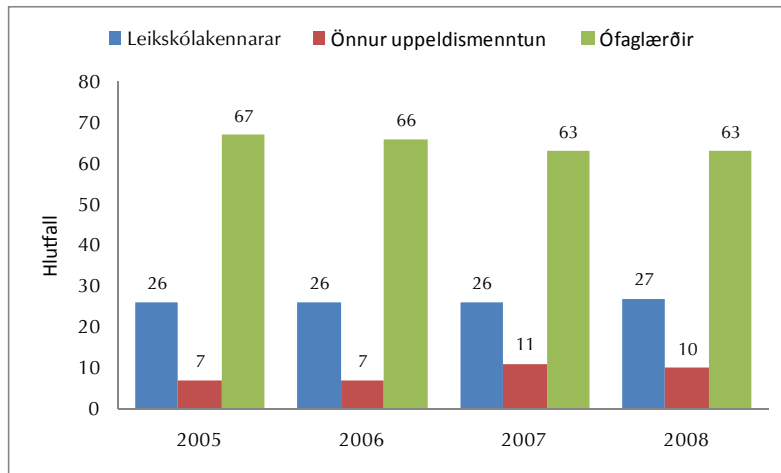
Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Reiknað er hlutfall út frá heildarfjölda alls starfsfólks leikskóla reknum af sveitarfélögum

Í mynd 3.1 hér fyrir ofan var gerð grein fyrir hlutfallslegri skiptingu starfsfólks eftir menntun í öllum leikskólum landsins. Í framhaldi af því er fróðlegt að máta þá skiptingu við þá leik-skóla sem reknir eru af sveitarfélögum líkt og gert er í mynd 3.2. Hlutfall leikskólakennara er hér nokkru lægra en hjá

heildinni, og lækkar um eitt hlutfallsstig á tímabilinu 2005–2008. Aftur á móti fjölga þeim sem hafa aðra uppeldismenntun um fjögur hlutfallsstig.

Mynd 3.3 Hlutfallsleg skipting starfsfólks í sjálfstætt starfandi leikskólum eftir menntun 2005–2008

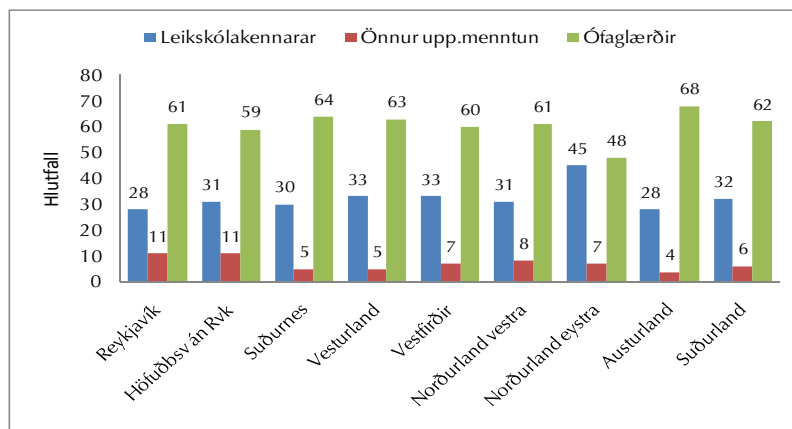

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Reiknað er hlutfall út frá heildarfjölda alls starfsfólks sjálfstætt starfandi leikskóla

Og að lokum sjáum við skiptingu starfsfólks eftir menntun í sjálfstætt starfandi leikskólum. Athygli vekur að hlutfall leikskólakennara er heldur lægra en í leikskólum reknum af sveitarfélögum. Hlutfall starfsfólks með aðra uppeldismenntun en leikskólakennaranám er hins vegar nokkuð hærra, og þá sérstaklega árið 2007.

Mynd 3.4 Hlutfallsleg skipting starfsfólks eftir menntun og landshlutum árið 2008

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Starfsfólk í leikskólum reknum af opinberum aðilum sem og sjálfstætt starfandi leikskólum. Átt er við fjölda stöðugilda en ekki fjölda starfsmanna.

Hlutfallsleg skipting á fjölda stöðugilda í leikskólum eftir menntun og landssvæðum kemur fram á mynd 3.4. Þar sést að hlutfall stöðugilda með leikskólakennaramenntun er langhæst á Norðurlandi eystra og þar er hlutfall ófaglærðs starfsfólks einnig lægst. Hlutfall stöðugilda með leikskólakennaramenntun er lægst í Reykjavík og á Austurlandi þar sem hlutfall ófaglærðs starfsfólks er einnig hæst. Hlutfall starfsfólks með aðra uppeldismenntun en leikskólakennaranám er hæst í Reykjavík og þá höfuðborgarsvæðinu.

Tafla 3.3 Fjöldi starfsfólks við uppeldis- og menntunarsköf í leikskóla eftir menntun og landshlutum árin 1998 og 2008

	1998				2008				Breyting 1998 - 2008			
	Leikskóla- kennarar	Aðrir með uppeldismenntun	Ófaglærðir við uppeldisstörf	Alls	Leikskóla- kennarar	Aðrir með uppeldismenntun	Ófaglærðir við uppeldisstörf	Alls	Leikskóla- kennarar	Aðrir með uppeldismenntun	Ófaglærðir við uppeldisstörf	Alls
Reykjavík	424	94	848	1.366	524	231	1.035	1.790	100	137	187	424
Höfuðborgarsv. án Rvk	242	54	401	697	478	172	780	1.430	236	118	379	733
Suðurnes	39	1	106	146	111	19	219	349	72	18	113	203
Vesturland	27	1	124	152	88	14	138	240	61	13	14	88
Vestfirðir	20	1	87	108	28	6	52	86	8	5	-35	-22
Norðurland vestra	16	0	69	85	37	11	65	113	21	11	-4	28
Norðurland eystra	85	3	202	290	200	34	188	422	115	31	-14	132
Austurland	27	5	110	142	70	13	150	233	43	8	40	91
Suðurland	50	9	173	232	122	25	217	364	72	16	44	132
Landið allt	930	168	2.120	3.218	1.658	525	2.844	5.027	728	357	724	1.809

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Átt er við fjölda starfsfólks en ekki stöðugildi. Stjórnendur taldir með.

Tafla 3.3 sýnir þróun fjölda starfsfólks í leikskólum er sinna uppeldis- og menntunarsköfum árið 1998 og 2008, eftir menntun og landshlutum. Það skal tekið fram að þessi tafla sýnir fjölda starfsfólks en ekki stöðugildi. Árið 2008 sinntu 5.027 stöðugildi þessum sköfum í leikskóla og hafði fjölgað um 56% frá árinu 1998 eða um 1.809. Í öllum landshlutum utan Vestfjarða fjölga í þessum starfsmannahópi á tímabilinu og hlutfallslega mest á Suðurnesjum og höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur, en þar hefur fjöldi þessa starfsmannahóps ríflega tvöfaldast árið 2008 miðað við árið 1998. Leikskólakennurum fjölgaði alls um 78% eða 728 stöðugildi á tímabilinu. Víða hefur fjöldi þeirra tvöfaldast á tímabilinu og á Vesturlandi hefur hann þrefaldast.

Tafla 3.4 Hlutfallsleg skipting starfsfólks við menntunar- og uppeldisstörf eftir menntun og landshlutum 1998, 2002 og 2008

	1998			2002			2008		
	Leikskóla- kennarar	Aðrir með uppeldismenntun	Ófaglærðir við uppeldisstörf	Leikskóla- kennarar	Aðrir með uppeldismenntun	Ófaglærðir við uppeldisstörf	Leikskóla- kennarar	Aðrir með uppeldismenntun	Ófaglærðir við uppeldisstörf
Reykjavík	31%	7%	62%	29%	9%	62%	29%	13%	58%
Höfuðborgarsv. án Rvk	35%	8%	58%	32%	6%	64%	33%	12%	55%
Suðurnes	27%	1%	73%	24%	1%	74%	32%	5%	63%
Vesturland	18%	1%	82%	26%	2%	72%	37%	6%	58%
Vestfirðir	19%	1%	81%	21%	0%	79%	33%	7%	60%
Norðurland vestra	19%	0%	81%	22%	1%	77%	33%	10%	58%
Norðurland eystra	29%	1%	70%	37%	1%	61%	47%	8%	45%
Austurland	19%	4%	77%	22%	1%	77%	30%	6%	64%
Suðurland	22%	4%	75%	26%	1%	73%	34%	7%	60%
Landið allt	29%	5%	66%	29%	5%	65%	33%	10%	57%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Reiknað út frá fjölda starfsfólks en ekki stöðugildum. Stjórnendur taldir með.

Tafla 3.4 sýnir hlutfallslega skiptingu starfsfólks við menntunar- og uppeldisstörf í leikskólum eftir menntun og landshlutum árin 1998, 2002 og 2008. Athygli er vakin á því að taflan byggist á fjölda starfsfólks en ekki fjölda stöðugilda. Árið 2008 er hlutfall leikskólakennara hæst á Norðurlandi eystra, en lægst í Reykjavík.

Tafla 3.5 Skipting alls starfsfólks í leikskóla árið 2008 eftir menntun og stærð sveitarfélaga

	Leikskóla- kennarar			Önnur uppeldis- menntun		Ófaglærðir og önnur störf		Samtals	
	Fj. Sví	fjöldi	%	fjöldi	%	fjöldi	%	fjöldi	%
≤ 500 íbúar	14	22	34%	3	5%	40	61%	65	1%
501 - 1000	15	56	33%	7	4%	106	63%	169	4%
1001 - 2000	10	44	19%	19	8%	164	72%	227	5%
2001 - 5000	14	211	32%	34	5%	425	63%	670	14%
5001 ≥	8	667	35%	183	9%	1.079	56%	1.929	40%
Reykjavík	1	472	28%	192	11%	1.053	61%	1.718	36%
landið allt	62	1.473	31%	438	9%	2.867	60%	4.779	100%

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga og Hagstofa Íslands.

Skýring: Fjöldi vísar í fjölda stöðugilda í einkareknum leikskólum og þeim sem reknir eru af sveitarfélögum. Námundað er að einum heilum.

Í töflu 3.5 má sjá skiptingu starfsfólks í leikskóla eftir menntun og stærð sveitarfélaga árið 2008. Hlutfall leikskólakennara er hæst meðal sveitarfélaga sem hafa fleiri en 5000 íbúa að Reykjavík undanskilinni. Í Reykjavík er hlutfall leikskólakennara af öllu starfsfólki á leikskóla um 28% og er lægra en hjá minnstu sveitarfélögunum með undir 500 íbúa. Hlutfall starfsmanna með aðra uppeldismenntun en leikskólakennaramenntun er hæst hjá Reykjavíkurborg, og fer svo minnkandi eftir því sem sveitarfélögin eru minni. Í dálkinum lengst til hægri sést svo hlutfallsleg skipting starfsfólks eftir stærð sveitarfélaga. Þannig er um 1% allra er starfa í leikskóla við störf í sveitarfélögum með 500 eða færri íbúa.

Tafla 3.6 Fjöldi stöðugilda í leikskóla og heilsdagsígildi barna 2005–2008

	2005		2006		2007		2008		Breyting		% breyting	
	Svf	Allir	Svf	Allir	Svf	Allir	Svf	Allir	Svf	Allir	Svf	Allir
Stöðugildi alls starfsfólks	3.603	3.935	3.792	4.201	3.977	4.367	4.273	4.761	670	826	19%	21%
Stöðugildi starfsfólks er sinna uppeldis- og menntunarstörfum	3.233	3.536	3.439	3.807	3.474	3.950	3.827	4.350	594	814	18%	23%
Heilsdagsígildi barna á leikskóla	14.279	15.643	14.477	16.226	14.561	16.663	15.511	17.609	1.232	1.966	9%	13%
Fjöldi heilsdagsígilda á öllum stöðugildi	4,0	4,0	3,8	3,9	3,7	3,8	3,6	3,7	-0,3	-0,3	-8%	-7%
Fjöldi heilsdagsígilda á stöðugildi er sinna uppeldis- og menntunarst.	4,4	4,4	4,2	4,3	4,2	4,2	4,1	4,0	-0,4	-0,4	-8%	-8%

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga og Hagstofa Íslands.

Skýring: Stöðugildi stjórnenda leikskóla eru talin með í stöðugildum starfsfólks er sinna menntunar- og uppeldisstörfum.

Hér að ofan í töflu 3.6 er yfirlit yfir fjölda stöðugilda í leikskóla og fjölda heilsdagsígilda leikskólabarna á tímabilinu 2005–2008, bæði í leikskólum sem reknir eru af sveitarfélögum og svo í öllum leikskólum óháð rekstrarformi. Stöðugildum alls starfsfólks fjölgaði um 826 eða 21% ef litið er til allra leikskóla og heilsdagsígildum barna fjölgaði um 1.966 eða 13%. Sé eingöngu horft til leikskóla sem reknir eru af sveitarfélögum sést að fjölgun meðal starfsfólks nam 670 stöðugildum eða 19% og heilsdagsígildum barna fjölgaði um 1.232 eða 9%.

Stöðugildum starfsfólks er sinnir uppeldis- og menntunarstörfum fjölgar meira en þeim er sinna öðrum störfum í leikskóla. Skýring á þeirri þróun gæti verið sú að eldhússtörf og ræstingar í leikskóla séu í meiri mæli unnin á vegum verktaka en áður.

Heilsdagsígildum barna fækkar hlutfallslega á hvert stöðugildi starfsfólks í leikskóla eða um 8% hjá leikskólum reknur af sveitarfélögum og um 7% meðal allra leikskóla. Sé fjöldi heilsdagsígilda barna reiknaður á hvert stöðugildi er sinnir uppeldis- og menntunarstörfum í leikskóla hefur þeim fækkað um 8% bæði meðal leikskóla reknur af sveitarfélögum og sé litið til allra leikskóla á landinu.

Tafla 3.7. Stöðugildi starfsfólks við uppeldis- og menntunarstörf 1998–2008 eftir starfssviðum

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Leikskólastjórar	236	245	241	257	251	260	257	268	270	275	249	13	6%
breyting milli ára		4%	-2%	7%	-2%	4%	-1%	4%	1%	2%	-9%		
Aðstoðarleikskólastjórar	140	162	153	174	173	187	184	185	185	183	217	77	55%
breyting milli ára		16%	-6%	14%	-1%	8%	-2%	1%	0%	-1%	19%		
Deildarstjórar	375	418	402	496	540	577	638	644	694	721	767	392	105%
breyting milli ára		11%	-4%	23%	9%	7%	11%	1%	8%	4%	6%		
Leikskólakennarar og aðrir starfsmenn við uppeldi/menntun	1.604	1.614	1.715	1.851	2.071	2.212	2.198	2.225	2.420	2.553	2.862	1.258	78%
breyting milli ára		1%	6%	8%	12%	7%	-1%	1%	9%	5%	12%		
Leikskólakennarar og aðrir starfsmenn við stuðning	144	133	115	142	148	161	181	214	238	218	254	110	76%
breyting milli ára		-8%	-14%	23%	4%	9%	12%	18%	11%	-8%	17%		
Starfsfólk alls við uppeldis- og menntunarstörf	2.499	2.572	2.626	2.920	3.183	3.397	3.458	3.536	3.807	3.950	4.349	1.850	74%
breyting milli ára		3%	2%	11%	9%	7%	2%	2%	8%	4%	10%		

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 3.7 sést skipting stöðugilda starfsfólks er sinna uppeldis- og menntunarstörfum 1998 til og með ársins 2008 eftir starfssviðum. Deildarstjórum fjölgaði um 392 stöðugildi á tímabilinu og þar hefur hlutfallsleg aukning verið mest. Leikskólakennurum í almennum uppeldis- og menntunarstörfum fjölgaði um 1.258 stöðugildi eða um tæplega 80%. Hafa ber í huga að leikskólum fjölgaði um 26 á sama tíma. Alls fjölgaði stöðugildum starfsfólks við uppeldis- og menntunarstörf um 1.850 eða um 74% árið 2008 miðað við árið 1998.

Tafla 3.8 Stöðugildi annars starfsfólks 1998 –2008 eftir starfssviðum

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Starfsmenn við matreiðslu breyting milli ára	212	220	231	246	246	285	299	295	305	328	342	130	61%
Starfsmenn við ræstingar breyting milli ára	67	72	100	102	89	98	99	87	70	72	69	2	3%
Annað og óskilgreint breyting milli ára	2	7	28	11	32	31	16	17	19	18	0	-2	-100%
Starfsfólk alls við önnur störf breyting milli ára	281	299	359	359	367	414	414	399	394	418	411	130	46%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Einnig er fróðlegt að skoða skiptingu stöðugilda starfsfólks er sinna öðru en uppeldis- og menntunarstörfum í leikskóla. Talsverð aukning hefur orðið á stöðugildum starfsfólks er sinna matreiðslu og öðrum eldhússtörfum inn á leikskólum. Starfsmönnum við ræstingar hefur fjölgað árið 2008 miðað við árið 1998, en sé miðað við árið 2002 hefur þeim fækkað, og fer stöðugt fækkandi frá árinu 2005. Árið 2008 eru stöðugildi starfsmanna við ræstingar 69 talsins en leikskólar eru 275 talsins sama ár. Það er því ljóst að verulegur hluti sveitarfélaga og leikskóla velur að bjóða út þessi verk til verktaka.

Tafla 3.9 Stöðugildi starfsfólk við uppeldi og menntun í leikskólum 2008 eftir starfssviðum og kyni

	Alls	Karlar		Konur	
		Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall
Leikskólastjórar	249	3	1%	246	99%
Aðstoðarleikskólastjórar	217	6	3%	211	97%
Deildarstjórar	767	11	1%	756	99%
Leikskólakennarar og aðrir starfsmenn við uppeldi/menntun	2.862	148	5%	2.714	95%
Leikskólakennarar og aðrir starfsmenn við stuðning	254	7	3%	247	97%
Starfsfólk alls við uppeldis- og menntunarstörf	4.349	175	4%	4.174	96%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Árið 2007 eru 4% þeirra er starfa við uppeldis- og menntunarstörf karlmenn eða sem nemur 175 stöðugildum. Yfirgnæfandi meirihluti starfsmanna á leikskóla eru konur. Hlutfall karlmanna er hæst meðal leikskólakennara og annarra starfsmanna er sinna almennum uppeldis- og menntunarstörfum inn á deildum, eða um 5%.

Tafla 3.10 Starfsfólk í leikskóla 1998, 2002 og 2008 eftir aldri

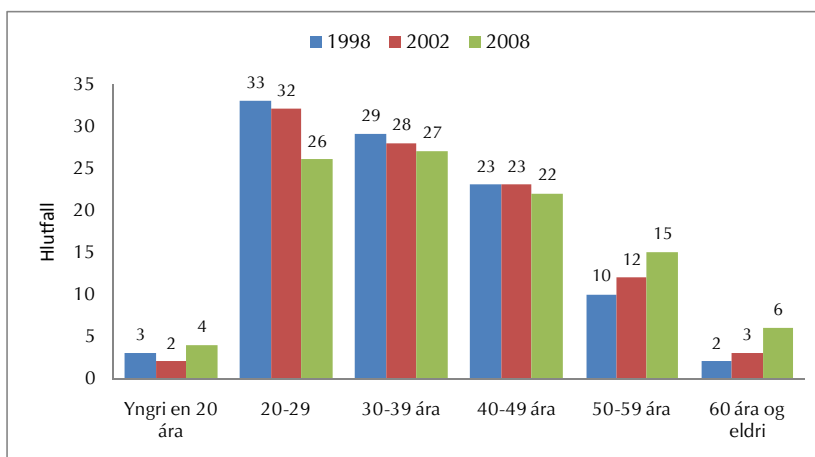
	1998		2002		2008	
	Fjöldi	%	Fjöldi	%	Fjöldi	%
Yngri en 20 ára	107	3,3%	95	2,5%	230	4,1%
20-29	1.056	32,8%	1.240	32,4%	1.454	26,1%
30-39 ára	929	28,9%	1.055	27,5%	1.491	26,8%
40-49 ára	726	22,6%	870	22,7%	1.231	22,1%
50-59 ára	327	10,2%	473	12,3%	850	15,3%
60-66 ára	62	1,9%	90	2,3%	277	5,0%
67 ára og eldri	11	0,3%	9	0,2%	35	0,6%
Alls	3.218	100,0%	3.832	100,0%	5.568	100,0%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Í töflunni eru upplýsingar um fjölda starfsmanna í leikskóla en ekki fjölda stöðugilda.

Í töflu 3.10 hér fyrir ofan sést skipting starfsliðs í leikskólum eftir aldri. Þess ber að geta að hér er um fjölda starfsmanna að ræða en ekki fjölda stöðugilda. Árið 1998 er um 62% starfsmanna á aldrinum 20–39 ára. Árið 2008 er rétt rúmlega 52% starfsmanna í þeim aldurshópi. Hins vegar hefur hlutfallslega fjölgað í aldurshópnum 40–59 ára árið 2008 miðað við árið 1998. Þá hefur starfsmönnum yngri en 20 ára fjölgað árið 2008 miðað við árið 1998.

Mynd 3.5 Hlutfallsleg skipting starfsfólks í leikskóla 1998–2008 eftir aldri

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Í myndinni eru upplýsingar um fjölda starfsmanna í leikskóla en ekki fjölda stöðugilda.

Í mynd 3.5 eru upplýsingar úr töflu 3.10 settar fram á myndrænan hátt. Hér sést glögg að starfsmönnum yngri en 20 ára, 40–49 ára og 50 ára og eldri sem hlutfalli af starfsliði fjölgaði á tímabilinu. Starfsfólki á aldrinum 20–39 ára sem hlutfall af starfsliði fækkaði á tímabilinu.

Samantekt

Árið 2008 eru alls 4.761 stöðugildi stafandi í leikskóla og hafa þau tvöfaldast miðað við árið 1994. Stöðugildi leikskólakennara eru 1.498 talsins árið 2008 og fjölgaði um 730 stöðugildi frá árinu 1994 og hafa einnig tvöfaldast á tímabilinu. Hlutfall þeirra er starfa á leikskólum sveitarfélaga og hafa leikskólakennaramenntun var 32% árið 2008 og er það tveimur hlutfallsstigum lægra en sé tekið mið af bæði einkareknum og leikskólum reknum af opinberum aðilum.

Ef horft er til landshluta þá er hlutfall leikskólakennara hæst á Norðurlandi eystra eða 47% árið 2008. Það er hins vegar lægst í Reykjavík eða 29%. Athygli er vakin á því að útreikningur á skiptingu starfsfólks eftir menntun og landshlutum er byggður á fjölda starfsfólks en ekki stöðugildum.

Sé litið til hlutfalls leikskólakennara á leikskólum og stærð sveitarfélaga kemur í ljós að það er hæst meðal sveitarfélaga er hafa 5001 íbúa og yfir, að Reykjavíkurborg undanskilinni, árið 2007 eða 35%. Athygli er vakin á því að útreikningur á skiptingu starfsfólks eftir menntun á landsvísu og svo eftir stærð sveitarfélaga er byggður á fjölda stöðugilda en ekki fjölda starfsfólks.

Fjöldi heilsdagsígilda barna á hvert stöðugildi starfsfólks allra leikskóla er 3,7 árið 2008 og hefur fækkað um 8% miðað við árið 2005. Á móti hverju stöðugildi er sinnir uppeldis- og menntunarstörfum óháð menntun eru 4,1 heilsdagsígildi barna árið 2008 og hefur fækkað um 8% miðað við árið 2005.

4. KOSTNAÐUR VEGNA LEIKSKÓLA

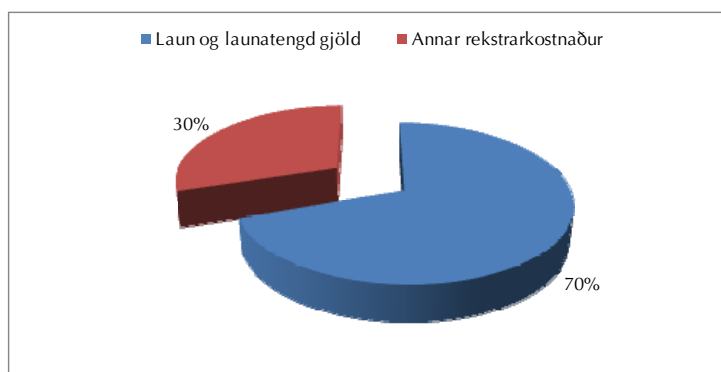
Samkvæmt lögum um leikskóla nr. 90/2008 bera sveitarfélög ábyrgð á heildarskipan skólahlads í leikskólum sem og húsnæði og búnaði, sérúrræðum leikskóla og framkvæmd leikskólastarfs í sveitarfélagi. Sveitarfélögin annast þannig rekstur leikskólans en foreldrar leikskólabarna greiða hluta af kostnaði við reksturinn. Almennst hefur verið stuðst við þá þumalfingurreglu að foreldrarnir greiði um 1/3 af heildarkostnaði leikskólans. Það hlutfall hefur þó breyst umtalsvert hin síðari ár. Árið 2007 er rekinn leikskóli í 63 sveitarfélögum.

Í þessum kafla verður farið yfir kostnað sveitarfélaga vegna leikskóla á landsvísu og eftir landshlutum, hlutfall launakostnaðar af rekstrartekjum, hlutfallslega skiptingu rekstrarkostnaðar og tekna og kostnað vegna leikskóla sem hlutfall af skatttekjum sveitarfélaga. Með kostnaði vegna leikskóla er átt við beinan kostnað á stofnanir og kostnaður sem bókfærður er á sameiginlega liði leikskóla í hverju sveitarfélagi. Hér er ekki tekið til kostnaðar vegna gæsluvalla eða dagvistunar í heimahúsum.

4.1 Kostnaður sveitarfélaga vegna reksturs leikskóla

Árið 2008 nam kostnaður sveitarfélaga vegna reksturs leikskóla tæpum 22,5 milljörðum króna eða því sem nemur 1,52% af vergri landsframleiðslu sama ár. Þjónustutekjur námu rúmlega 3,2 milljörðum króna árið 2008. Allar rekstrartölur eru í þúsundum króna.

Mynd 4.1.1 Hlutfallsleg skipting kostnaðar sveitarfélaga vegna leikskóla árið 2008

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 4.1.1 sýnir að langstærsti kostnaðarliður vegna leikskóla eru laun og launatengd gjöld, og nema þau rétt tæpum þremur fjórðu af heildarkostnaði.

Í töflu 4.1.1 kemur fram hver heildarkostnaður við rekstur leikskólans hefur verið á tímabilinu og hverjar hafa verið tekjur leikskólans. Annar rekstrarkostnaður tekur til útgjaldaþátta eins og húsaleigu, vöru- og þjónustukaupa, styrkja og framlaga.

Tafla 4.1.1 Rekstrarreikningur sveitarfélaga árið 2008 vegna leikskóla

	Árið 2008
Þjónustutekjur og aðrar tekjur	-3.286.830
Tekjur alls	-3.286.830
Laun og launatengd gjöld	15.727.007
Annar rekstrarkostnaður	6.731.835
Kostnaður alls (brúttó)	22.458.842
Rekstrarútgjöld (nettó)	19.172.012

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Tölur eru í þús.kr.

Árið 2008 nam rekstrarkostnaður sveitarfélaga vegna leikskóla tæpum 22,5 ma.kr. Þjónustutekjur og aðrar tekjur vegna leikskóla voru rúmir 3,2 ma.kr. og nettó rekstrarútgjöld námu því tæplega 19,2 ma.kr.

Tafla 4.1.2 Kostnaður sveitarfélaga vegna reksturs leikskóla 2004–2008

	Rekstrar- kostnaður	% breyting frá fyrri ári	Þjónustu- tekjur	% breyting frá fyrri ári
2004	15.662.237		4.404.341	
2005	17.246.811	10%	4.483.544	2%
2006	20.417.794	18%	3.909.801	-13%
2007	22.112.949	8%	3.595.780	-8%
2008	22.458.842	2%	3.286.830	-9%
Breyting	6.796.605		-1.117.511	
% breyting	43%		-25%	

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga

Skýring: Kostnaður er á verðlagi ársins 2008. Tölur eru í þús.kr. Rekstrarkostnaður vísar í brúttókostnað.

Á tímabilinu 2004–2008 jókst rekstrarkostnaður vegna leikskóla um 43% eða tæplega 6,8 milljarða króna. Hlutfallslega mest er breytingin milli árána 2005 og 2006 en þá eykst kostnaðurinn um 18%. Athyglivert er að þjónustutekjurnar, þ.e. það sem foreldrar greiða vegna leikskólavistunar, hafa dregist saman um 25% árið 2008 miðað við árið 2004 eða um ríflega einn milljarð króna. Sé þróunin skoðuð milli ára sést að þjónustutekjurnar jukust lítillega milli árána 2004 og 2005, en árin þar á eftir dragast þær verulega saman.

Tafla 4.1.3 Kostnaður sveitarfélaga vegna reksturs leikskóla 2004, 2006 og 2008 eftir landshlutum

	2004		2006		2008		Breyting		% breyting	
	Rekstrar- kostnaður	þjónustu- tekjur	Rekstrar- kostnaður	þjónustu- tekjur	Rekstrar- kostnaður	þjónustu- tekjur	Rekstrar- kostnaður	þjónustu- tekjur	Rekstrar- kostnaður	þjónustu- tekjur
Reykjavík	5.645.997	-1.654.159	7.374.255	-1.213.510	7.678.028	-947.964	2.032.031	706.195	36%	-43%
Höfuðborgarsvæðið	4.328.106	-1.188.384	5.685.601	-1.149.044	6.410.969	-892.863	2.082.863	295.521	48%	-25%
Suðurnes	977.329	-249.911	1.249.990	-234.435	1.654.221	-184.350	676.892	65.561	69%	-26%
Vesturland	763.719	-223.870	976.487	-250.476	1.132.985	-240.370	369.266	-16.501	48%	7%
Vestfirðir	399.912	-109.235	455.477	-112.046	491.498	-97.831	91.586	11.404	23%	-10%
Norðurland vestra	415.307	-125.365	426.696	-109.021	454.215	-95.767	38.909	29.598	9%	-24%
Norðurland eystra	1.317.921	-390.971	1.867.589	-351.473	1.981.337	-345.965	663.416	45.007	50%	-12%
Austurland	671.787	-163.159	911.098	-165.754	981.174	-168.083	309.387	-4.924	46%	3%
Suðurland	1.142.159	-299.286	1.470.599	-324.043	1.674.414	-313.636	532.255	-14.350	47%	5%
Landið allt	15.662.236	-4.404.340	20.417.793	-3.909.801	22.458.842	-3.286.830	6.796.605	1.117.510	43%	-25%

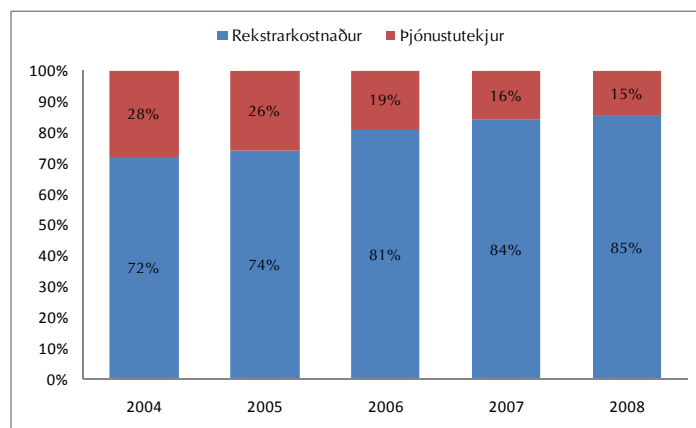
Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Kostnaður er á verðlagi ársins 2008. Tölur eru í þús.kr.

Tafla 4.1.3 sýnir kostnað sveitarfélaga og þjónustutekjur vegna reksturs leikskóla eftir landshlutum árin 2004, 2006 og 2008 ásamt breytingu á tímabilinu. Eins og áður segir jókst rekstrarkostnaður um tæplega 6,8 milljarða á tímabilinu á landsvísi. Ríflega helmingur af þeim kostnaðarauka myndast á höfuðborgarsvæðinu öllu en þar hækkaði kostnaður um rúma fjóra milljarða. Hlutfallslega er kostnaðaraukningin mest á Suðurnesjum en þar nam kostnaðaraukningin 69%. Kostnaður hækkaði í öllum landshlutum á tímabilinu en mjög misjafnt er hve mikil sú hækking var. Þannig hækkaði kostnaður vegna leikskóla um 9% á Norðurlandi vestra eða um tæpar 39 m.kr. en þar var kostnaðaraukningin lægstur.

Þjónustutekjur lækkuðu um 25% á landsvísu árið 200 miðað við árið 2005 og þegar þróunin er skoðuð eftir landshlutum sést glögg að þær hafa lækkað mest í þéttbýlu landshlutunum, og þá sérstaklega í Reykjavík, en einnig annars staðar á höfuðborgarsvæðinu, Suðurnesjum og á Norðurlandi eystra. Reykjavík sker sig nokkuð úr, þar hafa þjónustutekjur dregist saman um 43% eða um 700 milljónir. Þetta tengist ákvörðun borgarstjórnar sem tók gildi haustið 2006 um að nú borga foreldrar bara fyrir eitt barn á leikskóla þó fleiri fái vistun. Þjónustutekjurnar hækkuðu hins vegar á Vesturlandi um 7%, á Suðurlandi um 5% og á Austurlandi um 3%.

Mynd 4.1.2 Hlutfallsleg skipting rekstrarkostnaðar og tekna 2004–2008

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Á mynd 4.1.2 kemur fram að hlutfall tekna af rekstrarkostnaði hefur minnkað á tímabilinu 2004–2008. Árið 2004 eru þjónustutekjur um 28% af rekstrarkostnaði leikskóla á landsvísu en árið 2008 nema tekjurnar um 15% af rekstrarkostnaði leikskóla. Þannig hefur hlutfall tekna af rekstrarkostnaði lækkað um 13 hlutfallsstig frá árinu 2004. Í töflunni hér fyrir neðan sjáum við hlutfall tekna af rekstrarkostnaði eftir landssvæðum.

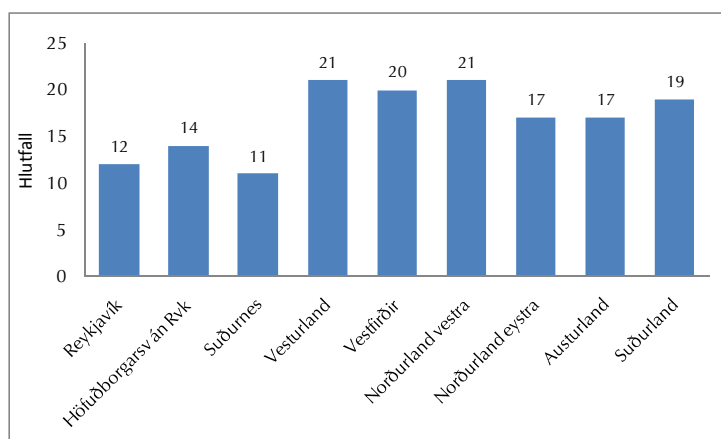
Tafla 4.1.4 Hlutfall tekna af rekstrarkostnaði leikskóla 2004–2008 eftir landshlutum

	2004		2005		2006		2007		2008	
	Rekstrar-kostnaður	Þjónustu-tekjur	Rekstrar-kostnaður	Þjónustu-tekjur	Rekstrar-kostnaður	Þjónustu-tekjur	Rekstrar-kostnaður	Þjónustu-tekjur	Rekstrar-kostnaður	Þjónustu-tekjur
Reykjavík	71%	29%	73%	27%	84%	16%	87%	13%	88%	12%
Höfuðborgarsv. án Rvk	73%	27%	73%	27%	80%	20%	84%	16%	86%	14%
Suðurnes	74%	26%	77%	23%	81%	19%	86%	14%	89%	11%
Vesturland	71%	29%	72%	28%	74%	26%	79%	21%	79%	21%
Vestfirðir	73%	27%	73%	27%	75%	25%	77%	23%	80%	20%
Norðurland vestra	70%	30%	71%	29%	74%	26%	78%	22%	79%	21%
Norðurland eystra	70%	30%	76%	24%	81%	19%	82%	18%	83%	17%
Austurland	76%	24%	79%	21%	82%	18%	82%	18%	83%	17%
Suðurland	74%	26%	75%	25%	78%	22%	79%	21%	81%	19%
Landið allt	72%	28%	74%	26%	81%	19%	84%	16%	85%	15%

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 4.1.4 kemur fram hlutfall þjónustutekna af rekstrarkostnaði leikskóla skipt upp eftir landshlutum árin 2004–2008. Hér sést þróunin vel eftir landshlutum sem skoða má á landsvísu á mynd 4.1.2. Hlutfall tekna af rekstrarkostnaði hefur lækkað umtalsvert í öllum landshlutum á tímabilinu.

Mynd 4.1.3 Hlutfall tekna af rekstrarkostnaði leikskóla árið 2008 eftir landshlutum

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga

Mynd 5.1.3 sýnir hlutfall tekna af rekstrarkostnaði leikskóla árið 2008 eftir landssvæðum. Tekjur leikskóla eru hlutfallslega lægstar miðað við rekstrarkostnað þeirra í Reykjavík eða 12%, en hlutfallið er hæst á Vesturlandi og Norðurlandi vestra eða 21%.

Tafla 4.1.5 Hlutfall tekna af rekstrarkostnaði leikskóla árið 2008 eftir stærð sveitarfélaga

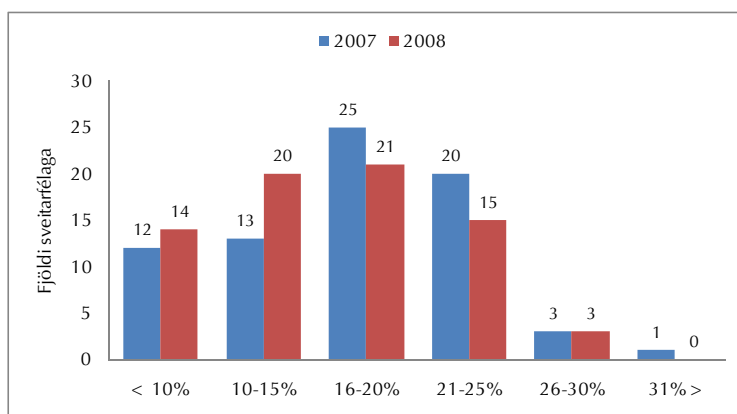
	Lægsta gildi	Vegið meðaltal	Hæsta gildi
≤ 500 íbúar	0%	13%	28%
501-1000	8%	19%	27%
1001-2000	0%	17%	23%
2001-5000	12%	19%	26%
5001 ≥	10%	14%	24%
Reykjavík	12%	12%	12%

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Í hópi sveitarfélaga með 1001-2000 íbúa er sveitarfélag þar sem eingöngu er einkarekinn leikskóli. Það skýrir lægsta gildið í þeim hópi.

Tafla 4.1.5 sýnir okkur tekjur sveitarfélaga vegna leikskóla sem hlutfall af rekstrarkostnaði eftir stærð þeirra. Gefið er upp vegið meðaltal fyrir hvern hóp sveitarfélags ásamt hæsta og lægsta gildi sem gefur vísbendingu um dreifingu innan hvers hóps. Rétt er að benda á að í hópi fámennustu sveitarfélaga eru átta sveitarfélög sem reka ekki sjálf leikskóla en greiða rekstrarframlag til annars sveitarfélags vegna vistunar barna sveitarfélagsins, og fá því engar þjónustutekjur.

Mynd 4.1.4 Flokkun á hlutfallslegri skiptingu rekna af rekstrarkostnaði 2007–2008

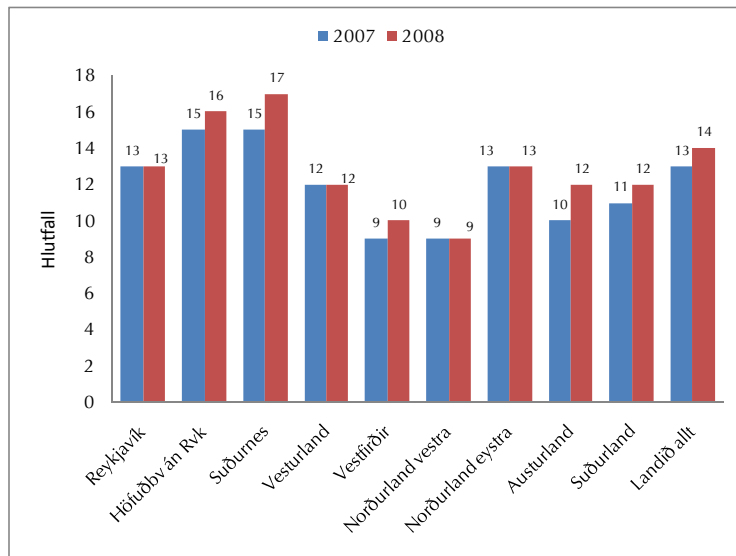
Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Á mynd 4.1.4 kemur fram að í flestum sveitarfélögum, eða 45, liggur hlutfall tekna á bilinu 10–20% árið 2008. Dreifingin er þó nokkur eins og kemur líka fram í töflu 4.1.5, þ.e. allt frá 0% og upp í 28%. Rétt er að taka fram að þar sem tekjurnar eru hlutfallslega lægstar getur verið um sérstakar aðstæður að ræða, svo sem fámennir leikskólar, ekki seld hádegishressing í leikskólanum eða aðrar staðbundnar aðstæður sem valda því að hlutfall tekna er svo lágt sem raun ber vitni. Af þeim 14 sveitarfélögum þar sem hlutfall tekna er undir 10% af rekstrarkostnaði, eru átta sveitarfélög sem reka ekki sjálf leikskóla en greiða ákveðna upphæð með börnum búsettum í sveitarfélaginu sem nýta sér þjónustu leikskóla í öðru sveitarfélagi, og eitt sveitarfélag þar sem eingöngu er sjálfstætt starfandi leikskóli.

4.2 Rekstrarútgjöld í hlutfalli af skatttekjum

Hér að framan er greint frá því hve mikið sveitarfélög greiða í rekstrarkostnað vegna leikskóla ásamt þjónustutekjum. Einnig er fróðlegt að skoða rekstrarútgjöld, sem hlutfall af skatttekjum þeirra, þ.e. hversu miklu af heildarskatttekjum sínum sveitarfélög verja í rekstur leikskóla. Í þessum kafla er sjónum beint að rekstrarútgjöldum, þ.e. þegar búið er að taka tillit til þjónustutekna. Skatttekjur sveitarfélaga eru útsvar, fasteignaskattur, greiðslur úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga og aðrar tekjur er hafa skattalegt ígildi.

Mynd 4.2.1 Rekstrarútgjöld vegna leikskóla sem hlutfall af skatttekjum 2007–2008

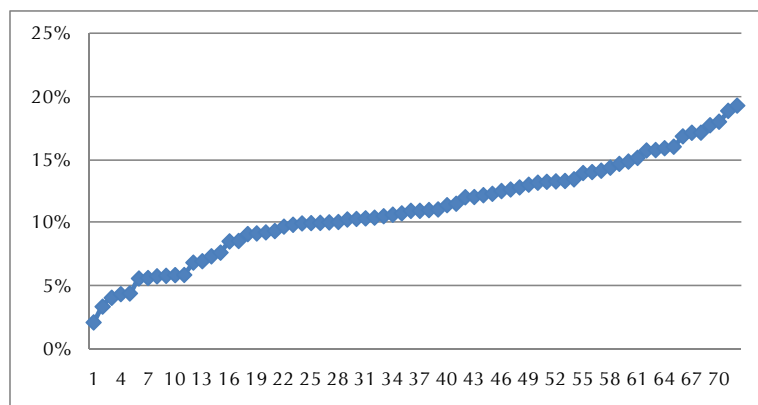

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Um er að ræða vegið meðaltal á landsvísu og svo landshluta.

Á mynd 4.2.1 má sjá rekstrarútgjöld vegna leikskóla sem hlutfall af skatttekjum sveitarfélaga eftir landssvæðum árin 2007 og 2008. Rekstrarútgjöld allra sveitarfélaga vegna leikskóla nemur 13% af skatttekjum þeirra árið 2007 en hefur hækkað um eitt hlutfallsstig og er 14% árið 2008. Rekstrarútgjöld sveitarfélaga vegna leikskóla er sá kostnaður sem eftir stendur þegar tillit hefur verið tekið til þjónustugjalda. Sem hlutfall af skatttekjum er kostnaðarbyrðin hæst á suðurnesjum og á höfuðborgarsvæðinu utan Reykjavíkur og Suðurnesjum. Lægst er hún á Norðurlandi vestra eða 9%. Rétt er að benda á að kostnaðarbyrði sveitarfélaga innan hvers landssvæðis er afar misjöfn og síst minni en milli landssvæða.

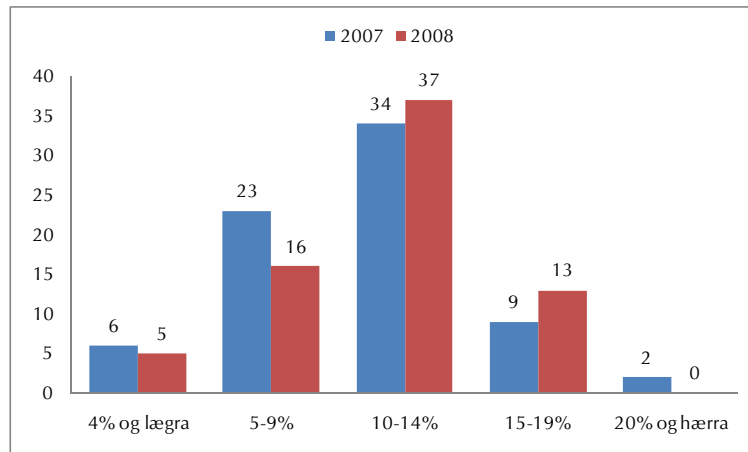
Mynd 4.2.2 Hlutfall rekstrarútgjalda vegna leikskóla af skatttekjum sveitarfélaga 2008

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 4.2.2 sýnir dreifingu sveitarfélaga á hve háu hlutfalli þau verja af skatttekjum sínum til rekstrarútgjalda vegna leikskóla. Dreifingin er nokkur, eða allt frá því að sveitarfélög verja 2% af skatttekjum sínum til þessa og upp í 19%. Þau sveitarfélög sem verja innan við 5% af skatttekjum sínum til rekstrarútgjalda vegna leikskóla, eiga það sameiginlegt að reka ekki sjálf leikskóla en greiða ákveðna upphæð með börnum búsettum í sveitarfélaginu sem nýta sér þjónustu leikskóla í öðru sveitarfélagi.

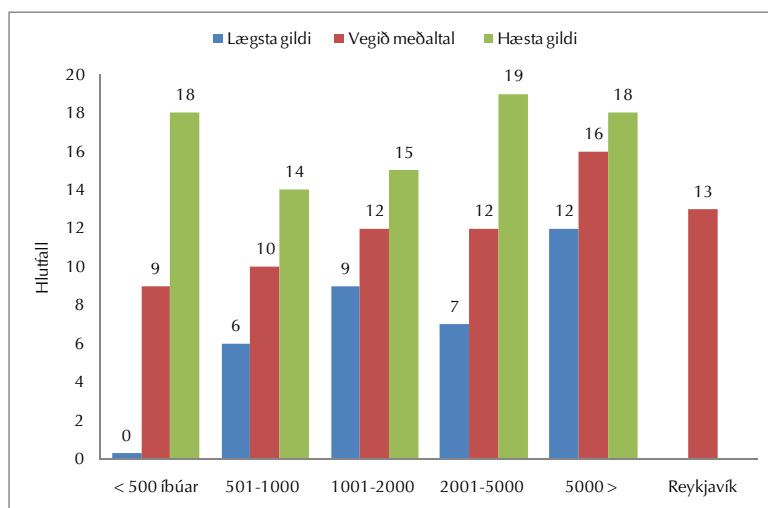
Mynd 4.2.3 Flokkun á hlutfalli rekstrarútgjalda af skatttekjum sveitarfélaga 2007–2008

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Á mynd 4.2.3 kemur fram að í 37 sveitarfélögum liggur hlutfall rekstrarútgjalda vegna leikskóla af skatttekjum á bilinu 10–14% árið 2008 og hefur fjölgað um þrjú frá fyrra ári. Í 16 sveitarfélögum liggur hlutfallið á bilinu 5–9% og hefur fækkað um sjö frá fyrra ári. Það skal tekið fram að í einhverjum sveitarfélaganna þar sem hlutfallið er hvað lægst er um sérstakar aðstæður að ræða þar sem fámenn sveitarfélög starfrækja ekki sjálf leikskóla og gert hafa samninga við stærri sveitarfélög um þá þjónustu gegn umsömdu rekstrarframlagi.

Mynd 4.2.4 Hlutfall kostnaður vegna leikskóla af skatttekjum árið 2008 eftir stærð sveitarfélaga

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 4.2.4 sýnir hve háu hlutfalli af skatttekjum sínum sveitarfélög verja til rekstrarútgjalda leikskóla eftir stærð þeirra. Gefið er upp vegið meðaltal fyrir hvern hóp sveitarfélags ásamt hæsta og lægsta gildi sem gefur vísbendingu um dreifingu innan hvers hóps. Vegið meðaltal meðal sveitarfélaga með 500 og færri íbúa er 9%. Hæst er hlutfallið 18% og lægst rétt yfir 0% í þeim stærðarflokki. Með því að flokka gögnin eftir stærð sveitarfélaga og líta til vegins meðaltals sést að því fámennari sem sveitarfélög eru því lægra hlutfalli verja þau til rekstrarútgjalda vegna leikskóla.

4.3 Kostnaður á hvert heilsdagsígildi barna

Að lokum er fróðlegt að skoða rekstrarkostnað vegna leikskóla á hvert heilsdagsígildi leikskólabarna, þ.e hvað hvert heilsdagsígildi kostar sveitarfélagið. Notast er við heilsdagsígildi í stað fjölda barna í því skyni að gera samanburð milli sveitarfélaga betri. Rétt er að hafa í huga að staðbundnar aðstæður og innri gerð landssvæða geta haft talsverð áhrif á þessa lykiltölu. Þannig getur verið erfitt á fámennum og strjálbýlum svæðum að samnýta mannvirki og þekkingu. Þó eru einnig til dæmi um hið gagnstæða þar sem fámenn sveitarfélög hafa náð árangri í að samnýta bjargir, t.d þegar um er að ræða samrekstur leikskóla og grunnskóla.

Tafla 4.3.1 Rekstrarkostnaður á hvert heilsdagsgildi leikskólabarna árið 2008 eftir landshlutum

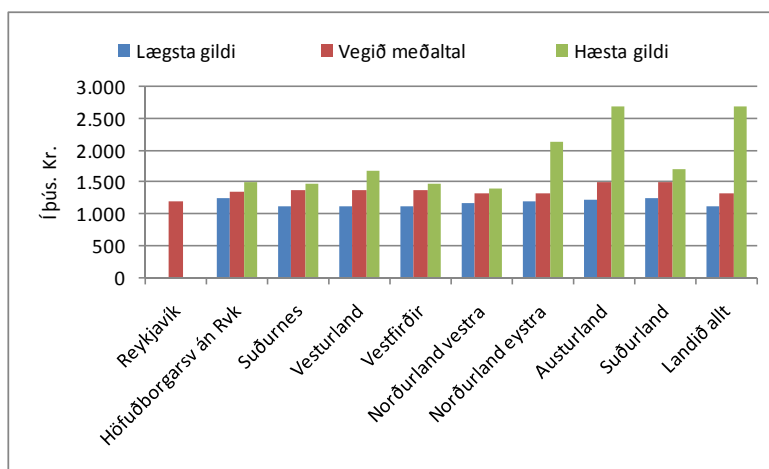
	Lægsta gildi	Vegið meðaltal	Hæsta gildi	Munur á hæsta og lægsta gildi
Reykjavík		1.201		
Höfuðborgarsv. án Rvk	1.254	1.358	1.498	244
Suðurnes	1.107	1.363	1.465	358
Vesturland	1.119	1.372	1.677	557
Vestfirðir	1.108	1.383	1.478	370
Norðurland vestra	1.176	1.316	1.400	224
Norðurland eystra	1.199	1.321	2.139	939
Austurland	1.222	1.510	2.686	1.464
Suðurland	1.248	1.499	1.714	466
Landið allt	1.108	1.312	2.686	1.578

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Tölur eru í þús. kr. Um er að ræða rekstrarkostnað á hvert heilsdagsgildi. Hér hefur ekki verið tekið tillit til þjónustugjalda á móti. Vegið meðaltal landshluta og á landsvísu. Reiknað var út meðaltal heilsdagsgilda tveggja ára, 2007 og 2008 og kostnaður ársins 2008 deilt með þeim fjölda. Þar sem rekstrarkostnaðurinn er lægstur meðal á Suðurnesjum er leikskóli eingöngu rekinn af einkaaðilum.

Í töflu 4.3.1 er gefið upp vegið meðaltal ásamt hæsta og lægsta gildi kostnaðar á heilsdagsgildi árið 2008. Meðal rekstrarkostnaður á hvert heilsdagsgildi leikskólabarna á landsvísu er 1.312 þúsund krónur. Taflan sýnir einnig að dreifing kostnaðar á heilsdagsgildi er talsverð, og munar 1.578 Þús. króna á því sveitarfélagi sem lægstan kostnað hefur á hvert heilsdagsgildi og því sveitarfélagi sem hefur hæstan kostnað. Rekstrarkostnaður á hvert heilsdagsgildi er 1.201þúsund í Reykjavík. Meðalrekstrar-kostnaður er hæstur á Austurlandi eða 1.510 þúsund krónur og þá á Suðurlandi eða 1.499 þúsund krónur á hvert heilsdagsgildi.

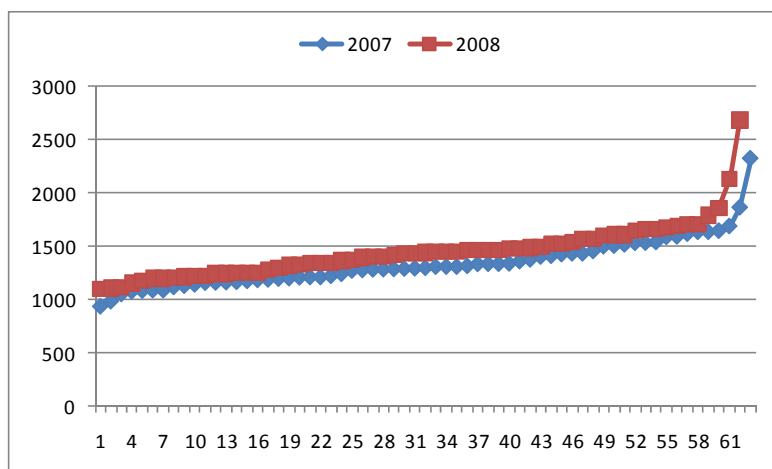
Mynd 4.3.1 Rekstrarkostnaður á hvert heilsdagsgildi leikskólabarna árið 2008 eftir landshlutum

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í mynd 4.3.1 eru gögn úr töflu 4.3.1 sett fram á myndrænan hátt. Hér sést glögglega að munur á þessari lykiltölu er ekki síst minni innan landssvæða en milli þeirra.

Mynd 4.3.2 Dreifing kostnaðar á hvert heilsdagsgildi leikskólabarna 2007– 2008

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 4.3.2 sýnir dreifingu kostnaðar sveitarfélaga reiknað á hvert heilsdagsgildi leikskólabarna árin 2007 og 2008. Hér má sjá að rekstrarkostnaður á hvert heilsdagsgildi er aðeins hærrí árið 2008 miðað við árið 2007. Dreifingin er nokkur eða allt frá 1.107 þúsundum króna á hvert heilsdagsgildi til 2.686 þúsund króna árið 2008. Flest sveitarfélög verja milli 1.300 þúsund króna til 1.700 þúsund króna á hvert heilsdagsgildi eða 38 talsins.

Tafla 4.3.2 Rekstrarkostnaður á heilsdagsgildi leikskólabarna árið 2008 eftir stærð sveitarfélaga

	Lægsta gildi	Vegið meðaltal	Hæsta gildi	Munur á hæsta og lágsta gildi
≤ 500 íbúar	1.108	1.553	2.686	1.578
501-1000	1.119	1.417	1.714	595
1001-2000	1.107	1.372	1.677	569
2001-5000	1.215	1.448	1.662	446
5001 ≥	1.229	1.347	1.527	298
Reykjavík		1.201		

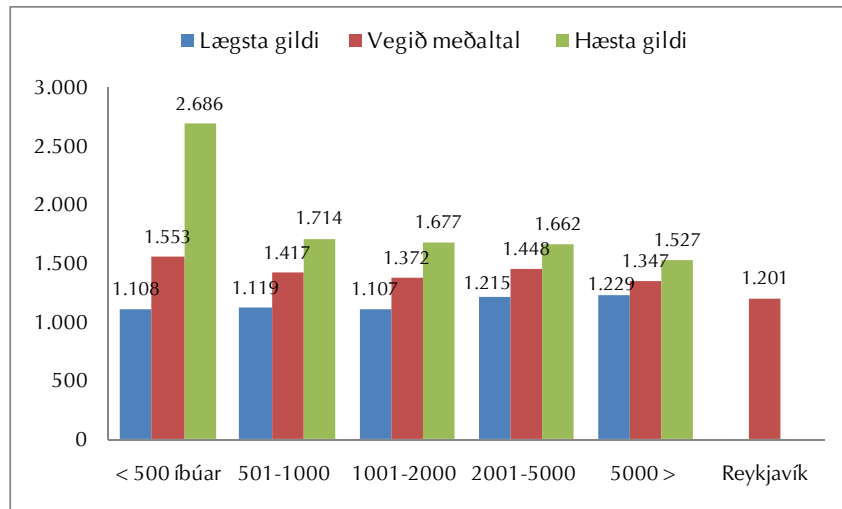
Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga

Skýring: Tölur eru í þúsundum króna. Um er að ræða rekstrarkostnað á hvert heilsdagsgildi. Hér hefur ekki verið tekið tillit til þjónustugjalda á móti. Vegið meðaltal hvers stærðarhóps sveitarfélaga. Reiknað var út meðaltal heilsdagsgilda tveggja ára, 2006 og 2007 og kostnaður ársins 2007 deilt með þeim fjölda. Þar sem rekstrarkostnaðurinn er lægstur meðal sveitarfélaga með 501–1000 íbúa er leikskóli eingöngu rekinn af einkaaðilum.

Að lokum er gagnlegt að skoða rekstrarkostnað á hvert heilsdagsgildi eftir stærð sveitarfélaga. Við sjáum að mesta dreifingin er meðal fámennustu sveitarfélaganna en þar munar tæpum 1.400 þús. kr.

á hvert stöðugildi þar sem kostnaðurinn er hæstur og lægstur. Vegið meðaltal þessarar lykiltölu er hæst meðal fámennustu sveitarfélaganna sem og sveitarfélaga er hafa 2001–5000 íbúa.

Mynd 4.3.3 Rekstrarkostnaður á heilsdagsígildi leikskólabarna árið 2008 eftir stærð sveitarfélaga

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í mynd 4.3.3 eru upplýsingar úr töflu 4.3.2 settar fram á myndrænan hátt. Hér sést glögg tve dreifingin er mikil meðal fámennustu sveitarfélaganna.

Samantekt

Árið 2008 nam rekstrarkostnaður sveitarfélaga vegna leikskóla tæpum 22,5 ma.kr. eða því sem nam 1,52% af vergri landsframleiðslu sama ár. Þjónustutekjur námu rúmum 3,2 ma.kr. Langstærsti kostnaðarliður eru laun og launatengd gjöld en þau nema rétt tæpum þremur fjórðu af heildarkostnaði. Á árunum 2004–2008 jókst rekstrarkostnaður vegna leikskóla um 6,8 milljarða króna eða 43% og mest milli árunum 2005 og 2006. Þjónustutekjur drógust hins vegar saman um 25% eða um ríflega milljarð króna.

Þá hefur hlutfall þjónustutekna af rekstrarkostnaði lækkað árið 2008 miðað við árið 2004 eða úr 28% í 15%.

Sveitarfélög verja mismiklu hlutfalli af skatttekjum sínum til reksturs leikskóla, allt frá 2% og upp í 19% af skatttekjum. Vegið meðaltal allra sveitarfélaga er 14% af skatttekjum. Flest sveitarfélög verja 10-14% skatttekna sinna til reksturs leikskóla eða 37 þeirra.

Rekstrarkostnaður á hvert heilsdagsígildi leikskólabarns árið 2008 nam 1.312þúsund kr. á landsvísu. Meðalrekstrarkostnaður er hæstur á Austurlandi eða 1.510 þúsund krónur og þá á Suðurlandi eða 1.499 þúsund krónur á hvert heilsdagsígildi, en þar er munur innan landshluta einnig mestur. Minnstur er munur innan landshluta á Norðurlandi vestra.

GRUNNSKÓLI

Hér má sjá yfirlit lykiltalna vegna grunnskóla á tímabilinu 2004–2008. Fjöldi starfsfólks vísar til fjölda stöðugilda. Rekstrarkostnaður er á verðlagi ársins 2008.

Helstu lykiltölur vegna grunnskóla árin 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Fjöldi nemenda	44.511	44.336	43.875	43.841	43.511	-1.000	-2%
Grunnskólar	187	177	173	174	174	-13	-7%
Starfsfólk við kennslu	4.460	4.697	4.798	4.985	5.016	556	12%
Starfsfólk við önnur störf óútlgreind störf	2.116	2.104	2.179	2.179	2.316	200	9%
Allt starfsfólk	6.576	6.801	6.977	7.164	7.332	756	11%
Rekstrarkostnaður alls	41.390.206	39.225.542	48.168.827	50.330.156	52.245.893	10.855.687	26%
Rekstrarkostnaður / nemanda	927	1.042	1.092	1.112	1.154	227	25%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Rekstartölur eru í þúsundum króna og eru á verðlagi ársins 2008.

5. NEMENDUR

Samkvæmt lögum um grunnskóla nr. 91 frá 2008 er skólaskylda að jafnaði tíu ár en getur verið skemmri. Þannig er öllum börnum og unglingum að jafnaði á aldrinum 6–16 ára skylt að sækja grunnskóla.

Tafla 5.1. Fjöldi nemenda í grunnskóla 1997–2008

	Allir nemendur í grunnskóla		Nemendur í 1.bekk	
	Fjöldi	% breyting frá fyrra ári	Fjöldi	%breyting frá fyrra ári
1997	42.318		4.435	
1998	42.421	0,2%	4.469	0,8%
1999	43.030	1,4%	4.534	1,5%
2000	43.644	1,4%	4.435	-2,2%
2001	44.103	1,1%	4.305	-2,9%
2002	44.695	1,3%	4.341	0,8%
2003	44.809	0,3%	4.178	-3,8%
2004	44.511	-0,7%	4.160	-0,4%
2005	44.336	-0,4%	4.123	-0,9%
2006	43.875	-1,0%	4.276	3,7%
2007	43.841	-0,1%	4.134	-3,3%
2008	43.511	-0,8%	4.069	-1,6%
Breyting	1.193		-366	
% breyting	3%		-8%	

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 5.1 er að finna yfirlit yfir fjölda grunnskólanemenda frá árinu 1997 til ársins 2008. Að auki má sjá fjöldapróun sama tímabils í 1. bekk í grunnskóla. Grunnskólanemendum fjölgaði lítillega fram til ársins 2003, en síðan hefur þeim fækkað. Sé litið til tímabilsins í heild hefur nemendum í grunnskóla fjölgað um 3%. Hins vegar hefur nemendum í 1. bekk grunnskóla fækkað árið 2008 miðað við árið 1997 eða um heil 8%.

Tafla 5.2 Fjöldi nemenda í grunnskóla eftir landshlutum 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Reykjavík	15.369	15.073	14.850	14.597	14.292	-1.077	-7%
Höfuðborgarsv án Rvk	11.321	11.384	11.378	11.653	11.761	440	4%
Suðurnes	2.830	2.983	3.060	3.184	3.292	462	16%
Vesturland	2.399	2.474	2.398	2.423	2.366	-33	-1%
Vestfirðir	1.246	1.190	1.147	1.096	1.074	-172	-14%
Norðurland vestra	1.371	1.352	1.294	1.268	1.089	-282	-21%
Norðurland eystra	4.410	4.360	4.220	4.145	4.281	-129	-3%
Austurland	1.892	1.849	1.882	1.834	1.767	-125	-7%
Suðurland	3.673	3.671	3.646	3.641	3.589	-84	-2%
Landið allt	44.511	44.336	43.875	43.841	43.511	-1.000	-2%

Heimild: Hagstofa Íslands.

Skýring: Miðað er við fjölda nemenda í október ár hvert.

Árið 2008 voru 43.511 grunnskólanemendur á Íslandi. Það er 2% fækkun miðað við árið 2004. Í töflu 5.2 má skoða þróun nemendafjölda í grunnskóla síðustu fjögur ár eftir landshlutum. Einungis í tveimur landshlutum, Suðurnesjum og höfuðborgar-svæðinu utan Reykjavíkur hefur nemendum fjölgað á tímabilinu. Mest hefur nemendum fjölgað á Suðurnesjum sl. fjögur ár, eða um 462 nemendur eða 16%. Nemendum fækkar mest í Reykjavík eða um 1.077 nemendur en hlutfallslega fækkar þeim mest á Norðurlandi vestra eða um 21%.

Tafla 5.3. Fjöldi nemenda í 1. bekk í grunnskóla eftir landshlutum 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Reykjavík	1.478	1.382	1.511	1.398	1.405	-73	-5%
Höfuðborgarsv án Rvk	1.052	1.081	1.127	1.159	1.109	57	5%
Suðurnes	267	304	285	289	318	51	19%
Vesturland	195	243	227	248	187	-8	-4%
Vestfirðir	135	97	99	85	98	-37	-27%
Norðurland vestra	123	135	126	111	103	-20	-16%
Norðurland eystra	433	402	390	386	380	-53	-12%
Austurland	166	171	183	162	153	-13	-8%
Suðurland	311	308	328	296	316	5	2%
Landið allt	4.160	4.123	4.276	4.134	4.069	-91	-2%

Heimild: Hagstofa Íslands.

Til fróðleiks er vert að skoða fjöldapróun í 1. bekk grunnskólans en hún segir sitthvað um endurnýjun nemendahópsins. Börnum í sex ára bekk á landsvísu fækkaði um 2% á landsvísu á tímabilinu og eru 4.069 árið 2008. Börnum í 1. bekk fjölgaði á höfuðborgar-svæðinu utan Reykjavíkur, Suðurlandi og á

Suðurnesjum þar sem þeim fjölgaði hlutfallslega mest eða um 19% eða 51 börn. Börnum í 1. bekk fækkaði í öðrum landshlutum, mest var fækkunin í Reykjavík en þar fækkaði 6 ára börnum um 73 á tímabilinu. Hlutfallslega var fækkunin mest á Vestfjörðum en þar fækkaði börnunum um heil 27% eða 37 börn á tímabilinu.

Tafla 5.4. Íbúafjöldi 2004–2008 eftir landshlutum

	2004	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Reykjavík breyting milli ára	113.667	114.800	116.446	117.721	119.848	6.181	5%
Höfuðborgarsv án Rvk breyting milli ára	70.260	72.305	75.166	78.440	81.737	11.477	16%
Suðurnes breyting milli ára	17.090	17.899	18.880	20.415	21.564	4.474	26%
Vesturland breyting milli ára	14.423	14.863	15.025	15.452	15.720	1.297	9%
Vestfirðir breyting milli ára	7.695	7.546	7.470	7.309	7.374	-321	-4%
Norðurland vestra breyting milli ára	8.985	8.878	7.452	7.359	7.395	-1.590	-18%
Norðurland eystra breyting milli ára	26.884	27.000	28.555	28.797	29.060	2.176	8%
Austurland breyting milli ára	12.389	13.710	15.350	13.901	12.882	493	4%
Suðurland breyting milli ára	21.793	22.403	22.917	23.478	24.176	2.383	11%
Landið allt breyting milli ára	293.186	299.404	307.261	312.872	319.756	26.570	9%

Heimild: Hagstofa Íslands.

Skýring: Miðað er við íbúafjölda þann 1. desember ár hvert.

Ljóst er að samband er á milli fjölda íbúa á hverjum stað og fjölda grunnskólanemenda. Þannig má ætla að því fleiri íbúar á tilteknu svæði því fleiri nemendur á grunnskólaaldri. Því er fróðlegt að skoða fjölda íbúa þegar fjalla skal um nemendafjölda. Í töflu 5.4 má sjá íbúapróun í landshlutum árin 2004–2008. Íbúum landsins fjölgaði um 9% á landinu eða um 26.570 íbúa og eru 319.756 þann 1. desember árið 2008. Hlutfallsleg aukning íbúa er mest á Suðurnesjum eða um 26% og 4.474 íbúa. Þá fjölgaði íbúum um 16% á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur og um 11% á Suðurlandi. Austurland sker sig nokkuð úr, en þar fjölgar íbúum umtalsvert framan af á tímabilinu en fer svo aftur talsvert fækkandi. Ef horft er fram hjá hlutfallslegum breytingum, má sjá að íbúum fjölgaði mest á höfuðborgarsvæðinu utan Reykjavíkur, þá Reykjavík og á Suðurnesjum. Íbúum á Norðurlandi vestra fækkaði um tæpan fimmtung eða um 1.590 íbúa.

Tafla 5.5. Hlutfall grunnskólanemenda af íbúafjölda 2004–2008 eftir landshlutum

	2004	2005	2006	2007	2008
Reykjavík	14%	13%	13%	12%	12%
Höfuðborgarsv á Rvk	16%	16%	15%	15%	14%
Suðurnes	17%	17%	16%	16%	15%
Vesturland	17%	17%	16%	16%	15%
Vestfirðir	16%	16%	15%	15%	15%
Norðurland vestra	15%	15%	17%	17%	15%
Norðurland eystra	16%	16%	15%	14%	15%
Austurland	15%	13%	12%	13%	14%
Suðurland	17%	16%	16%	16%	15%
Landið allt	15%	15%	14%	14%	14%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Fróðlegt er að skoða hvað grunnskólanemendur eru stór hluti af íbúafjölda. Í töflu 5.5 eru þær upplýsingar að finna eftir landshlutum frá 2004–2008. Þetta hlutfall er mjög svipað milli landshluta. Árið 2008 er lægsta hlutfall grunnskólanemenda af heildaríbúafjölda í Reykjavík. Þá á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur og á Austurlandi.

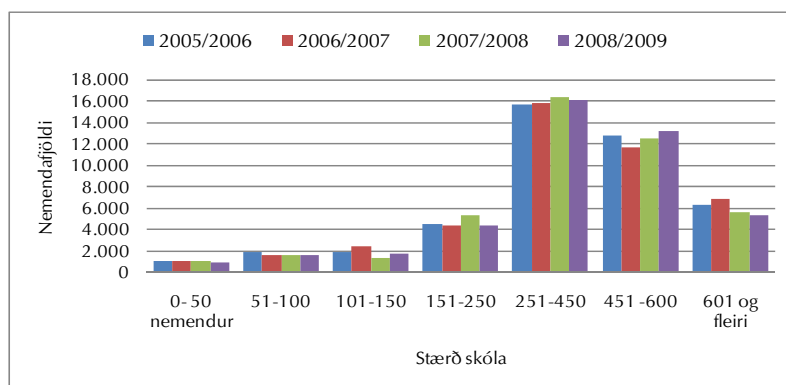
Tafla 5.6 Hlutfall grunnskólanemenda af íbúafjölda árið 2008 eftir stærð sveitarfélaga

	fj. Sví	Vegið meðaltal	lægsta gildi	Hæsta gildi
≤ 500 íbúar	20	13,7%	4,1%	27,3%
501 - 1000	15	14,3%	10,5%	21,4%
1001 - 2000	11	15,0%	13,1%	19,3%
2001 - 5000	14	15,0%	12,5%	18,9%
≥ 5001	8	14,5%	13,5%	16,4%
Reykjavík	1	11,9%	11,9%	11,9%

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga og Hagstofa Íslands.

Tafla 5.6 sýnir hlutfall grunnskólanemenda árið 2008 af íbúafjölda eftir stærð sveitarfélaga. Reiknað er út vegið meðaltal í hverjum stærðarflokki ásamt hæsta og lægsta gildi. Fram kemur hve ólík sveitarfélögin eru út frá lýðfræðilegu sjónarhorni þó þau séu flokkuð eftir stærð. Í þeim flokki sveitarfélaga sem hafa allt að 500 íbúa árið 2008 er að finna sveitarfélag þar sem grunnskólabörn telja aðeins 4% af heildarfjölda íbúa og annað þar sem sama hlutfall er 27%.

Mynd 5.1. Fjöldi nemenda eftir stærð skóla

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 5.1 gerir grein fyrir fjölda nemenda í skólum flokkað eftir stærð skóla skólaárin 2005/2006–2008/2009. Langflestir grunnskólanemendur landsins eru í skóla með 251–450 nemendum. Nemendum í skólum með yfir 600 nemendur hefur fækkað frá skólaárinu 2005/2006. Um 1000 nemendur sækja skóla þar sem nemendur eru 49 eða færri.

Í lögum um grunnskóla nr. 91/2008 segir að hlutverk grunnskóla sé, í samvinnu við heimilin, að stuðla að alhliða þroska allra nemenda og þátttöku þeirra í lýðræðisþjóðfélagi sem er í sífældri þróun. Grunnskóli skal stuðla að vísýni hjá nemendum og veita nemendum tækifæri til þess að nýta sköpunarkraft sinn og afla sér þekkingar og leikni í stöðugri viðleitni til menntunar og þroska. Skólastarfið skal leggja grundvöll að frumkvæði og sjálfstæðri hugsun nemenda og þjálfra hæfni þeirra til samstarfs við aðra. Þannig á skólinn að búa nemendur undir ævilangt nám og síbreytilegar kröfur. Fyrsti áfanginn á þeirri leið er útskrift úr grunnskóla og næsta skref er frekara nám í framhaldsskólum landsins. Því er áhugavert að skoða hlutfall 16 ára ungmenna sem innritaðist í framhaldsskóla á árunum 2003–2008.

Tafla 5.7 Hlutfallsleg skólasókn 16 ára ungmenna í framhaldsskóla 2003–2008 eftir landshlutum.

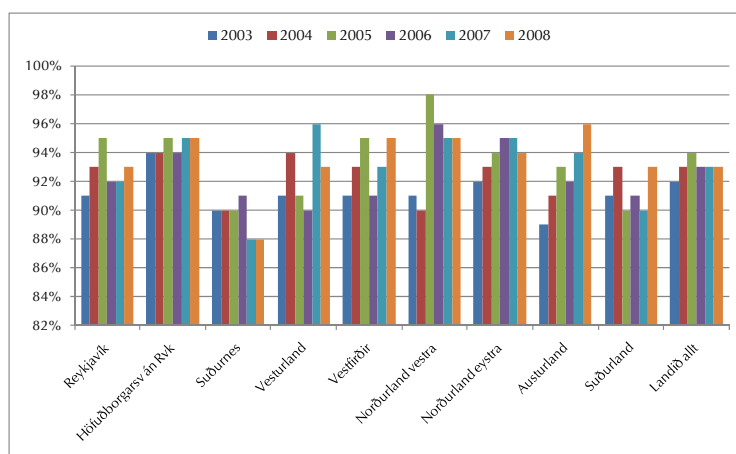
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Reykjavík	91%	93%	95%	92%	92%	93%
Höfuðborgarsv. án Rvk	94%	94%	95%	94%	95%	95%
Suðurnes	90%	90%	90%	91%	88%	88%
Vesturland	91%	94%	91%	90%	96%	93%
Vestfirðir	91%	93%	95%	91%	93%	95%
Norðurland vestra	91%	90%	98%	96%	95%	95%
Norðurland eystra	92%	93%	94%	95%	95%	94%
Austurland	89%	91%	93%	92%	94%	96%
Suðurland	91%	93%	90%	91%	90%	93%
Landið allt	92%	93%	94%	93%	93%	93%

Heimild: Hagstofa Íslands.

Skýring: Fólk í námi innanlands frá og með fyrsta ári framhaldsskólastígs með lögheimili innanlands. Skólasókn reiknast sem hlutfall nemenda af mannfjölda í viðkomandi aldursflokki og með lögheimili í viðkomandi landshluta 1. des ár hvert.

Hlutfallsleg skólasókn 16 ára ungmenna á landsvísu er 93% árið 2008 og hefur lækkað um eitt prósentustig frá árinu 2005. Skólasókn hefur aukist mest á Austurlandi, Vestfjörðum og Norðurlandi vestra. Dregið hefur úr skólasókn á tímabilinu á Suðurnesjum. Skólasókn er mest á Austurlandi árið 2008, en þar var hlutfallið 96%.

Mynd 5.2 Hlutfallsleg skólasókn 16 ára ungmenna í framhaldsskóla 2003–2008 eftir landshlutum

Heimild: Hagstofa Íslands.

Í mynd 5.2 má sjá sókn 16 ára ungmenna í framhaldsskóla á myndrænu formi.

Tafla 5.8 Hlutfallsleg skólasókn 16 ára ungmenna í framhaldsskóla 2003-2008 eftir landshluta og kyni

		Reykjavík	Höfuðborgarsv. án Rvk	Suðurnes	Vesturland	Vestfirðir	Norðurland vestra	Norðurland eystra	Austurland	Suðurland	Landið allt
2003	Piltar	90%	94%	87%	91%	89%	89%	89%	82%	91%	90%
	Stúlkur	93%	94%	94%	92%	95%	92%	95%	96%	91%	94%
2004	Piltar	92%	94%	88%	93%	92%	89%	90%	87%	91%	92%
	Stúlkur	94%	94%	93%	94%	93%	91%	96%	95%	97%	94%
2005	Piltar	94%	93%	88%	88%	96%	99%	95%	91%	88%	93%
	Stúlkur	96%	96%	92%	96%	93%	97%	93%	95%	92%	95%
2006	Piltar	91%	92%	90%	88%	92%	95%	94%	91%	88%	91%
	Stúlkur	93%	95%	92%	93%	90%	97%	95%	92%	94%	94%
2007	Piltar	91%	94%	86%	96%	93%	96%	95%	92%	90%	92%
	Stúlkur	93%	96%	91%	96%	93%	94%	96%	97%	91%	94%
2008	Piltar	92%	94%	86%	94%	93%	95%	95%	98%	91%	93%
	Stúlkur	94%	95%	90%	92%	96%	96%	93%	94%	95%	94%

Heimild: Hagstofa Íslands.

Að lokum er fróðlegt að skoða skólasókn ungmennanna eftir kyni og landshluta. Almenna reglan er sú að hlutfallsleg skólasókn 16 ára stúlkna er aðeins hærrí en pilta. Athygli vekur að árið 2005 snýst

blaðið við í þremur landshlutum; Vestfjörðum, Norðurlandi vestra og Norðurlandi eystra. Árið 2008 eru það Vesturland, Norðurland eystra og Austurland sem skera sig úr að þessu leyti.

Samantekt

Árið 2008 eru 43.511 nemendur í grunnskólum landsins og hafði þeim þá fækkað um 330 frá fyrra ári. Frá árinu 2004 hefur grunnskólanemendum fækkað á öllum landssvæðum nema á Suðurnesjum og á höfuðborgarsvæðinu utan Reykjavíkur.

Árið 2008 er hlutfall grunnskólanemenda af íbúafjölda lægst í Reykjavík eða 12%.

Hlutfallsleg skólasókn 16 ára ungmenna er 93% á landsvísu árið 2008 og lækkaði um eitt hlutfallsstig miðað við árið 2005.

6. GRUNNSKÓLAR

Samkvæmt lögum er sveitarfélögum skylt að halda skóla fyrir öll börn og unglinga á aldrinum 6–16 ára. Skólaárið 2007/2008 voru starfræktir 174 grunnskólar á landinu öllu.

Tafla 6.1. Fjöldi grunnskóla eftir landshlutum 1998–2008

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Breyting
Reykjavík	40	42	42	45	45	43	43	43	43	44	45	5
Höfuðborgarsv. án Rvk	24	24	24	24	25	26	26	27	28	29	29	5
Suðurnes	7	8	8	8	8	8	8	9	9	10	9	2
Vesturland	15	15	15	15	15	15	15	12	12	12	12	-3
Vestfirðir	16	13	13	14	14	14	14	13	13	13	13	-3
Norðurland vestra	15	13	12	12	12	10	10	10	9	8	7	-8
Norðurland eystra	29	29	28	28	28	27	27	25	24	24	27	-2
Austurland	24	22	22	21	21	21	21	21	20	18	16	-8
Suðurland	26	26	26	26	24	23	23	17	15	16	16	-10
Landið allt	196	192	190	193	192	187	187	177	173	174	174	-22

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Frá árinu 1998 hefur grunnskólum fækkað um 22 og er fjöldi þeirra 174 árið 2008. Mest hefur þeim fækkað á Suðurlandi eða um 10 skóla og einnig fækkaði þeim um átta á Norðurlandi vestra og á Austurlandi. Á sama tímabili fjölgaði grunnskólum um tíu á höfuðborgarsvæðinu öllu og um tvo á Suðurnesjum.

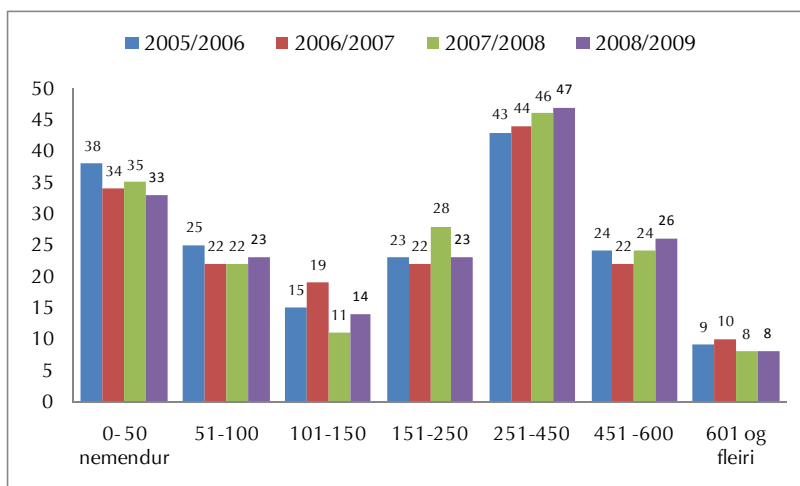
Tafla 6.2. Fjöldi skóla og nemenda eftir rekstrarformi skóla 1998–2008

	Skólur		Grunnskólur reknir af sveitarfélögum				Sjálfstætt starfandi grunnskólur			
	alls	Nemendur alls	Fjöldi skóla	%	Fjöldi nemenda	%	Fjöldi skóla	%	Fjöldi nemenda	%
1998	196	42.421	191	97%	41.894	99%	5	3%	527	1%
1999	192	43.030	186	97%	42.481	99%	6	3%	549	1%
2000	190	43.644	184	97%	43.079	99%	6	3%	565	1%
2001	193	44.103	187	97%	43.574	99%	6	3%	529	1%
2002	192	44.695	186	97%	44.242	99%	6	3%	453	1%
2003	187	44.809	179	96%	44.357	99%	8	4%	452	1%
2004	178	44.511	171	96%	44.081	99%	7	4%	430	1%
2005	177	44.336	170	96%	43.864	99%	7	4%	472	1%
2006	173	43.875	166	96%	43.303	99%	7	4%	572	1%
2007	174	43.841	165	95%	43.031	98%	9	5%	664	2%
2008	174	43.511	169	97%	42.845	98%	9	5%	666	2%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 6.2 má sjá fjölda skóla eftir rekstrarformi 1998–2008. Sjálfstætt starfandi grunnskólum fjölgaði um fjóra á tímabilinu. Árið 2008 eru 169 grunnskólur á Íslandi reknir af sveitarfélögum eða 97% þeirra. Yfirgnæfandi meirihluti grunnskólanemenda á Íslandi eru í skólum sem reknir eru af sveitarfélögum eða 98%. Nemendum í sjálfstætt starfandi grunnskólum hefur þó fjölgað um 26% á tímabilinu eða um 139 nemendur og eru 666 árið 2007.

Mynd 6.1. Fjöldi grunnskóla eftir nemendafjölda skólaárin 2005/2006–2008/2009

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Á mynd 6.1 er gerð grein fyrir dreifingu grunnskóla á Íslandi eftir stærð, eða nemendafjölda þeirra skólaárin 2005/2006–2008/2009. Skólum með 50 nemendum eða færri hefur fækkað um fimm frá hausti 2005. Skólum með 51–100 nemendur hefur einnig fækkað um þrjá á sama tíma. Stærstu skólunum með 601 og fleiri nemendur hefur fækkað um tvo. Skólum með 251–450 nemendur hefur fjölgað um fjóra. Minnstu og stærstu skólunum hefur fækkað, en skólum að meðalstærð fjölga lítillega. Árið 2008 eru 63% skóla með nemendafjölda frá 101 og upp í 600 eða í allt 110 skólar.

Samantekt

Árið 2008 voru 174 grunnskólar starfræktir á landinu, þar af 169 á vegum sveitarfélaga. Frá árinu 1998 hefur skólum fækkað um 22. Minnstu skólum og stærstu skólum hefur fækkað frá árinu 2005 og um 63% skóla eru með frá 101–600 nemendur árið 2008.

7. STARFSFÓLK Í GRUNNSKÓLA

Kafli þessi er þrískiptur. Í byrjun er fjallað um kennara í grunnskóla, bæði þá er hafa tilskilda menntun og þá kennara sem ekki hafa kennsluréttindi. Farið er í gegnum nokkrar lykiltölur, m.a niðurröðun eftir starfssviðum, réttindum, kyni og að lokum aldursdreifing kennara. Annar undirkafla snýr að öðru starfsfólki í grunnskóla sem er breiður hópur er kemur að ýmissi þjónustu innan grunnskólans. Að lokum er fjallað um starfsfólk í grunnskóla í heild sinni. Í nær öllum tilvikum er fjallað um stöðugildi starfsfólks en ekki fjölda starfsmanna.

7.1. Kennarar

Það er yfirlýst stefna stjórnvalda að þeir einir sem hlotið hafa menntun grunnskólakennara starfi við kennslu í grunnskólum. Stefna þessi birtist í Stefna þessi birtist í lögum um menntun og ráðningu kennara og skólastjórnenda við leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla nr. 78/2000. Víða eru þó þær aðstæður að ekki er hægt að manna allar stöður með grunnskólakennurum sem lokið hafa réttindanámi og sækja þarf um undanþágur fyrir kennara sem ekki hafa tilskilda menntun. Hér á eftir verður fjallað um starfsfólk við kennslu og kennara jöfnum höndum en þá er átt við skólastjóra, aðstoðarskólastjóra, grunnskólakennara, kennara án kennsluréttinda og sérkennara.

Tafla 7.1.1. Fjöldi stöðugilda kennara eftir réttindum 1998–2008

	Grunnskóla- kennarar	% breyting frá fyrra ári	Kennarar án kennsluréttinda	% breyting frá fyrra ári	Kennarar alls	% breyting frá fyrra ári
1998	2.988		530		3.518	
1999	3.176	6%	527	-1%	3.703	5%
2000	3.145	-1%	639	21%	3.784	2%
2001	3.517	12%	756	18%	4.273	13%
2002	3.671	4%	766	1%	4.437	4%
2003	3.725	1%	715	-7%	4.440	0%
2004	3.918	5%	542	-24%	4.460	0%
2005	4.184	7%	512	-6%	4.697	5%
2006	4.233	1%	566	10%	4.798	2%
2007	4.318	2%	667	18%	4.985	4%
2008	4.341	1%	675	1%	5.016	1%
Breyting	1.353		145		1.498	
% breyting	45%		27%		43%	

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga

Skýring: Skólastjórar, aðstoðarskólastjórar og sérkennarar eru meðtaldir. Stöðugildi eru námunduð að heilu tölugildi. Starfsfólk í sjálfstætt starfandi skólum meðtalið.

Árið 2008 eru stöðugildi allra kennara 5.016 og hefur þeim fjölgað um 7% miðað við haustið 2005 sem jafngildir 319 stöðugildi. Taflan sýnir þróunina í kennarahópnum eftir réttindum frá 1998–2008. Á því tímabili hefur stöðugildum allra kennara fjölgað um 1.498 eða 43%. Sé betur að gáð má sjá talsverða hreyfingu innan kennarahópsins. Þannig hefur grunnskólakennurum fjölgað um 45% á tímabilinu eða um 1.353 stöðugildi, en kennurum án kennsluréttinda fjölgar um 27% eða um 145 stöðugildi á tímabilinu. Taflan sýnir einnig hlutfallslega breytingu frá fyrra ári og sést að kennurum án kennsluréttinda fækkaði á árunum 2003–2005 frá fyrra ári en fjölgaði síðan aftur árið 2006 um 10% miðað við fyrra ár og árið 2007 fjölgar þeim um heil 18% miðað við fyrra ár.

Tafla 7.1.2. Fjöldi stöðugilda kennara eftir réttindum og landshlutum 1998–2008

	1998			2008			Breyting 1998-2008			% breyting 1998-2008		
	Grunnskóla-kennarar	Kennarar án kennsluréttinda	Alls	Grunnskóla-kennarar	Kennarar án kennsluréttinda	Alls	Grunnskóla-kennarar	Kennarar án kennsluréttinda	Alls	Grunnskóla-kennarar	Kennarar án kennsluréttinda	Alls
Reykjavík	1.135	65	1.200	1.495	112	1.607	360	47	407	32%	72%	34%
Höfuðborgarsv. án Rvk	623	41	664	1.131	120	1.250	508	79	586	81%	192%	88%
Suðurnes	147	32	179	264	86	350	117	54	171	80%	169%	96%
Vesturland	185	56	241	223	56	278	38	0	37	21%	-1%	16%
Vestfirðir	77	67	144	110	47	157	33	-20	13	43%	-30%	9%
Norðurland vestra	103	54	157	111	29	140	8	-25	-17	8%	-46%	-11%
Norðurland eystra	299	92	391	450	74	523	151	-18	132	50%	-20%	34%
Austurland	144	67	211	181	78	259	37	11	48	26%	-17%	23%
Suðurland	279	52	331	377	74	451	98	22	120	35%	42%	36%
Landið allt	2.992	526	3.518	4.341	675	5.016	1.349	149	1.498	45%	28%	43%

Heimild: Hagstofa Íslands.

Skýring: Skólástjórar, aðstoðarskólástjórar og sérkennarar eru meðtaldir. Stöðugildi eru námunduð að heilu tölugildi. Grunnskólakennarar eru þeir kennarar sem lokið hafa kennsluréttindanámi.

Í töflu 7.1.2 sjáum við fjölda stöðugilda grunnskólakennara og kennara án kennsluréttinda eftir landshlutum. Kennurum án kennsluréttinda fækkar mest á Norðurlandi vestra um 25 stöðugildi eða 46% fækkun. Í nágrannasveitarfélögum Reykjavíkurborgar fjölgar kennurum án kennsluréttinda um 79 stöðugildi og hefur fjöldi þeirra tæplega þrefaldast miðað við árið 1998.

Að sama skapi fjölgar grunnskólakennurum í öllum landshlutum þó misjafnlega mikið. Stöðugildum þeirra fjölgar mest á höfuðborgarsvæðinu öllu eða alls um 868 stöðugildi. Hlutfallslega er fjölgunin mest á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur og á Suðurnesjum. Fjölgun grunnskólakennara er langminnst á norðurlandi vestra eða um átta stöðugildi eða 8%. Sé horft til breytinga á kennurum alls má sjá að þeim fjölgar í öllum landshlutum nema á Norðurlandi vestra þar sem þeim fækkar alls um 17 stöðugildi eða 11%. Starfsfólki við kennslu fjölgaði hlutfallslega mest á Suðurnesjum eða um 96% og þá á höfuðborgarsvæðinu utan Reykjavíkur eða um 88%.

Á landsvísi fjölgar starfsfólki við kennslu alls um 43% eða 1.498 stöðugildi á tímabilinu 1998–2008. Grunnskólakennurum fjölgaði um 45% eða 1.349 stöðugildi, en kennurum án kennsluréttinda fjölgaði um 28% eða 149 stöðugildi.

Tafla 7.1.3. Stöðugildi kennara og hlutfallsleg skipting þeirra eftir réttindum og stærð sveitarfélaga 2008

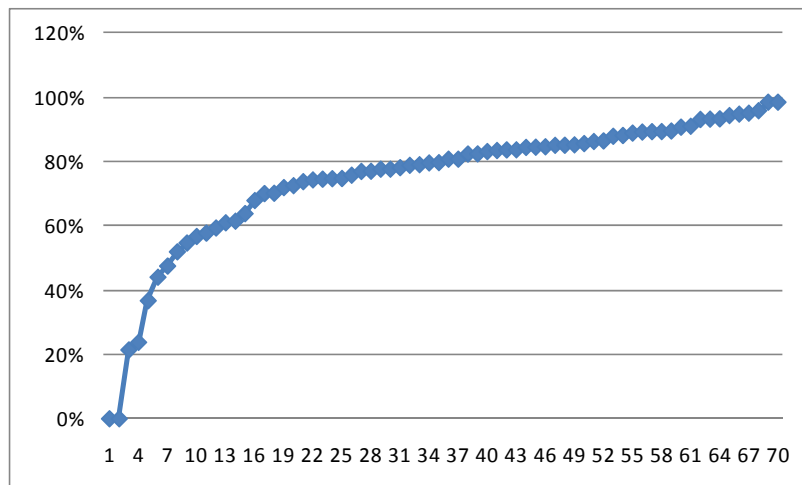
	Grunnskólakennarar		Kennarar án kennsluréttinda		Kennarar alls	
	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall
≤ 500 íbúar	100	70%	43	30%	143	3%
501-1000	178	72%	68	28%	246	5%
1001-2000	252	79%	65	21%	317	6%
2001-5000	677	79%	183	21%	860	17%
≥ 5001	1.639	89%	204	11%	1.843	37%
Reykjavík	1.495	93%	112	7%	1.607	32%
Landið allt	4.341	87%	672	13%	5.016	100%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Stöðugildi eru námunduð að heilu tölugildi. Grunnskólakennarar eru þeir kennarar sem lokið hafa kennsluréttindanámi.

Í töflu 7.1.3. kemur fram fjöldi stöðugilda starfsfólks við kennslu ásamt hlutfallslegri skiptingu þeirra eftir stærð sveitarfélaga árið 2008. Í Reykjavík er hlutfall grunnskólakennara 93%.. Eftir því sem sveitarfélög eru fámennari, því lægra verður hlutfall grunnskólakennara. Það skal þó áréttað að dreifing innan hópa getur verið allnokkur. Þriðjungur alls starfsfólks sem sinnir kennslu í grunnskóla starfar í Reykjavík.

Mynd 7.1.1. Hlutfall grunnskólakennara í sveitarfélögum árið 2008

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Á mynd 7.1.1 kemur fram dreifing sveitarfélaga á því hve hátt hlutfall kennarahóps eru grunnskólakennarar. Dreifingin er mjög mikil, í tveimur sveitarfélögum starfar enginn grunnskólakennari en á hinn veginn eru 98% kennara grunnskólakennara í tveimur sveitarfélögum

Tafla 7.1.4 Hlutfallsleg skipting kennara eftir réttindum 1998–2008

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Grunnskóla-kennarar	85%	86%	83%	82%	83%	84%	88%	89%	88%	87%	87%
Kennarar án kennsluréttinda	15%	14%	17%	18%	17%	16%	12%	11%	12%	13%	13%

Heimild: Hagstofa Íslands.

Tafla 7.1.4 sýnir hlutfallslega skiptingu starfsfólks við kennslu eftir réttindum á landsvísi á tímabilinu 1998–2008. Hlutfall grunnskólakennara er 85% árið 1998 en árið 2007 er það komið í 87%. Athygli vekur að hlutfall þeirra hefur lækkað frá árinu 2005 þegar það var 89%. Á tíu ára tímabili hefur hlutfall grunnskólakennara af starfsfólki við kennslu einungis aukist um tvö hlutfallsstig.

Tafla 7.1.5. Hlutfall grunnskólakennara og kennara án kennsluréttinda í grunnskólum 2005–2008 eftir landshlutum

	2005		2006		2007		2008	
	Grunnskóla-kennarar	Kennarar án kennsluréttinda	Grunnskóla-kennarar	Kennarar án kennsluréttinda	Grunnskóla-kennarar	Kennarar án kennsluréttinda	Grunnskóla-kennarar	Kennarar án kennsluréttinda
Reykjavík	96%	4%	94%	6%	93%	7%	93%	7%
Höfuðborgarsv. án Rvk	95%	5%	91%	9%	90%	10%	90%	10%
Suðurnes	82%	18%	83%	17%	75%	25%	75%	25%
Vesturland	81%	19%	84%	16%	80%	20%	80%	20%
Vestfirðir	72%	28%	77%	23%	70%	30%	70%	30%
Norðurland vestra	78%	22%	77%	23%	79%	21%	79%	21%
Norðurland eystra	85%	15%	86%	14%	86%	14%	86%	14%
Austurland	76%	24%	72%	28%	70%	30%	70%	30%
Suðurland	84%	16%	84%	16%	84%	16%	84%	16%
Landið allt	89%	11%	88%	12%	87%	13%	87%	13%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Skólustjórar, aðstoðarskólustjórar og sérkennarar eru meðtaldir. Um stöðugildi er að ræða. Grunnskólakennarar eru þeir kennarar sem lokið hafa kennsluréttindanámi.

Tafla 7.1.5 sýnir skiptingu kennara eftir réttindum eftir landshlutum árin 2005, 2006, 2007 og 2008. Á landsvísi hefur grunnskólakennurum fækkað um tvö hlutfallsstig, úr 89% árið 2005 í 87% árið 2008. Árið 2008 er hlutfall grunnskólakennara hæst í Reykjavík eða 93% og þá annars staðar á höfuðborgarsvæðinu eða 90%. Lægst er það á Vestfirðum og á Austurlandi eða 70% árið 2008.

Hlutfall grunnskólakennara hefur lækkað alls staðar á tímabilinu nema á Norðurlandi vestra, Norðurlandi eystra og Suðurlandi.

Tafla 7.1.6. Fjöldi stöðugilda starfsfólks við kennslu eftir starfssviðum 1998–2008

	Skólastjórar	Breyting frá fyrra ári	Aðstoðar-skólastjórar	Breyting frá fyrra ári	Deildarstjórar	Breyting frá fyrra ári	Kennarar	Breyting frá fyrra ári	Sérkennarar	Breyting frá fyrra ári	Alls	Breyting frá fyrra ári
1998	192		126		0		3.015		185		3.518	
1999	189	-2%	140	11%	0	0%	3.137	4%	237	28%	3.703	5%
2000	189	0%	149	6%	0	0%	3.225	3%	221	-7%	3.784	2%
2001	202	7%	141	-5%	45	0%	3.651	13%	234	6%	4.273	13%
2002	190	-6%	143	1%	140	211%	3.719	2%	245	5%	4.437	4%
2003	191	1%	141	-1%	175	25%	3.705	0%	228	-7%	4.440	0%
2004	183	-4%	139	-1%	191	9%	3.712	0%	233	2%	4.458	0%
2005	186	2%	139	0%	190	-1%	3.912	5%	269	15%	4.696	5%
2006	178	-4%	147	6%	236	24%	3.778	-3%	455	69%	4.794	2%
2007	190	7%	142	-3%	246	4%	3.896	3%	512	13%	4.986	4%
2008	180	-5%	138	-3%	271	10%	4.012	3%	415	-19%	5.016	1%
Breyting	-12		12		271		997		230		1.498	
% breyting	-6%		10%		0%		33%		12.4%		43%	

Heimild: Hagstofa Íslands.

Skýringar: Sinni starfsmaður störfum sem falla á fleiri en eitt starfssvið, vísar starfssvið til aðalstarfs. Með kennurum er bæði átt við grunnskólakennara og kennara án kennsluréttinda. Stöðugildi eru námunduð að heilu tölugildi. Deildarstjórar eru flokkaðir með kennurum árin 1998–2000.

Í töflu 7.1.6 má sjá hvernig starfsfólk við kennslu skiptist á starfssvið frá árinu 1998 til ársins 2008. Skólastjórum hefur fækkað um 12 eða 6% frá árinu 1998. Athygli vekur hve þeim fækkar mikið árið 2008 miðað við árið 2007. Aðstoðarskólastjórum hefur fjölgað um 12 eða 10%. Stöðugildi deildarstjóra eru 140 árið 2002 og fjölgaði um 131 og voru 271 árið 2008 og hefur tala þeirra nánast tvöfaldast frá árinu 2002. Kennurum hefur fjölgað um 997 stöðugildi eða 33% á tímabilinu, þ.e grunnskólakennurum og kennurum án kennsluréttinda til samans. Fjöldi sérkennara hefur meira en tvöfaldast á tímabilinu og fjölgaði um 230 stöðugildi á tímabilinu og eru 415 árið 2008. Hér sést að sérkennurum fjölgar hratt frá árinu 2005 og fram til ársins 2007. Hins vegar fækkar þeim talsvert árið 2008 miðað við fyrra ár.

Tafla 7.1.7. Starfsfólk við kennslu eftir starfssviðum og landshlutum 2008

	Skólastjórar	Aðstoðar-skólastjórar	Deildarstjórar	Kennarar	Sérkennarar
Reykjavík	37	39	83	1.225	172
Höfuðborgarsv án Rvk	35	29	88	983	132
Suðurnes	8	8	18	293	16
Vesturland	12	9	14	238	18
Vestfirðir	13	5	5	128	5
Norðurland vestra	8	5	11	117	5
Norðurland eystra	28	17	20	429	34
Austurland	19	11	8	220	11
Suðurland	21	14	23	378	21
Landið allt	180	139	271	4.012	414

Heimild: Hagstofa Íslands.

Skýring: Stöðugildi eru námunduð að heilu tölugildi.

Tafla 7.1.7 sýnir skiptingu starfsfólks við kennslu á starfssvið eftir landshlutum árið 2008. Stöðugildi stjórnenda eru 590 talsins eða tæp 12% stöðugilda starfsfólks við kennslu árið 2008. Stöðugildi sérkennara eru 414 eða sem nemur 8% þeirra er starfa við kennslu.

Tafla 7.1.8. Hlutfallsleg skipting stöðugilda starfsfólks við kennslu eftir starfssviðum 1998–2008

	Skólastjórar	Aðstoðar- skólastjórar	Deildarstjórar	Kennarar	Sérkennarar	Alls
1998	5%	4%	0%	86%	5%	100%
1999	5%	4%	0%	85%	6%	100%
2000	5%	4%	0%	85%	6%	100%
2001	5%	3%	1%	85%	5%	100%
2002	4%	3%	3%	84%	6%	100%
2003	4%	3%	4%	83%	5%	100%
2004	4%	3%	4%	83%	5%	100%
2005	4%	3%	4%	83%	6%	100%
2006	4%	3%	5%	79%	9%	100%
2007	4%	3%	5%	80%	8%	100%
2008	4%	3%	5%	80%	8%	100%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýringar: Sinni starfsmaður störfum sem falla á fleiri en eitt starfssvið, vísar starfssvið til aðalstarfs. Með kennurum er bæði átt við grunnskólakennara og kennara án kennsluréttinda. Stöðugildi eru námunduð að heilu tölugildi. Deildarstjórar eru flokkaðir með kennurum árin 1998–2000.

Tafla 7.1.8 sýnir að hlutfallsleg skipting þeirra er starfa við kennslu í grunnskólum eftir starfssviðum breytist nokkuð á tímabilinu. Hlutfall deildarstjóra sem áður voru flokkaðir með kennurum í gögnum Hagstofunnar hefur hækkað um tvö hlutfallsstig árið 2008 miðað við árið 2002. Þá hefur hlutfall sérkennara af starfsfólki við kennslu hækkað um þrjú hlutfallsstig á tímabilinu.

Tafla 7.1.9. Starfsfólk við kennslu í grunnskólum 2008 eftir starfssviðum og kyni

	Alls	Karlar		Konur	
		Fjöldi	Hlutfall	Fjöldi	Hlutfall
Skólastjórar	180	82	46%	98	54%
Aðstoðarskólastjórar	138	48	35%	90	65%
Deildarstjórar	271	43	16%	228	84%
Kennarar	4.012	864	22%	3.148	78%
Sérkennarar	415	44	11%	371	89%
Alls	5.016	1.081	22%	3.935	78%

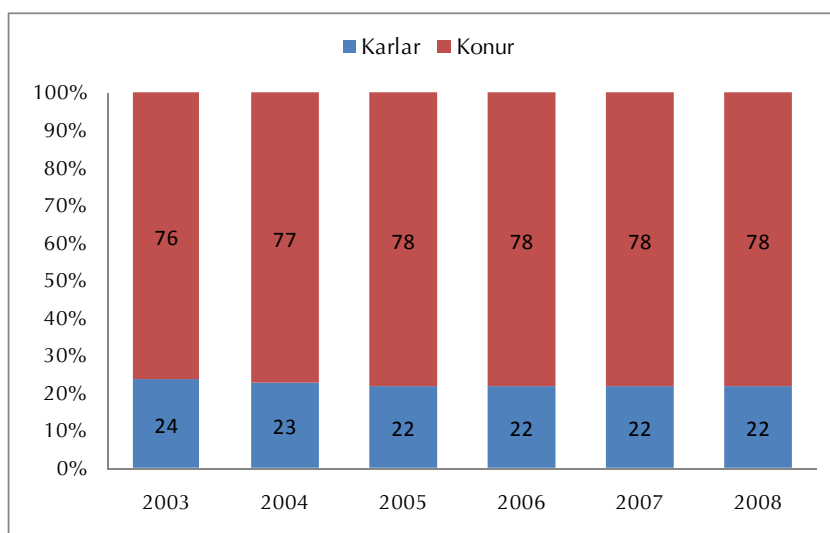
Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Stöðugildi eru námunduð að heilu tölugildi.

Tafla 7.1.9 sýnir kynjahlutfall starfsfólks við kennslu haustið 2007 eftir starfssviðum. Aðeins herra hlutfall kvenna en karla gegnir stöðu skólastjóra en á öðrum starfssviðum er hlutfall kvenna mun

hærra. Hæst er hlutfall kvenna meðal sérkennara eða 89%. Hlutfall karla er hæst meðal skólastjóra, 46% og aðstoðarskólastjóra 35%.

Mynd. 7.1.2. Starfsfólk við kennslu eftir kyni 2003–2008

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Skólastjórar, aðstoðarskólastjórar og sérkennarar eru meðtaldir.

Á mynd 7.1.2 má sjá kynjahlutföll hjá öllu starfsfólki við kennslu. Hlutfall kvenna eykst með hverju ári um eitt hlutfallsstig til ársins 2005, en árin 2006–2008 stendur hlutfall kvenna í stað miðað við fyrra ár og er 78% starfsfólks við kennslu í grunnskólum.

Tafla 7.1.10. Starfsfólk við kennslu í grunnskólum eftir aldri 2000–2008

	2000		2003		2008		Breyting 2000-2008	
	Fjöldi	%	Fjöldi	%	Fjöldi	%	Fjöldi	%
29 ára og yngri	615	15%	541	12%	555	11%	-60	-10%
30-39 ára	1.177	28%	1.248	28%	1.394	27%	217	18%
40-49 ára	1.310	31%	1.301	29%	1.452	28%	142	11%
50-59 ára	865	20%	1.085	24%	1.286	25%	421	49%
60 ára og eldri	262	6%	265	6%	414	8%	152	58%
Samtals	4.229	100%	4.440	100%	5.101	100%	872	21%

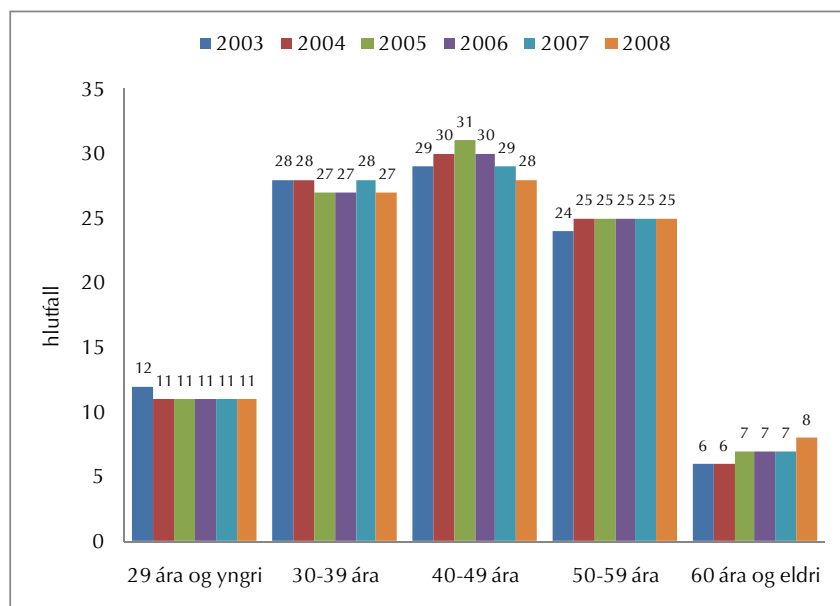
Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Skólastjórar, aðstoðarskólastjórar og sérkennarar eru meðtaldir. Hér er vísað í fjölda starfsfólks en ekki stöðugildi.

Í töflu 7.1.10 er farið yfir aldurssamsetningu kennara og þróun hennar árin 2000, 2003 og 2008. Á árinu 2008 er fjölmennasti hópur kennara á aldrinum 40–49. Kennurum fer fjölgandi í öllum aldurshópum að undanskildum kennurum yngri en 29 ára en þeim fækkar um 10% á tímabilinu.

Kennurum í aldurshópnum 30–39 ára fjölga um 217 eða 18% en hlutfallsleg aukning er mest meðal kennara sem eru 60 ára og eldri eða 58%. Þróun sl. ára bendir til þess að kennarastéttin sé að eldast, sem er nokkuð umhugsunarefni.

Mynd 7.1.3. Aldursdreifing starfsfólks við kennslu í grunnskólum 2003–2008

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Skólastjórar, aðstoðarskólastjórar og sérkennarar eru meðtaldir.

Á mynd 7.1.3 eru upplýsingar úr töflu 7.1.10 settar fram á myndrænan hátt.

Tafla 7.1.11. Fjöldi nemenda á hvert stöðugildi starfsfólks við kennslu árin 2000–2008 eftir landshlutum

	2000	2003	2007	2008	Breyting	% breyting
Reykjavík	12,4	10,2	9,0	8,9	-3,5	-28,0%
Höfuðborgarsv án Rvk	13,3	11,4	9,6	9,4	-3,9	-29,4%
Suðurnes	13,9	10,8	10,0	9,4	-4,5	-32,2%
Vesturland	10,3	9,3	8,3	8,5	-1,8	-17,5%
Vestfirðir	8,9	8,1	7,1	6,9	-2,0	-22,8%
Norðurland vestra	8,6	8,7	7,8	7,8	-0,8	-9,4%
Norðurland eystra	10,3	9,4	8,2	8,2	-2,1	-20,5%
Austurland	8,6	7,6	6,8	6,8	-1,8	-20,4%
Suðurland	10,1	9,3	8,3	8,0	-2,2	-21,3%
Landið allt	11,5	10,0	8,8	8,7	-2,9	-24,8%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Skólastjórar, aðstoðarskólastjórar og sérkennarar eru meðtaldir.

Árið 2008 eru 8,7 nemendur á hvert stöðugildi starfsfólks við kennslu á landsvísu og hefur þeim fækkað hlutfallslega um tæp 25% miðað við árið 2000. Ef skoðuð er tafla 7.1.11 eftir landshlutum má sjá að nemendum á stöðugildi starfsfólks við kennslu fækkar alls staðar, þó fækkunin sé mismikil. Nemendum á hvert stöðugildi þessa hóps hefur fækkað mest á höfuðborgarsvæðinu öllu ásamt Suðurnesjum eða um 3,5–4,5 nemanda á árunum 2000–2008 eða sem jafngildir hlutfallslegri fækkun um 28–32%.. Austurland sker sig úr að því leyti að þar eru fæstir nemendur á hvert stöðugildi öll árin sem hér um ræðir.

Tafla 7.1.12 Fjöldi nemenda á hvert stöðugildi starfsfólks við kennslu árið 2008 eftir stærð sveitarfélaga

	Lægsta gildi	Vegið meðaltal	Hæsta gildi
≤ 500 íbúar	1,3	5,4	6,4
501-1000	4,2	6,4	8,5
1001-2000	4,3	7,6	9,7
2001-5000	7,0	8,0	9,3
≥ 5001	8,9	9,5	10,6
Reykjavík		8,9	

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Að lokum sýnir tafla 7.1.12 fjölda grunnskólanemenda á hvert stöðugildi starfsfólks við kennslu eftir stærð sveitarfélaga. Taflan sýnir vegið meðaltal hvers hóps fyrir sig ásamt hæsta og lægsta gildi sem gefur til kynna dreifingu innan hvers hóps fyrir sig. Í sveitarfélögum með yfir 5000 íbúa er vegið meðaltal fjölda nemenda á hvert stöðugildi starfsfólks við kennslu hæst árið 2008. Sé horft til hæsta og lægsta gildis kemur í ljós hve ólík niðurstaða getur verið milli sveitarfélaga innan hvers stærðarflokks.

Tafla 7.1.13 Fjöldi nemenda á hvert stöðugildi kennara 2006– 2008 eftir landshlutum

	2006		2007		2008		% breyting 2006-2008	
	Kennarar ¹	kennarar ²	Kennarar ¹	kennarar ²	Kennarar ¹	kennarar ²	Kennarar ¹	kennarar ²
Reykjavík	12,8	11,9	12,2	11,4	11,7	10,9	-9%	-8%
Höfuðborgarsv. án Rvk	12,1	11,2	12,0	11,1	12,0	11,0	-1%	-2%
Suðurnes	13,2	12,3	13,0	12,2	11,2	10,6	-15%	-14%
Vesturland	10,5	10,0	10,3	9,8	9,9	9,4	-5%	-6%
Vestfirðir	9,3	9,1	8,7	8,4	8,4	8,0	-10%	-11%
Norðurland vestra	10,7	10,1	10,4	9,9	9,3	8,5	-13%	-16%
Norðurland eystra	10,6	10,0	9,9	9,5	10,0	9,5	-6%	-5%
Austurland	8,7	8,4	8,4	8,0	8,0	7,7	-8%	-9%
Suðurland	10,1	9,8	10,0	9,6	9,5	8,9	-6%	-8%
Landið allt	11,6	10,9	11,3	10,6	10,8	10,2	-6%	-7%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Kennarar¹= Grunnskólakennarar og kennarar án kennsluréttinda. Skólastjórnendur, deildarstjórar og sérkennarar eru ekki meðtaldir. kennarar²= Grunnskólakennarar og kennarar án kennsluréttinda ásamt deildarstjórum. Skólastjórnendur og sérkennarar eru ekki meðtaldir.

Að lokum er áhugavert að rýna ögn betur í þessa lykiltölu og skoða fjölda nemenda á hvert stöðugilda kennara sem ekki sinnir stjórnun eða sérkennslu. Í töflunni hér að ofan er annars vegar að finna fjölda

nemenda á hvert stöðugildi kennara og hins vegar fjölda nemenda hvert stöðugildi kennara og deildarstjóra. Sé litið til fyrri lykiltölunnar má sjá að nemendum hefur alls staðar fækkað á hvert stöðugildi og hlutfallslega mest á Suðurnesjum eða um 15%. Sé horft á seinni kennitöluna, þ.e fjölda nemenda á hvert stöðugildi kennara og deildarstjóra kemur í ljós sama þróun. Nemendum hefur fækkað á hvert stöðugildi og hlutfallslega mest á Norðurlandi vestra eða um 16%.

Samantekt

Árið 2008 eru stöðugildi alls starfsfólks við kennslu 5.016 talsins og hefur þeim fjölgað um 576 eða 13% frá árinu 2003. Grunnskólakennurum fjölgar á tímabilinu um 16% og árið 2008 er hlutfall þeirra 87% á landsvísu. Sé litið til landshluta er hlutfall grunnskólakennara hæst í Reykjavík eða 93% og lægst á Vestfjörðum og Austurlandi eða 70%.

Þegar starfsfólk við kennslu er skoðað eftir starfssviðum kemur í ljós að stöðugildi sérkennara hafa ríflega tvöfaldast árið 2008 miðað við árið 1998. Árið 2008 eru konur 78% starfsfólks við kennslu í grunnskóla. Þá eru vísbendingar um að kennarastéttin sé að eldast, þannig fjölgar kennurum í öllum aldursflokkum nema í yngsta aldurshópnum þar sem þeim fækkar um 10%. Þeim fjölgar mest í aldursflokknum 50-59 ára en hlutfallslega mest eða um 58% í aldurshópnum 60 ára og eldri árið 2008 miðað við árið 2003.

Árið 2008 er 8,7 nemandi á hvert stöðugildi starfsfólks við kennslu á landsvísu en var 11,5 árið 2000. Frá árinu 2000 til ársins 2008 hefur fjölda nemenda á hvert stöðugildi starfsfólks við kennslu fækkað um tæp 25%.

7.2 Annað starfsfólk

Þegar fjallað er um starfsfólk í grunnskólum er víst að starfsfólk við kennslu er þar í forgrunni. Reyndin er þó að fjölmargt annað starfsfólk starfar í grunnskólum við ýmis störf og hefur fjölgað verulega frá því að sveitarfélögin tóku við rekstri grunnskólans samstíga því að þjónusta í skólum landsins hefur aukist. Í kaflanum verður þessi starfsmannahópur einnig nefndur „annað starfsfólk“. Fjöldi stöðugilda starfsfólks í grunnskóla árið 2007 sem sinna öðru en kennslu voru 2.179 talsins og stendur í stað frá fyrra ári.

Tafla 7.2.1 Þróun fjölda stöðugilda annars starfsfólks 1998–2008

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	%breyting 98-08
Annað starfsfólk	1.419	1.683	1.680	1.846	2.093	2.174	2.116	2.104	2.179	2.179	2.316	63%
Breyting frá fyrra ári		264	-3	166	247	81	-58	-12	75	0	137	
% breyting frá fyrra ári		19%	0%	10%	13%	4%	-3%	-1%	4%	0%	6%	

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband Íslenskra sveitarfélaga.

Tafla 7.2.1 sýnir þróun á heildarfjölda þess starfsfólks í grunnskóla er sinnir öðrum störfum en kennslustörfum og breytingu frá fyrra ári. Á tímabilinu 1998–2008 fjölgaði stöðugildum annars starfsfólks um 897 eða rúm 63%. Hlutfallsleg breyting er mest árið 1999 miðað við fyrra ár eða 19%

aukning og þá árið 2002 um 13% frá fyrra ári. Nokkur fækkun er í þessum starfsmannahóp árið 2004 en þá fækkar stöðugildum um 58 eða 3% frá fyrra ári.

Tafla 7.2.2. Annað starfsfólk í grunnskólum eftir starfssviði 2003–2008

	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Bókasafnsfræðingar og fl	50	51	38	45	-5	-11%
Félagráðgjafar	0	3	4	4	4	0%
Sálfræðingar	11	8	9	12	1	6%
Námsráðgjafar	45	71	68	70	25	56%
Skólahjúkrunarfræðingar	22	21	18	23	1	5%
Þroskajálfar	71	86	102	117	46	65%
Stuðningsfulltrúar	430	468	470	513	83	19%
Ritarar, tölvuumsjón	159	160	164	155	-4	-2%
Tómstundafulltrúar	6	4	5	7	1	13%
Starfsfólk í mötuneytum	231	225	206	234	3	1%
Húsverðir	132	131	120	134	2	2%
Skólaliðar, gangaverðir og fl	991	943	975	1003	12	1%
Annað	27	8	0	0	-27	-
Samtals	2.175	2.179	2.179	2.316	141	6%

Heimild: Hagstofa Íslands.

Skýring: Stöðugildi eru námunduð að heilu stöðugildi. Skólabílstjórar og aðrir verktakar eru ekki inn í þessum tölum. Sinni starfsmaður störfum sem falla á fleiri en eitt starfssvið vísar starfssvið til aðalstarfs.

Ef við skoðum töflu 7.2.2 hér að ofan kemur í ljós að stöðugildum þeirra sem ekki sinna kennslu í grunnskólum landsins hefur fjölgað um 141 stöðugildi árið 2008 miðað við árið 2005 og eru 2.316 talsins. Fjöldi stöðugilda þessa starfshóps stendur í stað milli árunna 2006 og 2007. Þróunin á tímabilinu er talsvert misjöfn eftir starfssviðum. Þannig fjölgaði námsráðgjöfum um 25 stöðugildi eða 56% og þroskajálfum fjölgaði um 46 stöðugildi eða 65% og stuðningsfulltrúum fjölgaði um 83 stöðugildi eða 19%. Hins vegar fækkar bókasafnsfræðingum um 5 stöðugildi eða um 11%.

Tafla 7.2.3. Annað starfsfólk í grunnskólum 2003–2008 eftir landshlutum

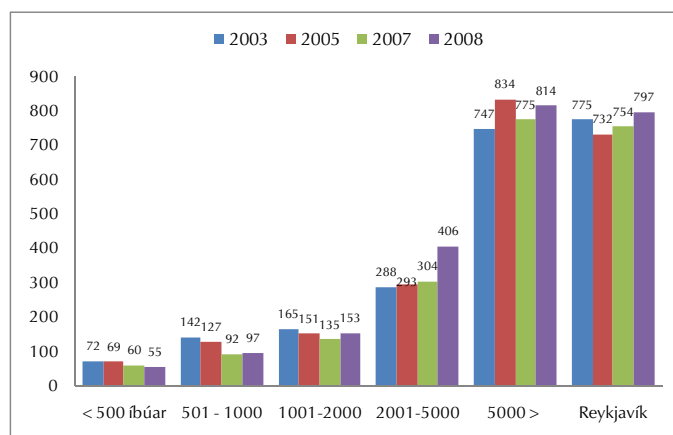
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Reykjavík	709	689	684	724	691	729	20	3%
% breyting frá fyrra ári		-3%	-1%	6%	-5%	5%		
Höfuðborgarsv án Rvk	541	519	527	558	562	578	37	7%
% breyting frá fyrra ári		-4%	2%	6%	1%	3%		
Suðurnes	134	128	130	143	145	150	16	12%
% breyting frá fyrra ári		-4%	2%	10%	2%	3%		
Vesturland	140	134	139	117	125	137	-3	-2%
% breyting frá fyrra ári		-4%	4%	-16%	7%	10%		
Vestfirðir	56	57	53	53	43	51	-5	-8%
% breyting frá fyrra ári		2%	-7%	-1%	-19%	20%		
Norðurland vestra	95	92	94	85	91	97	2	2%
% breyting frá fyrra ári		-3%	2%	-10%	7%	7%		
Norðurland eystra	215	222	204	212	223	231	16	7%
% breyting frá fyrra ári		3%	-8%	4%	5%	4%		
Austurland	94	80	91	99	103	123	29	31%
% breyting frá fyrra ári		-15%	14%	9%	4%	19%		
Suðurland	190	193	183	187	196	221	31	16%
% breyting frá fyrra ári		2%	-5%	2%	5%	13%		
Samtals	2.175	2.114	2.104	2.179	2.179	2.316	141	6%
% breyting frá fyrra ári		-3%	0%	4%	0%	6%		

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Stöðugildi eru námunduð að heilu stöðugildi. Skólabílstjórar og aðrir verktakar eru ekki inn í þessum tölum. Sinni starfsmaður störfum sem falla á fleiri en eitt starfssvið vísar starfssvið til aðalstarfs.

Hér að ofan eru tölur yfir annað starfsfólk í grunnskólum eftir landshlutum 2003–2008. Árið 2008 eru 2.316 stöðugildi er sinna öðru en kennslu í grunnskóla. Það sem vekur athygli hér er að það fækkar nokkuð í þessum starfsmannahópi árið 2005 miðað við árið 2003, en árið 2006 fjölgaði aftur í hópnum um 75 stöðugildi og hefur náð rúmlega sömu stærð og árið 2003. Þá stendur fjöldinn í stað árið 2007 miðað við fyrra ár. Sé lititð yfir allt tímabilið þá fjölgar öðru starfsfólki í öllum landshlutum utan Vesturlands og Vestfjarða. Hlutfallsleg fjölgun er mest á Austurlandi og Suðurlandi. Stöðugildum fjölgar mest á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur eða um 37 stöðugildi.

Mynd 7.2.1 Annað starfsfólk í grunnskóla eftir stærð sveitarfélaga 2003–2008

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga og Hagstofa Íslands.

Á mynd 7.2.1 má sjá fjölda starfsfólks í grunnskóla sem sinnir öðru en kennslu eftir stærð sveitarfélaga. Meðal fámennari sveitarfélaga hefur stöðugildum annars starfsfólks heldur fækkað á tímabilinu, en fjölgar meðal fjölmennari sveitarfélaga.

Tafla 7.2.4 Fjöldi nemenda á hvert stöðugildi annars starfsfólks í grunnskóla 2003–2008 eftir landshlutum

	2003	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Reykjavík	21,8	22,0	20,5	21,1	19,6	-2,2	-10%
Höfuðborgarsv. án Rvk	20,9	21,6	20,4	20,7	20,4	-0,5	-3%
Suðurnes	21,1	22,9	21,4	21,9	22,0	0,9	4%
Vesturland	17,6	17,8	20,5	19,4	17,3	-0,3	-2%
Vestfirðir	22,3	22,5	21,8	25,7	20,9	-1,4	-6%
Norðurland vestra	14,9	14,4	15,3	14,0	11,3	-3,6	-24%
Norðurland eystra	20,6	21,4	19,9	18,6	18,5	-2,0	-10%
Austurland	20,8	20,3	19,0	17,7	14,4	-6,5	-31%
Suðurland	19,5	20,1	19,5	18,5	16,2	-3,3	-17%
Landið allt	20,6	21,1	20,1	20,1	18,8	-1,8	-9%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Tafla 7.2.4 sýnir okkur fjölda nemenda á hvert stöðugildi annars starfsfólks í grunnskóla eftir landshlutum. Árið 2008 er rétt tæplega 19 nemendur á hvert stöðugildi annars starfsfólks og hefur fækkað um tæpa tvo nemendur frá árinu 2003.

Nemendum á hvert stöðugildi fjölgar á Suðurnesjum um tæplega 1 nemanda eða 4%. Í öðrum landshlutum hefur nemendum á hvert stöðugildi fækkað og hlutfallslega mest á Austurlandi og á Norðurlandi vestra. Árið 2008 eru færstir nemendur á hvert stöðugildi annars starfsfólks á Norðurlandi vestra eða 11,1. Þeir eru flestir á hvert stöðugildi á Suðurnesjum eða 22.

Tafla 7.2.5. Annað starfsfólk í grunnskólum 2006–2008 eftir starfssviðum í Reykjavík, höfuðborgarsvæði án Reykjavíkur og á Suðurnesjum

	Reykjavík					Höfuðborgarsvæði án Rvk					Suðurnes				
	2006	2007	2008	breyting	%	2006	2007	2008	breyting	%	2006	2007	2008	breyting	%
Bókasafnsfr og fl	16,6	13,5	12,4	-4,1	-25%	15,2	7,5	13,1	-2,1	-14%	4,6	1,9	4,6	0,1	1%
Sálfræðingar	5,5	6	6,3	0,8	15%	1,0	2,0	3,5	2,5	259%	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Námsráðgjafar	28,1	32,4	32,36	4,3	15%	19,2	20,3	17,6	-1,6	-8%	6,2	3,5	5,2	-1,0	-16%
Skólahjúkrunarfr	5,0	4,7	6,7	1,6	33%	8,1	7,0	8,8	0,6	8%	0,8	0,8	0,0	-0,8	-100%
Proskapjálfar	31,6	32,1	43,3	11,8	37%	26,9	35,2	37,5	10,6	39%	2,4	3,4	5,5	3,2	134%
Stuðningsfulltrúar	142,1	130,7	143,5	1,4	1%	98,9	106,4	111,5	12,6	13%	51,6	43,2	41,9	-9,7	-19%
Ritarar, tölvuumsjón	62,6	59,2	52,2	-10,5	-17%	50,1	49,4	50,8	0,8	2%	10,1	11,0	9,0	-1,0	-10%
Tömsundafulltrúar	0,3	0,3	1,0	0,7	233%	3,5	4,8	5,4	1,9	56%	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Starfsfólk í mótuneytum	72,7	53,5	70,2	-2,5	-3%	56,9	53,2	55,7	-1,2	-2%	5,6	8,9	5,6	0,1	1%
Húsvæðir	31,5	29,0	35,3	3,7	12%	38,9	36,3	38,3	-0,6	-2%	7,6	6,5	7,1	-0,5	-6%
Skólaliðar, gangaverðir og fl	325,5	329,9	325,9	0,4	0%	239,8	239,6	235,4	-4,4	-2%	54,1	66,0	70,6	16,4	30%
Annað	3,1	0,0	0,0	-3,1	-	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Samtals	724,5	691,4	729,1	4,6	1%	558,5	561,8	577,5	19,1	3%	142,9	145,1	149,7	6,7	5%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: 0,6 stöðugildi félagsráðgjafa í Reykjavík árið 2006 er flokkað með námsráðgjöfum.

Tafla 7.2.5 sýnir þróun á fjölda stöðugilda annars starfsfólks í grunnskólum eftir starfssviðum á höfuðborgarsvæðinu öllu og á Suðurnesjum árin 2006–2008. Á landsvísu fjölgaði stöðugildum þessa hóps um 137 stöðugildi á þessu tímabili eða tæplega 6%. Nokkuð misjafnt er milli landshluta hvernig þróun hefur verið á einstökum starfssviðum.

Í Reykjavík fjölgaði stöðugildum þessa starfsmannahóps um rúm 4 stöðugildi eða 1% árið 2008 miðað við árið 2006. Proskapjálfum fjölgar mest á tímabilinu eða um tæp 12 stöðugildi eða 37% og mest árið 2008. Stöðugildum er sinna ritarastörfum og tölvuumsjón fækkar að sama skapi um rúm 10 stöðugildi eða um 17%.

Á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur fjölgaði starfsmönnum er sinna öðru en kennslu um 19 stöðugildi eða 3%. Bókasafnsfræðingum fækkaði um rúm tvö stöðugildi sem nemur 14% fækkun. Proskapjálfum fjölgaði um rúm 10 stöðugildi og stuðningsfulltrúum um 13 stöðugildi.

Á Suðurnesjum nam fjölgunin í þessum starfsmannahópi ríflega 6 stöðugildum á tímabilinu. Talsverð aukning verður meðal skólaliða og gangavarða, en stöðugildum þeirra fjölgaði um rúm 16 stöðugildi árið 2008 miðað við árið 2006, sem jafngildir tæplega 30% aukningu. Hlutfallslega fækkar stuðningsfulltrúum mest eða um tæp 20%, eða tæp tíu stöðugildi.

Tafla 7.2.6. Annað starfsfólk í grunnskólum 2006–2008 eftir starfssviðum á Vesturlandi, Vestfjörðum og á Norðurlandi vestra

	Vesturland					Vestfirðir					Norðurland vestra				
	2006	2007	2008	breyting	%	2006	2007	2008	breyting	%	2006	2007	2008	breyting	%
Bókasafnsfr og fl	2,2	3,7	2,7	0,5	23%	2,1	2,4	2,6	0,5	24%	0,2	0,2	0,0	-0,2	-
Sálfræðingar	0,8	0,8	0,0	-0,8	-100%	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Námsráðgjafar	2,5	0,5	1,6	-0,9	-34%	0,8	1,8	0,8	0,0	0%	2,0	1,0	1,2	-0,8	-40%
Skólahjúkrunarfr	0,6	0,8	0,6	0,0	0%	0,0	0,0	0,0	0,0	-	1,5	0,8	0,8	-0,8	-50%
Proskapjálfar	4,9	7,9	5,3	0,4	8%	0,0	0,0	1,0	1,0	-	4,2	3,7	3,7	-0,5	-12%
Stuðningsfulltrúar	25,9	30,9	34,4	8,5	33%	15,6	10,7	13,9	-1,7	-11%	11,1	14,4	17,4	6,2	56%
Ritarar, tölvuumsjón	7,1	9,3	10,7	3,5	49%	2,0	2,0	2,1	0,1	4%	4,0	3,9	3,7	-0,3	-8%
Tömsundafulltrúar	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Starfsfólk í mótuneytum	11,9	12,8	11,1	-0,8	-7%	2,4	1,6	5,6	3,2	133%	16,8	16,9	15,9	-0,9	-5%
Húsvörðir	4,0	4,6	4,8	0,8	19%	6,8	5,3	3,5	-3,3	-49%	6,2	7,2	9,4	3,2	51%
Skólaliðar, gangaverðir og fl	56,8	53,5	65,8	9,0	16%	21,9	18,7	21,8	-0,1	-1%	35,7	42,5	44,5	8,9	25%
Annað	0,0	0,0	0,0	0,0	-	1,0	0,0	0,0	-1,0	-100%	3,0	0,0	0,0	-3,0	-100%
Samtals	116,7	124,7	136,9	20,2	17%	52,6	42,6	51,3	-1,3	-3%	84,7	90,5	96,5	11,8	14%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Tafla 7.2.6 sýnir þróun á fjölda stöðugilda annars starfsfólks í grunnskólum eftir starfssviðum á Vesturlandi, Vestfjörðum og Norðurlandi vestra árin 2006–2008. Á landsvísu fjölgaði stöðugildum þessa hóps um 137 stöðugildi á þessu tímabili eða tæplega 6%. Nokkuð misjafnt er milli landshluta hvernig þróun hefur verið á einstökum starfssviðum.

Á Vesturlandi fjölgaði stöðugildum starfsfólks er sinnir öðru en kennslu í grunnskólum um rúm 20 stöðugildi eða 17%. Mestu munar þar um fjölgun stuðningsfulltrúa um rúm 8 stöðugildi eða 33%, og fjölgun skólaliða um 9 stöðugildi eða um 16%.

Á Vestfjörðum fækkaði stöðugildum þessa hóps um rúm stöðugildi sem nemur 3%. Fækkun stöðugilda er mest meðal stuðningsfulltrúa sem fækkaði um tæp tvö stöðugildi eða 11%. Húsvörðum fækkaði um rúm 3 stöðugildi sem jafngildir tæplega 50% fækkun.

Á Norðurlandi vestra fjölgaði stöðugildum annars starfsfólks um 14% eða tæp 12 stöðugildi. Stöðugildi skólaliða fjölgaði um tæp níu stöðugildi eða 25% og stuðningsfulltrúum um rúm sex stöðugildi eða 56%.

Tafla 7.2.7. Annað starfsfólk í grunnskólum 2006–2008 eftir starfssviðum á Norðurlandi eystra, Austurlandi og á Suðurlandi

	Norðurland eystra					Austurland					Suðurland				
	2006	2007	2008	breyting	%	2006	2007	2008	breyting	%	2006	2007	2008	breyting	%
Bókasafnsfr og fl	4,2	3,4	3,4	-0,8	-19%	2,0	2,6	2,6	0,6	32%	4,2	2,7	3,2	-1,0	-23%
Sálfræðingar	0	0	0,9	0,9	-	0,0	0,0	0,0	0,0	-	1,0	0,0	1,0	0,0	0%
Námsráðgjafar	0,0	7,6	8,5	8,5	-	3,1	2,6	2,8	-0,3	-9%	3,5	2,5	4,2	0,7	19%
Skólahjúkrunarfr	3,5	1,7	3,9	0,4	13%	0,9	1,0	1,0	0,1	15%	1,0	1,0	1,5	0,5	50%
Proskapjálfar	10,6	12,1	10,1	-0,5	-4%	1,0	3,3	2,1	1,1	112%	4,2	3,9	8,4	4,2	99%
Stuðningsfulltrúar	38,8	42,4	52,0	13,2	34%	18,4	21,9	23,4	5,0	27%	65,4	69,8	74,9	9,5	15%
Ritarar, tölvuumsjón	10,1	11,0	10,6	0,5	5%	4,3	6,3	5,8	1,5	36%	10,1	11,6	10,1	0,0	0%
Tömsundafulltrúar	0,4	0,4	0,4	0,0	0%	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Starfsfólk í mótuneytum	26,8	30,1	27,5	0,7	3%	9,2	8,1	13,7	4,5	49%	22,7	20,7	28,6	5,9	26%
Húsvörðir	18,5	14,9	15,9	-2,6	-14%	9,8	8,5	11,9	2,1	21%	7,5	7,9	8,3	0,8	10%
Skólaliðar, gangaverðir og fl	90,7	99,6	97,8	7,1	8%	50,8	49,2	59,8	9,1	18%	67,4	76,3	81,1	13,6	20%
Annað	0,9	0,0	0,0	-0,9	-	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Samtals	204,4	223,1	231,1	26,6	13%	99,3	103,4	123,1	23,8	24%	187,1	196,4	221,2	34,1	18%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Tafla 7.2.7 sýnir þróun á fjölda stöðugilda annars starfsfólks í grunnskólum eftir starfssviðum á Norðurlandi eystra, Austurlandi og Suðurlandi árin 2005–2007. Á landsvísu fjölgaði stöðugildum þessa hóps um 137 stöðugildi á þessu tímabili eða tæplega 6%. Nokkuð misjafnt er milli landshluta hvernig þróun hefur verið á einstökum starfssviðum.

Á Norðurlandi eystra fjölgaði stöðugildum þessa starfshóps um tæp 27 stöðugildi eða um 13%. Mestu munar um fjölgun meðal stuðningsfulltrúa en þeim fjölgar um rúm 13 stöðugildi á tímabilinu 2006–2008 eða um 34%.Árið 2006 var ekkert stöðugildi námsráðgjafa en árið 2008 eru þau orðin 8,5. Þá hefur skólaliðum fjölgað um 7 stöðugildi eða 8%.

Á Austurlandi fjölgaði í þessum starfsmannahóp um tæp 24 stöðugildi eða um 24% á tímabilinu. Stuðningsfulltrúum fjölgaði um rúm átta stöðugildi eða 60%. Skólaliðum fjölgaði um rúm fjögur stöðugildi eða um 10% frá árinu 2005.

Á Suðurlandi fjölgaði stöðugildum þessa starfshóps um rúmlega 13 eða 8%. Skólaliðum fjölgaði um níu stöðugildi eða 18% og stuðningsfulltrúum fjölgaði um fimm stöðugildi eða 27%.Þá fjölgaði starfsfólki í mötuneytum um rúm 4 stöðugildi eða 49%.

Samantekt

Hér að ofan er rakin þróun í starfsmannahaldi starfsfólks við grunnskólann er ekki sinna kennslu sl. þrjú ár á landsvísu og svo eftir landshlutum. Á landsvísu fækkar bókasafns-fræðingum mest en einnig fækkaði starfsfólki er sinna ritarastörfum og tölvuumsjón. Mesta fjölgunin á landsvísu hefur orðið í stétt stuðningsfulltrúa, námsráðgjafa og þroskaþjálfara. Þróunin er mismunandi eftir landshlutum, en þó má greina ákveðnar línur:

- Sé litið til þróunar á fjölda annars starfsfólks eftir landshlutum kemur í ljós að einungis á Vestfjörðum fækkaði í þessum starfsmannahópi, en þróunin í öðrum landshlutum varð á þann veg að stöðugildum þessa hóps fjölgaði í heildina.
- Þroskaþjálfum fjölgaði í öllum landshlutum nema á Norðurlandi vestra og Norðurlandi eystra.
- Stuðningsfulltrúum fjölgaði í flestum landshlutum, aðeins á suðurnesjum og Vestfjörðum fækkaði þeim.

7.3. Allt starfsfólk í grunnskóla

Í þessum kafla er fjallað um allt starfsfólk í grunnskóla þ.e. starfsfólk við kennslu og annað starfsfólk. Hér að framan hefur verið gerð grein fyrir þessum tveimur starfsmannahópum sitt í hvoru lagi. Árið 2008 eru stöðugildi alls starfsfólks í grunnskóla 7.332 talsins og hefur fjölgað um 168 stöðugildi frá fyrra ári en það nemur 2% aukningu milli ára.

Tafla 7.3.1 Fjöldi stöðugilda starfsfólks í grunnskóla 1998–2008

	Starfsfólk við kennslu	% breyting frá fyrra ári	Annað starfsfólk	% breyting frá fyrra ári	Starfsfólk alls	% breyting frá fyrra ári
1998	3.518		1.419		4.937	
1999	3.703	5%	1.683	19%	5.386	9%
2000	3.784	2%	1.679	0%	5.463	1%
2001	4.273	13%	1.846	10%	6.119	12%
2002	4.437	4%	2.093	13%	6.530	7%
2003	4.440	0%	2.174	4%	6.614	1%
2004	4.460	0%	2.116	-3%	6.576	-1%
2005	4.697	5%	2.104	-1%	6.801	3%
2006	4.798	2%	2.179	4%	6.977	3%
2007	4.985	2%	2.179	0%	7.164	3%
2008	5.016	1%	2.316	6%	7.332	2%
Breyting	1.498		897		2.395	
% breyting	43%		63%		49%	

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Stjórnendur, s.s. skólastjórar, aðstoðarskólastjórar og deildarstjórar ásamt sérkennurum eru flokkaðir með starfsfólki við kennslu. Stöðugildi eru námunduð að heilu tölugildi. Starfsfólk í sjálfstætt starfandi skólum meðtalið.

Tafla 7.3.1 sýnir þróunina meðal starfsmanna grunnskólans þar sem þeir eru flokkaðir saman er sinna kennslustörfum og svo þeir er sinna öðrum störfum, frá 1998-2008. Á tímabilinu hefur stöðugildum alls starfsfólks fjölgað um 2.395 eða 49%. Hlutfallsleg breyting milli ára er mest árið 2001, en þá fjölgar stöðugildum alls í grunnskóla um 12% miðað við fyrra ár.

Tafla 7.3.2 Hlutfallsleg skipting kennara og annars starfsfólks 1998–2008

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Starfsfólk við kennslu	71%	69%	69%	70%	68%	67%	68%	69%	69%	70%	68%
Annað starfsfólk	29%	31%	31%	30%	32%	33%	32%	31%	31%	30%	32%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga

Í töflu 7.3.2 kemur fram hlutfallsleg skipting milli starfsfólks við kennslu annars vegar og annars starfsfólks í grunnskóla hins vegar á tímabilinu 1998 –2008. Árið 1998 eru stöðugildi kennara 71% af heildarstöðugildafjölda í grunnskóla. Árið 2008 er það hlutfall 68%, og því ljóst að annað starfsfólk sem hluti af heild hefur fjölgað um þrjú hlutfallsstig á tímabilinu.

Tafla 7.3.3 Allt starfsfólk í grunnskóla 2003 og 2008 eftir landshlutum

	2003			2008			Breyting			% breyting		
	Starfsfólk við kennslu	Annað starfsfólk	Starfsfólk alls	Starfsfólk við kennslu	Annað starfsfólk	Starfsfólk alls	Starfsfólk við kennslu	Annað starfsfólk	Starfsfólk alls	Starfsfólk við kennslu	Annað starfsfólk	Starfsfólk alls
Reykjavík	1.426	709	2.135	1.607	729	2.336	181	20	201	13%	3%	9%
Höfuðborgarsv. án Rvk	1.039	541	1.580	1.250	578	1.828	211	37	248	20%	7%	16%
Suðurnes	256	134	390	350	150	500	94	16	110	37%	12%	28%
Vesturland	269	140	409	278	137	415	9	-3	6	4%	-2%	2%
Vestfirðir	151	56	207	157	51	208	6	-5	1	4%	-8%	0%
Norðurland vestra	162	95	257	140	97	236	-22	2	-21	-14%	2%	-8%
Norðurland eystra	464	215	679	523	231	754	59	16	75	13%	7%	11%
Austurland	265	94	359	259	123	382	-6	29	23	-2%	31%	6%
Suðurland	408	190	598	451	221	672	43	31	74	10%	16%	12%
Landið allt	4.440	2.174	6.614	5.016	2.316	7.332	576	142	718	13%	7%	11%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Stöðugildi eru námunduð að heilu stöðugildi.

Hér að ofan hefur þróunin verið rakin á landsvísu. Tafla 7.3.3 sýnir þróunina eftir landshlutum árin 2003 og 2008. Starfsfólk við kennslu fjölgar um 12% á landsvísu frá árinu 2003 eða um 545 stöðugildi. Því fjölgar í öllum landshlutum nema á Norðurlandi vestra og á Austurlandi. Mest er fjölgunin á Suðurnesjum og á höfuðborgarsvæðinu. Á sama tíma fjölgar öðru starfsfólki um 142 stöðugildi á landsvísu eða um 7%. Fjölgun verður í þessum starfsmannahópi í öllum landshlutum fyrir utan Vesturland og Vestfirði. Mest fjölgar þeim á höfuðborgarsvæðinu utan Reykjavíkur og á Austurlandi.

Tafla 7.3.4. Hlutfall kennara og annars starfsfólks eftir landshlutum 2003–2008

	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	Starfsfólk við kennslu	Annað starfsfólk	Starfsfólk við kennslu	Annað starfsfólk	Starfsfólk við kennslu	Annað starfsfólk	Starfsfólk við kennslu	Annað starfsfólk	Starfsfólk við kennslu	Annað starfsfólk	Starfsfólk við kennslu	Annað starfsfólk
Reykjavík	67%	33%	67%	33%	69%	31%	69%	31%	69%	31%	69%	31%
Höfuðborgarsv. án Rvk	66%	34%	67%	33%	69%	31%	67%	33%	68%	32%	68%	32%
Suðurnes	66%	34%	67%	33%	66%	34%	67%	33%	70%	30%	70%	30%
Vesturland	66%	34%	66%	34%	67%	33%	70%	30%	67%	33%	67%	33%
Vestfirðir	73%	27%	73%	27%	75%	25%	74%	26%	75%	25%	75%	25%
Norðurland vestra	63%	37%	65%	35%	64%	36%	63%	37%	59%	41%	59%	41%
Norðurland eystra	68%	32%	68%	32%	70%	30%	70%	30%	69%	31%	69%	31%
Austurland	74%	26%	76%	24%	75%	25%	73%	27%	68%	32%	68%	32%
Suðurland	68%	32%	67%	33%	69%	31%	70%	30%	67%	33%	67%	33%
Landið allt	67%	33%	68%	32%	69%	31%	69%	31%	68%	32%	68%	32%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 7.3.4 hefur starfsfólki við kennslu annars vegar og öðru starfsfólki hins vegar verið stillt upp sem hlutfalli af heildar starfsmannafjölda í grunnskóla eftir landshlutum árin 2003–2008. Árið 2003 eru kennarar 67% starfsfólks í grunnskóla á landsvísu og árið 2008 hefur hlutfall þeirra hækkað um eitt hlutfallsstig og er þá 68%. Svipuð þróun hefur átt sér stað í öllum landshlutum, kennurum hefur fjölgað sem hlutfalli af heildarfjölda starfsfólks í grunnskóla, og um fjögur hlutfallsstig á Vesturlandi.

Undantekning frá þessu er þó á Austurlandi og Norðurlandi vestra þar sem hlutfall starfsfólks við kennslu lækkar á tímabilinu. Hlutfall starfsfólks við kennslu af heildarfjölda starfsmanna árið 2008 er hæst á Vestfirðum en lægst á Norðurlandi vestra.

Tafla 7.3.5. Fjöldi nemenda á hvert stöðugildi alls starfsfólks í grunnskóla 2003–2008 eftir landshlutum

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Reykjavík	7,2	7,3	6,5	6,4	6,3	6,1	-1,1	-15%
Höfuðborgarsv án Rvk	7,2	7,2	7,2	6,7	6,6	6,4	-0,7	-10%
Suðurnes	7,3	7,3	7,6	7,0	6,8	6,6	-0,7	-9%
Vesturland	6,0	6,1	6,0	6,1	5,8	5,7	-0,3	-5%
Vestfirðir	6,0	5,9	5,8	5,6	5,6	5,2	-0,9	-14%
Norðurland vestra	5,5	5,3	5,4	5,7	5,0	4,6	-0,9	-17%
Norðurland eystra	6,5	6,3	6,5	5,9	5,7	5,7	-0,8	-13%
Austurland	5,5	5,6	5,1	5,1	4,9	4,6	-0,8	-15%
Suðurland	6,2	6,3	6,2	5,9	5,8	5,3	-0,9	-14%
Landið allt	6,8	6,8	6,5	6,3	6,1	5,9	-0,8	-12%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Tafla 7.3.5 sýnir fjölda nemenda á hvert stöðugildi starfsmanns í grunnskóla eftir landshlutum árin 2003–2008. Í heildina hefur nemendum fækkað um 12% á hvert stöðugildi starfsmanns í grunnskóla og árið 2008 er 5,9 nemandi á hvert stöðugildi starfsmanns í grunnskóla. Þetta helst í hendur við það sem áður hefur komið fram. Nemendum hefur fækkað á tímabilinu en starfsfólki við kennslu hefur fjölgað. Nemendum á hvert stöðugildi starfsfólks fækkar í öllum landshlutum. Hlutfallsleg breyting er mest á Norðurlandi vestra þar sem nemendum fækkar um 13% á hvert stöðugildi.

Tafla 7.3.6. Fjöldi nemenda á hvert stöðugildi alls starfsfólks 2008 eftir stærð sveitarfélaga

	Lægsta gildi		Vegið meðaltal		Hæsta gildi	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
≤ 500 íbúar	1,0	1,0	4,1	3,9	5,4	5,2
501-1000	3,3	3,6	4,8	4,6	6,1	6,4
1001-2000	4,1	3,1	5,5	5,1	6,9	6,8
2001-5000	4,8	4,5	5,9	5,4	7,6	7,0
5001 ≥	4,8	6,1	6,6	6,6	7,4	7,4
Reykjavík			6,1	6,0		

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 7.3.6 má sjá fjölda nemenda á hvert stöðugildi í grunnskóla eftir stærð sveitarfélaga árin 2007 og 2008. Nemendur eru fæstir á hvert stöðugildi í minnstu sveitarfélögunum sé litið til vegins meðaltals, en flestir í sveitarfélögum er hafa 5000 íbúa eða fleiri. Sé litið til hæsta og lægsta gildis í hverjum stærðarflokki, kemur í ljós hvað dreifingin er mikil innan hvers stærðarflokks. Hér sést svipuð þróun og í töflu 7.3.5, nemendum fækkar á hvert stöðugildi starfsmanns.

Tafla 7.3.7. Fjöldi nemenda og starfsfólks í grunnskóla 2003–2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	breyting	% breyting
Nemendur	44.809	44.511	44.336	43.875	43.841	43.511	-1.298	-3%
Breyting frá fyrra ári		-0,7%	-0,4%	-1,0%	-0,1%	-0,8%		
Starfsfólk við kennslu	4.440	4.460	4.697	4.798	4.985	5.016	576	13%
Breyting frá fyrra ári		0,5%	5,3%	2,2%	3,9%	0,6%		
Annað starfsfólk	2.174	2.116	2.104	2.179	2.179	2.316	142	7%
Breyting frá fyrra ári		-2,7%	-0,6%	3,6%	0,0%	6,3%		
Allt starfsfólk	6.614	6.576	6.801	6.977	7.164	7.332	718	11%
Breyting frá fyrra ári		-0,6%	3,4%	2,6%	2,7%	2,3%		

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Starfsfólk við kennslu; átt er við grunnskólakennara og kennara án kennsluréttinda. Skólastjórar, aðstoðarskólastjórar, deildarstjórar og sérkennarar taldir með.

Árið 2008 eru grunnskólanemendur 43.511 talsins og hefur fækkað um 1.298 eða 3% miðað við árið 2003. Á sama tíma fjölgar starfsfólki við kennslu um 576 stöðugildi eða 13% og eru 5.016 talsins árið 2008. Öðru starfsfólki fjölgar líka eða um 142 stöðugildi. Í heildina fjölgar stöðugildum starfsfólks í grunnskóla um 11% á tímabilinu eða um 718 stöðugildi.

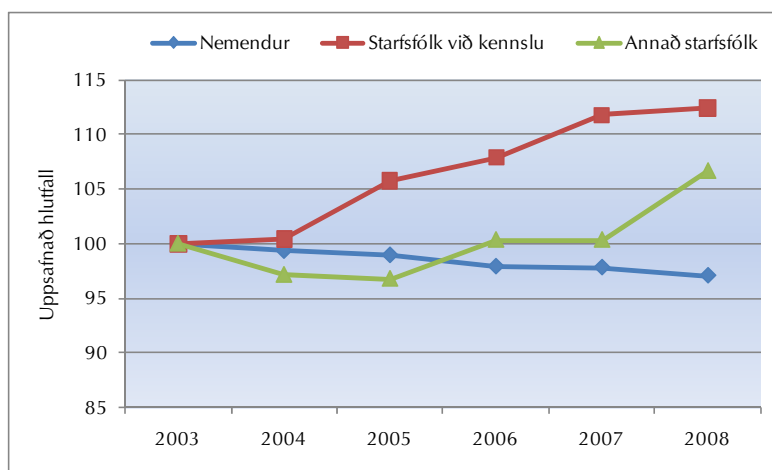
Tafla 7.3.8. Fjöldi nemenda á hvert stöðugildi starfsfólks í grunnskóla 2003–2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	breyting	% breyting
Starfsfólk við kennslu	10,1	10,0	9,4	9,1	8,8	8,7	-1,4	-14%
Annað starfsfólk	20,6	21,0	21,1	20,1	20,1	18,8	-1,8	-9%
Allt starfsfólk	6,8	6,8	6,5	6,3	6,1	5,9	-0,8	-12%

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Árið 2008 er 8,7 nemandi á hvert stöðugildi kennara á landsvísu og hefur þeim fækkað hlutfallslega um 14% miðað við árið 2003. Fjöldi nemenda á hvert stöðugildi starfsfólks er sinnir öðru en kennslu fækkar um 9%. Í heildina hefur nemendum fækkað um 12% á hvert stöðugildi starfsfólks í grunnskóla á tímabilinu 2003–2008.

Mynd 7.3.1 Uppsöfnuð hlutfallsleg þróun fjölda nemenda, starfsfólks við kennslu og annars starfsfólks í grunnskóla 2003–2008

Heimild: Hagstofa Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga.

Mynd 7.3.1 sýnir hvernig nemendum fækkar lítillega á tímabilinu eða um rúm 3%. Öðru starfsfólki í grunnskóla fækkaði árin 2004 og 2005 en fjölgaði aftur árið 2006 og er þá svipaður fjöldi við þau störf og voru árið 2003. Fjöldi annars starfsfólks helst óbreyttur árið 2007 miðað við fyrra ár en fjölga aftur árið 2008. Starfsfólki við kennslu heldur hins vegar áfram að fjölga og á tímabilinu fjölgaði því um 13% og um 4,5% miðað við árið 2006.

Samantekt

Í heildina eru stöðugildi starfsfólks í grunnskóla 7.332 talsins árið 2008 og hefur þeim fjölgað um 11% eða 718 stöðugildi frá árinu 2003. Á landsvísi er hlutfall kennara 68% af öllu starfsfólki árið 2008 og hefur hækkað um eitt hlutfallsstig frá árinu 2003. Nemendum á hvert stöðugildi alls starfsfólks í grunnskóla fækkaði um 12% á tímabilinu 2003–2008. Það er í takt við upplýsingar um þróun nemendafjölda og stöðugildafjölda. Á umræddu tímabili hefur nemendum fækkað en starfsfólki í heild hefur fjölgað.

8. KOSTNAÐUR VEGNA GRUNNSKÓLA

Samkvæmt lögum um grunnskóla nr. 91/2008 er rekstur almennra grunnskóla á ábyrgð og kostnað sveitarfélaga. Sjálfstætt starfandi grunnskólar sem fengið hafa samþykki sveitarstjórnar um stofnun hans og viðurkenningu frá ráðherra eiga rétt á framlagi úr sveitarsjóði til starfsemi sinnar vegna nemenda sem hafa lögheimili í því sveitarfélagi sem skólinn starfar í.

Ríkið ber þó enn kostnað af tilteknum þáttum er lúta að grunnskóla, s.s samræmdum prófum, kennaramenntun og námsgögnum.

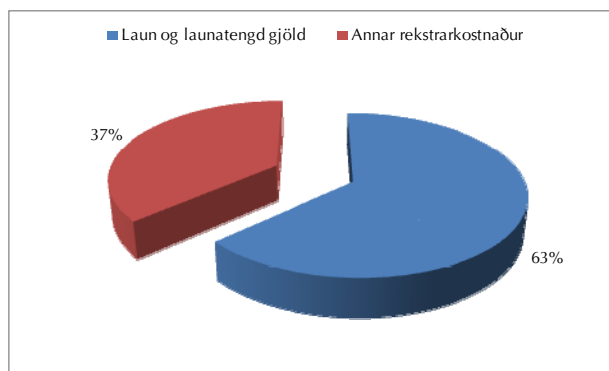
Í þessum kafla verður farið yfir kostnað sveitarfélaga vegna grunnskóla eftir landshlutum, þ.e það sem grunnskólinn kostar sveitarfélögin, kostnað vegna grunnskóla sem hlutfall af skatttekjum sveitarfélaga og kostnað á hvern nemanda. Einnig verður gerð grein fyrir sundurliðun rekstrar eins og hægt er.

Í þeim tilvikum þar sem samstarf er milli sveitarfélaga um rekstur skóla, verður fjallað um viðkomandi sveitarfélög sem eina heild með tilliti til íbúafjölda og lykiltalna um kostnað vegna grunnskóla. Þannig er tekið tillit til upptökusvæðis skóla, þegar það afmarkast ekki af mörkum sveitarfélags.

8.1. Kostnaður sveitarfélaga vegna reksturs grunnskóla

Árið 2008 nam kostnaður sveitarfélaga alls vegna reksturs grunnskóla 52,2 milljörðum króna eða því sem nemur um 3,5 % af vergri landsframleiðslu sama ár. Allar kostnaðartölur eru í þúsundum króna.

Mynd 8.1.1. Kostnaður sveitarfélaga vegna grunnskóla árið 2008

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga

Langstærsti kostnaðarliður vegna reksturs grunnskóla eru laun og launatengd gjöld en þau nema um tveimur þriðju af heildarkostnaði. Undir flokkinn annan rekstrarkostnað falla m.a. útgjaldaliðir eins og húsaleiga, vöru- og þjónustukaup, styrkir og framlög.

Tafla 8.1.1. Rekstrarreikningur sveitarfélaga árið 2008 vegna grunnskóla

	Árið 2008
Þjónustutekjur og aðrar tekjur	-3.275.243
Tekjur alls	-3.275.243
Laun og launatengd gjöld	33.142.398
Annar rekstrarkostnaður	19.103.496
Kostnaður alls (brúttó)	52.245.893
Rekstrarútgjöld (nettó)	48.970.651

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Kostnaður sveitarfélaga vegna reksturs grunnskóla var 52,2 milljarðar árið 2008. Þjónustutekjur og aðrar tekjur vegna málaflokksins eru rúmir 3,2 milljarðar og eru rekstrarútgjöldin nettó því tæplega 49 milljarðar á árinu 2008. Í þessum kafla verður fjallað um heildarkostnað vegna reksturs grunnskóla og þjónustutekjur því ekki dregnar frá.

Tafla 8.1.2. Skipting rekstrarkostnaðar vegna grunnskóla árið 2008 samkvæmt ársreikningum

	Kostnaður 2008	% af heildarkostnaði
Sameiginlegir liðir vegna grunnskóla	3.223.936	6%
Grunnskólar (beint á stofnun)	47.158.521	90%
Vistun utan skólatíma	1.323.692	3%
Annar grunnskólakostnaður	539.745	1%
Rekstrarkostnaður alls vegna grunnskóla	52.245.893	100%

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflunni hér fyrir ofan má sjá hvernig rekstrarkostnaður sveitarfélaga vegna grunnskóla skiptist á undirliði samkvæmt ársreikningum sveitarfélaga. Rúmir 47 milljarðar króna eru bókfærðir beint á stofnanir, eða 90% af heildarkostnaði. Á sameiginlega liði er 6% af heildar rekstrarkostnaði gjaldfærður. Á það skal bent að hér er um sameiginlega liði vegna grunnskóla að ræða, eða lið 04-2-0 í ársreikningi. Að jafnaði er kostnaður vegna reksturs skólaskrifstofu bókfærður á sameiginlega liði Fræðslumála, eða lið númer 04-0. Athygli vekur að einungis um 1,3 milljarður er bókfærður á liðinn „vistun utan skólatíma“ eða sem nemur 3% af heildarkostnaði. Ein stærsta skýringin er sú að nokkur sveitarfélög, þar á meðal nokkur stór, hafa fram til þessa bókfært kostnað vegna lengdrar viðveru eða vistunar utan skólatíma beint á stofnun eða undir aðra bókhaldsliði. Slíkt leiðir af sér að kostnaðartölur vegna grunnskóla eru ekki fyllilega samanburðarhæfar. Með vísun í auglýsingu reikningsskilanefndar og félagsmálaráðuneytis nr. 414/2001 vill hag- og upplýsingasvið árétta að kostnað vegna vistunar utan skólatíma/lengdrar viðveru skal bókfæra undir málaflokkinn fræðslumál 04, á lykिलinn 04-28.

Tafla 8.1.3 Skipting rekstrarkostnaðar eftir landshlutum samkvæmt ársreikningum árið 2008

	Sameiginlegir liðir	% af heild	Grunnskólar	% af heild	Vistun utan skólatíma	% af heild	Annar grunnskólakostnaður	% af heild	Alls
Reykjavík	1.430.851	8%	15.367.421	86%	1.074.343	6%	0	0%	17.872.615
Höfuðborgarsv. án Rvk	654.511	5%	12.278.748	92%	74.847	1%	304.895	2%	13.313.002
Suðurnes	36.714	1%	3.294.569	98%	7.276	0%	14.450	0%	3.353.010
Vesturland	52.860	2%	2.750.053	96%	27.384	1%	20.961	1%	2.851.258
Vestfirðir	89.403	7%	1.222.027	92%	11.357	1%	11.221	1%	1.334.008
Norðurland vestra	1.441	0%	1.539.858	96%	28.185	2%	32.524	2%	1.602.008
Norðurland eystra	47.335	1%	4.799.425	97%	4.116	0%	86.525	2%	4.937.400
Austurland	902.511	37%	1.500.694	62%	2.803	0%	17.873	1%	2.423.881
Suðurland	8.311	0%	4.405.724	97%	93.381	2%	51.294	1%	4.558.711
Landið allt	3.223.936	6%	47.158.521	90%	1.323.692	3%	539.745	1%	52.245.893

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í töflu 8.1.3 sést hvernig rekstrarkostnaður vegna grunnskóla skiptist á undirliði eftir landshlutum. Hér verður enn ljósara að víða er pottur brotinn þegar kemur að bókfærðum kostnaði vegna vistunar utan skólatíma.

Tafla 8.1.4 Kostnaður sveitarfélaga vegna reksturs grunnskóla 2003–2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Rekstrarkostnaður	42.124.746	41.390.206	39.225.542	48.168.827	50.330.156	52.245.893	10.121.147	24%
Breyting frá fyrra ári		-734.539	- 2.164.665	8.943.285	2.161.329	1.915.737		
% breyting frá fyrra ári		-2%	-5%	23%	4%	4%		

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Allar tölur í þúsundum króna. Kostnaður er á verðlagi ársins 2008

Á tímabilinu 2003–2008 jókst rekstrarkostnaður vegna grunnskóla um rúma 10 milljarða eða 24%. Kostnaðartölur eru uppreiknaðar á verðlagi ársins 2008. Hlutfallsleg breyting er mest milli árunna 2005 og 2006 en þá jókst rekstrarkostnaður vegna grunnskóla um 23% eða tæpa 9 milljarða króna. Árið 2008 stóð rekstrarkostnaður í rúmunum 52,2 milljörðum króna og hækkaði um rúma 2 milljarða frá fyrra ári og nam aukningin 4%.

Tafla 8.1.5. Rekstrarkostnaður sveitarfélaga vegna grunnskóla 2005–2008 eftir landshlutum

	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Reykjavík	15.941.865	16.288.680	17.301.066	17.872.615	1.930.750	12%
Höfuðborgarsv án Rvk	8.986.455	12.159.787	12.544.187	13.313.002	4.326.547	48%
Suðurnes	2.234.467	2.829.527	2.966.189	3.353.010	1.118.543	50%
Vesturland	2.373.672	2.617.463	2.830.898	2.851.258	477.587	20%
Vestfirðir	1.115.351	1.312.114	1.320.607	1.334.008	218.656	20%
Norðurland vestra	1.610.713	1.503.234	1.572.330	1.602.008	-8.705	-1%
Norðurland eystra	3.860.671	4.684.669	4.876.831	4.937.400	1.076.729	28%
Austurland	1.978.554	2.390.597	2.431.102	2.423.881	445.327	23%
Suðurland	3.639.420	4.382.755	4.486.946	4.558.711	919.290	25%
Allt landið	39.225.542	48.168.827	50.330.156	52.245.893	13.020.352	33%

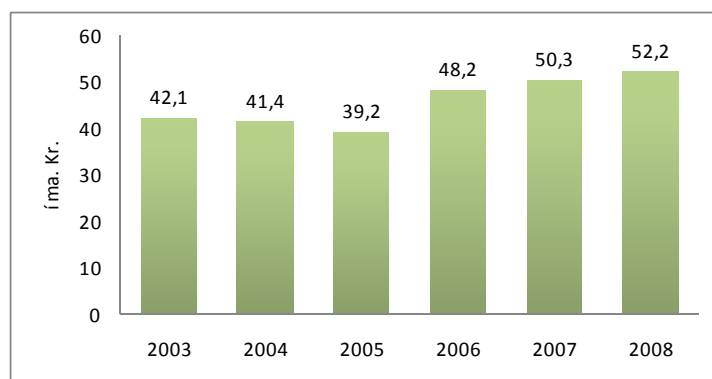
Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Kostnaður er uppreiknaður á verðlagi ársins 2008. Tölur í þús.kr.

Í töflu 8.1.5. má sjá kostnað sveitarfélaga vegna reksturs grunnskóla eftir landshlutum 2005–2008 og breytingu á tímabilinu. Á landsvísi hefur kostnaður aukist um 33% eða um 13 milljarða árið 2008 miðað við árið 2005. Tæplega 50% af þeim kostnaðarauka verður á höfuðborgarsvæðinu að Reykjavík með talinni en þar eykst kostnaður samtals um 6,2 ma.kr.

Kostnaður eykst í öllum landshlutum á tímabilinu, allt frá ríflega 12% í Reykjavík til 50% aukningar á Suðurnesjum. Hlutfallsleg aukning er mest á Suðurnesjum og í nágrennsveitarfélögum Reykjavíkur. Undantekning á þessu er á Norðurlandi vestra en þar lækkar rekstrarkostnaður vegna grunnskóla á tímabilinu um 1%.

Mynd 8.1.2. Kostnaður sveitarfélaga vegna reksturs grunnskóla 2003–2008

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Kostnaður er uppreiknaður á verðlagi ársins 2008. Tölur í þús.kr.

Í mynd 8.1.2 eru upplýsingar um heildarkostnað sveitarfélaga vegna reksturs grunnskóla árin 2003–2008 úr töflu 8.1.4 settar fram á myndrænan hátt. Árið 2004 og sérstaklega árið 2005 lækkar kostnaður lítillega frá fyrra ári en árið 2006 hækkar kostnaður um 23% frá fyrra ári. Þann 17. nóvember 2004 var undirritaður nýr kjarasamningur Kennarasambands Íslands og launanefndar sveitarfélaga. Sá samningur fól m.a. í sér hækkunir á launatöflu þann 01. október 2004 um 5,5%, þann 01. janúar 2005 um 3% og svo aftur þann 01. ágúst sama ár um 9,27%. Þann 01. janúar árin 2006 hækkaði taflan um 2,5% og 2007–2008 nam hækkunin um 2,25% um hvor áramót.

Tafla 8.1.6 Rekstrarkostnaður vegna grunnskóla 2007–2008 eftir stærð sveitarfélaga

	2007	2008	Breyting	% breyting
≤ 500 íbúar	1.642.208	1.446.306	-195.902	-12%
501-1000	2.531.175	2.420.030	-111.145	-4%
1001-2000	3.231.947	3.261.044	29.097	1%
2001-5000	6.841.400	8.262.142	1.420.742	21%
5001 ≥	18.704.098	18.959.594	255.496	1%
Reykjavík	17.330.089	17.896.778	566.688	3%

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

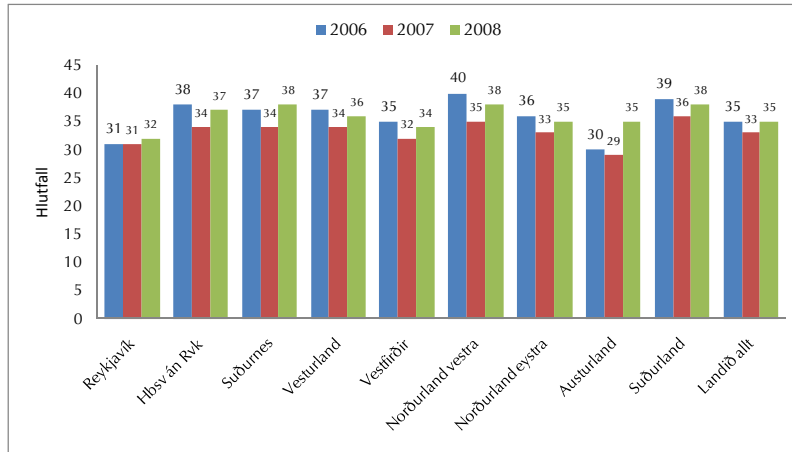
Skýring: Uppreiknað á verðlagi ársins 2008. Tölur eru í þús.kr. Miðað er við upptökuhverfi skóla þar sem samstarf er milli sveitarfélaga um rekstur skóla.

Tafla 8.1.6 sýnir rekstrarkostnað eftir stærð sveitarfélaga þar sem sveitarfélög eru flokkuð í stærðarflokka. Athygli vekur að rekstrarkostnaður í tveimur fámennari hópunum lækkaði milli árunna 2007 og 2008. Ein skýring á þessu er fjölgun íbúa í einu sveitarfélagi og sameining tveggja sveitarfélaga sem færast því upp um stærðarflokk frá fyrra ári.

8.2. Rekstrarútgjöld í hlutfalli af skatttekjum

Hér að framan er greint frá því hve mikið sveitarfélög greiða í rekstrarkostnað vegna grunnskóla. Það er ekki síður fróðlegt að skoða hlutfall rekstrarútgjalda af skatttekjum þeirra, þ.e. hversu miklu af heildarskatttekjum sínum sveitarfélög verja í útgjöld vegna reksturs grunnskóla. Skatttekjur sveitarfélaga eru útsvar, fasteignaskattur, greiðslur úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga og aðrar tekjur er hafa skattalegt ígildi.

Mynd 8.2.1. Rekstrarútgjöld vegna grunnskóla sem hlutfall af skatttekjum 2006–2008

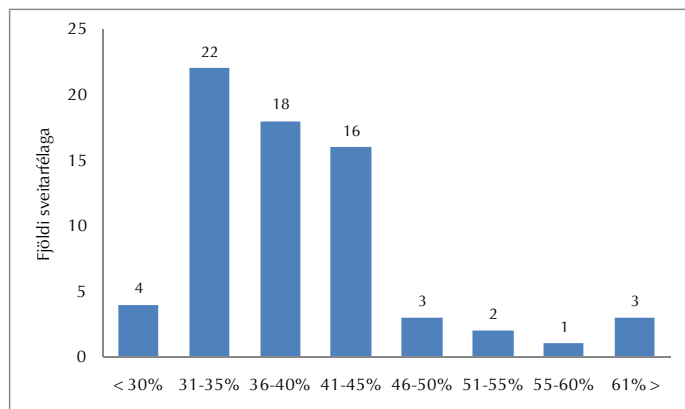

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Um er að ræða vegið meðaltal landshluta og svo á landsvísu. Reiknað er hlutfall rekstrarútgjalda af skatttekjum, þ.e. sá kostnaður sem stendur eftir þegar þjónustutekjur hafa verið dregnar frá.

Á mynd 8.2.1. má sjá rekstrarútgjöld sem hlutfall af skatttekjum sveitarfélaga eftir landshlutum árin 2006–2008. Hafa skal í huga að kostnaðarbyrði sveitarfélaga innan landshluta er afar misjöfn. Munur á kostnaðarbyrði sveitarfélaga innan landshluta er síst minni en munur þeirra milli landshluta. Rekstrarútgjöld allra sveitarfélaga vegna grunnskóla nemur ríflega 35% af skatttekjum þeirra árið 2008 sem er tveimur hlutfallsstigum hærra en sama hlutfall árið 2007. Sem hlutfall af skatttekjum er kostnaðarbyrðin hæst árið 2008 á Suðurlandi, Suðurnesjum og Norðurlandi vestra eða 38%. Lægst er hún í Reykjavík eða um 32%. Athygli vekur að hlutfallið hækkar alls staðar milli árunna 2007 og 2008. Áður hefur komið fram að rekstrarkostnaður vegna grunnskóla jókst um 4% milli árunna 2007 og 2008. Skatttekjur sveitarfélaga jukust um 1% á sama tíma.

Mynd 8.2.2. Flokkun á hlutfalli rekstrarútgjalda af skatttekjum sveitarfélaga árið 2008

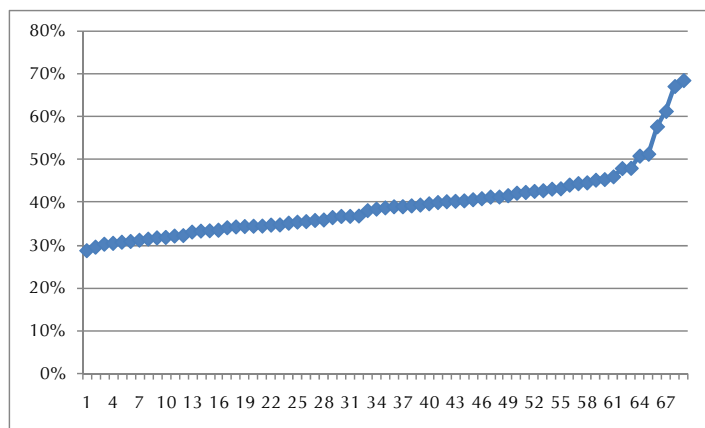

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Reiknað er hlutfall rekstrarútgjalda af skatttekjum, þ.e. sá kostnaður sem stendur eftir þegar þjónustutekjur hafa verið dregnar frá. Miðað er við upptökuhverfi skóla þar sem samstarf er milli sveitarfélaga um rekstur skóla.

Á mynd 8.2.2. kemur fram að í 59 sveitarfélögum liggur hlutfall rekstrarútgjalda vegna grunnskóla af skatttekjum á bilinu 31–50%. Í sex sveitarfélögum er hlutfallið 51–70% og fjögur sveitarfélög verja 30% eða minna af skatttekjum sínum til grunnskóla.

Mynd 8.2.3. Hlutfall rekstrarútgjalda af skatttekjum sveitarfélaga 2008

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Skýring: Reiknað er hlutfall rekstrarútgjalda, þ.e. sá kostnaður sem stendur eftir þegar þjónustutekjur hafa verið dregnar frá, af skatttekjum.

Á mynd 8.2.3. kemur fram dreifing sveitarfélaga á því hve háu hlutfalli þau verja af skatttekjum sínum til rekstrarútgjalda vegna grunnskóla. Myndin sýnir að dreifingin er mikil, allt frá því að sveitarfélög verja 29% af skatttekjum sínum til málaflokksins og upp í 69%. Í flestum sveitarfélögum er hlutfallið á bilinu 31–50%. Í nokkrum sveitarfélögum er hlutfallið undir 30% og mjög fáum yfir 61%.

Að endingu er fróðlegt að skoða þessa kennitölu eftir stærð sveitarfélaga.

Tafla 8.2.1. Rekstrarútgjöld í hlutfalli af skatttekjum, eftir stærð sveitarfélaga 2008

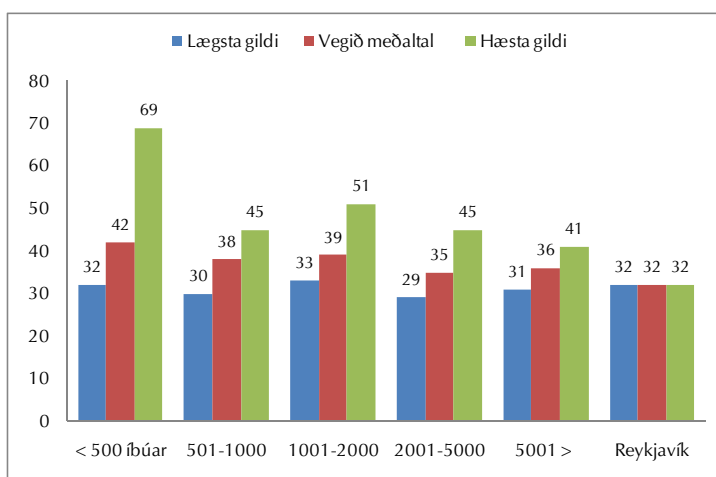
	Fj. svf.	Lægsta gildi	Vegið meðaltal	Hæsta gildi
≤ 500 íbúar	20	32%	42%	69%
501-1000	15	30%	38%	45%
1001-2000	11	33%	39%	51%
2001-5000	14	29%	35%	45%
5001 ≥	8	31%	36%	41%
Reykjavík	1	32%	32%	32%

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga

Skýring: Reiknað er hlutfall rekstrarútgjalda, þ.e sá kostnaður sem stendur eftir þegar þjónustutekjur hafa verið dregnar frá, af skatttekjum. Miðað er við upptökuhverfi skóla þar sem samstarf er milli sveitarfélaga um rekstur skóla.

Í töflu 8.2.1.má sjá hve háu hlutfalli af skatttekjum sínum sveitarfélög verja beint til reksturs grunnskóla eftir stærð þeirra. Gefið er upp vegið meðaltal fyrir hvern hóp sveitarfélags ásamt hæsta og lægsta gildi sem gefur vísbendingu um dreifingu innan hvers hóps. Vegið meðaltal hjá sveitarfélögum með 500 eða færri íbúa er 42%. Hæst er hlutfallið 69% og lægst 32% í þeim stærðarhópi.

Mynd 8.2.4. Hlutfall rekstrarútgjalda af skatttekjum sveitarfélaga 2008

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga

Skýring: Reiknað er hlutfall rekstrarútgjalda af skatttekjum, þ.e sá kostnaður sem stendur eftir þegar þjónustutekjur hafa verið dregnar frá

Hér að ofan má sjá upplýsingar úr töflu 8.2.1 settar fram á myndrænu formi.

8.3. Rekstrarkostnaður á hvern nemanda

Rekstrarkostnaður vegna grunnskóla á hvern nemanda er ein kennitala sem gjarnan er litið til, þ.e. hvað hver nemandi kostar sveitarfélagið. Hafa verður í huga að staðbundnar aðstæður og innri gerð landssvæða getur haft mikil áhrif á rekstrarkostnað vegna lögbundinnar þjónustu. Þannig er erfitt á fámennum og strjálbýlum svæðum að samnýta mannvirki og þekkingu og þar eru minni og óhagkvæmari rekstrareiningar en í fjölmennari sveitarfélögum. Í þessum kafla er fjallað um þann rekstrarkostnað sem er bókfærður beint á grunnskóla sem og sameiginlega liði vegna grunnskóla. Ekki er tekinn með kostnaður vegna vistunar utan skólatíma eða annan rekstrarkostnað líkt og í Skólaskýrslu 2007. Áréttað skal að ósamræmi meðal sveitarfélaga í bókhaldi eins og greint er frá í kafla 8.1 leiðir af sér ónákvæmni í samanburði milli sveitarfélaga og getur jafnvel skekkt slíkan samanburð.

Tafla 8.3.1. Rekstrarkostnaður á hvern nemanda 2004–2008 eftir landshlutum

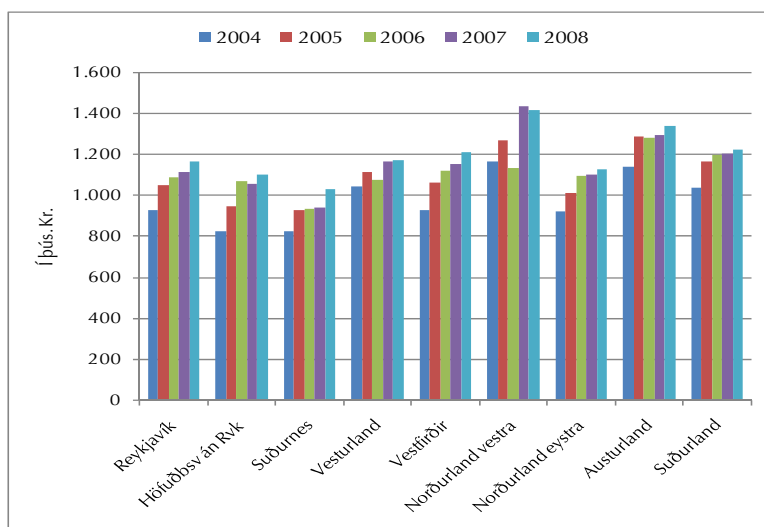
	2004	2005	2006	2007	2008	Breyting	% breyting
Reykjavík	928	1.047	1.089	1.113	1.165	237	26%
Höfuðbsv án Rvk	825	947	1.068	1.055	1.103	278	34%
Suðurnes	825	931	936	944	1.029	204	25%
Vesturland	1.044	1.115	1.074	1.167	1.171	127	12%
Vestfirðir	926	1.065	1.123	1.155	1.209	283	31%
Norðurland vestra	1.166	1.266	1.136	1.433	1.416	250	21%
Norðurland eystra	922	1.015	1.092	1.099	1.125	203	22%
Austurland	1.143	1.286	1.281	1.293	1.340	197	17%
Suðurland	1.036	1.168	1.198	1.206	1.221	185	18%
Landið allt	927	1.042	1.092	1.112	1.154	227	25%

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga

Skýring: Tölur í þús. króna og uppreiknað á verðlagi ársins 2008. Vegið meðaltal landshluta og á landsvísu. Nemendafjöldi fyrir hvert ár, einnig fjöldi nemenda í sjálfstætt starfandi skólum er reiknaður út frá tveimur skólaárum og reiknað meðaltal þeirra.

Rekstrarkostnaður á hvern nemanda árið 2008 á landsvísu er 1.154 þúsund krónur og hefur hækkað um 227 þús. kr. eða 25% miðað við árið 2004. Kostnaður á hvern nemanda hækkar í öllum landshlutum á tímabilinu. Mest hækkar hann á Vestfjörðum eða um 283 þúsund kr. á hvern nemanda. Hlutfallslega eykst kostnaður mest á hvern nemanda á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur eða um 34%. Árið 2008 er rekstrarkostnaður á hvern nemanda hæstur á Norðurlandi vestra en lægstur á Suðurnesjum.

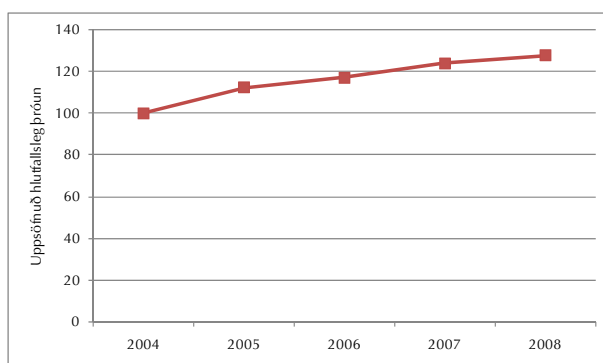
Mynd 8.3.1. Rekstrarkostnaður á hvern nemanda 2004–2008 eftir landshlutum

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga.

Í mynd 8.3.1. eru gögn úr töflu 8.3.1. sett fram á myndrænan hátt. Árin 2004, 2007 og 2008 er rekstrarkostnaður á hvern nemanda hæstur á Norðurlandi vestra og árin 2005 og 2006 á Austurlandi. Lægstur er hann árin 2004 og 2005 á höfuðborgarsvæði utan Reykjavíkur, og árin 2006, 2007 og 2008 er hann lægstur á hvern nemanda á Suðurnesjum.

Mynd 8.3.2. Uppsöfnuð hlutfallsleg þróun kostnaðar á hvern nemanda 2004–2008

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga

Á mynd 8.3.2. má sjá uppsafnaða hlutfallslega þróun rekstrarkostnaðar á hvern nemanda 2004–2008.

Tafla 8.3.2 Rekstrarkostnaður á hvern nemanda árin 2004–2008

	Rekstrarkostnaður á hvern nemanda	% breyting frá fyrra ári
2004	927	
2005	1.042	12,4%
2006	1.092	4,8%
2007	1.112	6,7%
2008	1.154	3,8%
Breyting	227	
% breyting	25%	

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga

Skýring: Tölur í þús. króna og uppreiknað á verðlagi ársins 2008. Vegið meðdaltal landshluta og á landsvísu. Nemendafjöldi fyrir hvert ár er reiknaður út frá tveimur skólaárum og reiknað meðdaltal þeirra.

Á tímabilinu 2004–2005 hækkaði rekstrarkostnaður á hvern nemanda um 115 þúsund krónur eða 12%. Kjarasamningur Launanevndar sveitarfélaga og Kennarasambands Íslands 2005 áttu þar stærstan hlut að máli. Kostnaður á hvern nemanda hækkaði um 4% árið 2008 miðað við fyrra ár.

Tafla 8.3.3 Rekstrarkostnaður á hvern nemanda 2008 eftir stærð sveitarfélaga

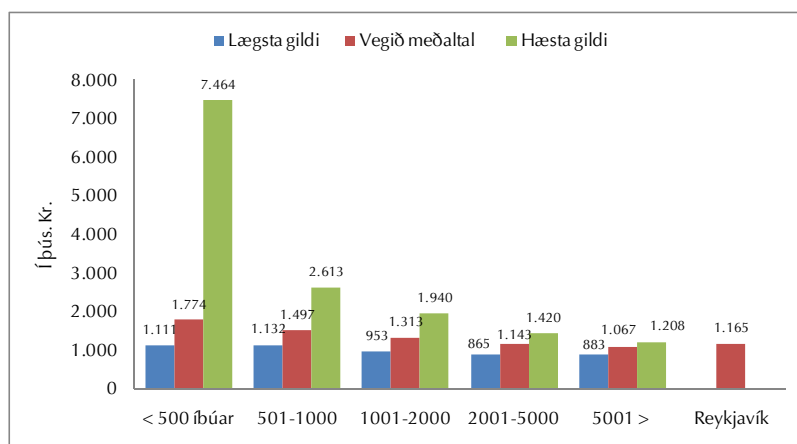
	Lægsta gildi	Vegið meðdaltal	Hæsta gildi	Munur á hæsta og lægsta gildi
≤ 500 íbúar	1.111	1.774	7.464	6.353
501-1000	1.132	1.497	2.613	1.481
1001-2000	953	1.313	1.940	988
2001-5000	865	1.143	1.420	555
5001 ≥	883	1.067	1.208	325
Reykjavík		1.165		

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga

Skýring: Tölur í þús.króna. Vegið meðdaltal hvers hóps ásamt hæsta og lægsta gildi. Nemendafjöldi fyrir hvert ár er reiknaður út frá tveimur skólaárum og reiknað meðdaltal þeirra.

Í töflu 8.3.3 er búið að flokka rekstrarkostnað á hvern nemanda eftir stærð sveitarfélaga. Reiknað er vegið meðdaltal fyrir hvern stærðarhóp. Að auki er uppgengið lægsta og hæsta gildi innan hvers hóps sem er vísbending um mun innan hópa. Vegið meðdaltal rekstrarkostnaðar á hvern nemanda er hæst í fámennustu sveitarfélögunum eða 1.744 þúsund krónur, og lækkar eftir því sem sveitarfélögin eru fjölmennari. Þó er þessi lykiltala hærrí í Reykjavík en meðal annarra sveitarfélaga með 2001 íbúa og yfir. Munurinn er þó ekki síst minni innan hvers hóps og milli hópa. Þannig munar heilum 6.353 þúsund krónum á lægsta og hæsta gildi meðal sveitarfélaga með 500 íbúa eða færri. Skýring á þessum mikla mun á rætur að rekja til sveitarfélags með mjög fámennan skóla hvar staðbundnar aðstæður stýra kostnaðarþætti að miklu leyti. Munur innan hóps, eða dreifingin, minnkar eftir því sem sveitarfélögin eru fjölmennari.

Mynd 8.3.3. Rekstrarkostnaður á hvern nemanda 2008 eftir stærð sveitarfélaga

Heimild: Samband íslenskra sveitarfélaga

Skýring: Tölur í þús. króna. Vegið meðaltal hvers hóps ásamt hæsta og lágsta gildi. Nemendafjöldi fyrir hvert ár er reiknaður út frá tveimur skólaárum og reiknað meðaltal þeirra.

Á mynd 8.3.3. eru upplýsingar úr töflu 8.3.3 settar fram á myndrænan hátt. Það sveitarfélag sem býr við hæstan rekstrarkostnað á hvern nemanda ver rúmum 6,4 milljónum króna á hvern nemanda. Um er að ræða afar fámennt sveitarfélag með afar fáa nemendur. Mest er dreifing meðal fámennari sveitarfélaga, og minnkar eftir því sem sveitarfélögin verða stærri.

Samantekt

Árið 2008 nam heildarkostnaður sveitarfélaga vegna reksturs grunnskóla 52,2 ma.kr. eða um 3,5% af vergri landsframleiðslu sama ár. Stærsti kostnaðarliður eru laun og launatengd gjöld en þau nema um 2/3 af heildarkostnaði. Á tímabilinu 2003–2008 jókst kostnaður um rúma tíu milljarða sem samsvarar 24% aukningu.

Sveitarfélög verja mismiklu hlutfalli af skatttekjum sínum vegna rekstrarútgjalda grunnskólans, allt frá 29% til 69%. Vegið meðaltal allra sveitarfélaga er 35%. Flest sveitarfélög verja 31–50% af skatttekjum sínum til grunnskóla eða 59 þeirra. Fámennari sveitarfélög verja hærra hlutfalli af skatttekjum til málaflokksins en hin fjölmennari.

Kostnaður á hvern nemanda árið 2008 nam 1.154 þús.kr. og hefur hækkað um 25% frá árinu 2004. Árið 2008 er kostnaður á hvern nemanda hæstur á Norðurlandi vestra og er hann ríflega 37% hærri en á Suðurnesjum, þar sem hann er lægstur á hvern nemanda.

TÓNLISTARSKÓLI

Vorið 2009 lagði Félag tónlistarkennara fyrir könnun sem náði til allra tónlistarskóla á landinu á starfsemi tónlistarskóla sama ár. Niðurstöður úr þeirri könnun munu verða kynntar í skýrslu félagsins í byrjun ársins 2010. Upplýsingar um tónlistarskóla í þessum kafla eru fengnar þaðan. Hér birtist eingöngu lítið brot af þeim kennitölum um tónlistarskóla sem verða birtar í fyrrnefndri skýrslu.

Tafla 1. Fjöldi tónlistarskóla á landinu skólaárið 2008/2009

	Tónlistarskólar 2009	Hlutfall
Landið allt	88	
Höfuðborgarsvæði	36	41%
Utan höfuðborgarsvæðis	52	59%

Heimild: Félag tónlistarkennara

Í töflu 1 má sjá að skólaárið 2008/2009 eru 88 tónlistarskólar starfandi á landinu, þar af eru 36 á höfuðborgarsvæðinu eða rúm 40% þeirra.

Tafla 2. Fjöldi kennara í tónlistarskólum skólaárið 2008/2009

	Kennarar 2009	Hlutfall
Landið allt	872	
Höfuðborgarsvæði	536	61%
Utan höfuðborgarsvæðis	336	39%

Heimild: Félag tónlistarkennara

Í töflu 2 er að finna upplýsingar um fjölda kennara í tónlistarskólum. Á landsvísu eru þeir 872 talsins. Á höfuðborgarsvæðinu, þar sem 41% tónlistarskóla eru staðsettir, eru 61% kennara. Af þessu má ráða að tónlistarskólar hafa fleiri tónlistarkennara á höfuðborgarsvæðinu en annars staðar á landinu.

Tafla 3. Fjöldi nemenda í tónlistarskólum skólaárið 2008/2009

	Nemendur 2009	Hlutfall
Landið allt	14.475	
Höfuðborgarsvæði	7.209	49,80%
Utan höfuðborgarsvæðis	7.266	50,20%

Heimild: Félag tónlistarkennara

Í töflu 3 sést fjöldi nemenda í tónlistarskólum skólaárið 2008/2009 og skipting þeirra milli landsbyggðar og höfuðborgarsvæðis. Í heildina eru nemendur 14.475 talsins og skiptast þeir nokkuð jafnt milli landsbyggðar og höfuðborgarsvæðis.

Tafla 4. Fjöldi stöðugilda í við kennslu og stjórnun í tónlistarskólum skólaárið 2008/2009

	Stöðugildi 2009 (kennsla/stjórnun)	Hlutfall
Landið allt	711	
Höfuðborgarsvæði	390	55%
Utan höfuðborgar-svæðis	321	45%

Heimild: Félag tónlistarkennara

Tafla 4 sýnir fjölda stöðugilda tónlistarkennara skólaárið 2008/2009 og er þá bæði tekið til þeirra sem sinna kennslu og þeirra er sinna stjórnun. Í heildina eru stöðugildin 711, og þar af eru 55% þeirra á höfuðborgarsvæðinu.

Tafla 5. Fjöldi nemenda eftir aldri skólaárið 2008/2009

	Fjöldi	Hlutfall
15 ára og yngri	10.381	75%
Þar af í forskóla	2.273	17%
16-20 ára	2.225	16%
21 árs og eldri	1.150	8%
Nemendur alls	13.756	

Heimild: Félag tónlistarkennara

Hér að ofan sjáum við skiptingu nemenda í tónlistarskóla eftir aldri. Samtalan hér er nokkru lægri en í töflu 3 sem helgast af því að nokkrir skólar aldursgreindu ekki nemendur. Af öllum nemendum í tónlistarskóla eru 75% þeirra 15 ára eða yngri. Tæp 25% nemenda eru 16 ára eða eldri skólaárið 2008/2009.

Tafla 6. Hlutfallsleg skipting nemenda í námsáfangi skólaárið 2008/2009

	Óskilgreint	Grunnnám	Miðnám	Framhaldsnám	Lokið framhaldsnámi
Landið allt	3,40%	82,60%	9,60%	4,10%	0,30%

Heimild: Félag tónlistarkennara

Að lokum er yfirlit yfir skiptingu nemenda eftir námsáföngum. Skólaárið 2008/2009 eru tæp 83% nemenda í tónlistarskóla í grunnnámi. Þetta er athyglivert með hliðsjón af upplýsingum í töflu 5 þar sem fram kemur að einungis 75% nemenda eru 15 ára eða yngri sama skólaár. Tæp 10% eru í miðnámi og um 4% í framhaldsnámi.

HELSTU ÞÆTTIR Í SKÓLAMÁLASTARFI SAMBANDSINS 2008

Skólamálanefnd Sambands íslenskra sveitarfélaga

Skólamálanefnd sambandsins fundar mánaðarlega um málefni er varða skóla- og menntamál sveitarfélaga og samskipti ríkis og sveitarfélaga á þeim vettvangi. Hlutverk hennar er samkvæmt erindisbréfi *ad vera ráðgefandi fyrir stjórn og starfsemi sambandsins í skóla- og fræðslumálum sem snerta sveitarfélög*. Í skólamálanefnd eiga sæti Ragnar Þorsteinsson, fræðslustjóri Reykjavíkurborgar, Gunnar Einarsson, bæjarstjóri Garðabæjar, Gunnar Gíslason, fræðslustjóri Akureyrarkaupstaðar, og Kristín Hreinsdóttir, framkvæmdastjóri Skólaskrifstofu Suðurlands. Nýr varamaður, Helga Guðmundsdóttir, fræðslufulltrúi á Fljótsdalshéraði, kom inn fyrir Oddnýju S. Harðardóttur, sem tók sæti á Alþingi eftir kosningar 2009. Allar fundargerðir skólamálanefndar eru birtar á upplýsingavef sambandsins, undir tenglinum „fundargerðir“ á forsiðu, og sendar skólaskrifstofum eftir að stjórn sambandsins hefur tekið þær til umfjöllunar. Slóðin er: <http://www.samband.is/files.asp?id=1688>. Starfsmaður skólamálanefndar og tengiliður sambandsins við skólaskrifstofur landsins er Svandís Ingimundardóttir, þróunar- og skólafulltrúi.

Skólaþing sveitarfélaga og málstofa sambandsins um skólamál

Skólaþing sveitarfélaga er haldið annað hvert ár og verður haldið í þriðja skiptið 2. nóvember 2009. Á skólaþingi 2009 verður megináhersla lögð á samstarf og samráð hagsmunaaðila um að efla gæði skólastarfs á viðsjárverðum tímum. Fulltrúar leik-, grunn- og tónlistarskólakennara, skólastjórnenda, Heimilis og skóla og kennaramenntunarstofnana munu halda erindi auk menntamálaráðherra og fulltrúa sveitarfélaga. Samantekt Skólaþings sveitarfélaga 2009 verður gefin út í rafrænni skýrslu í kjölfar þingsins með erindum og helstu niðurstöðum umræðuhópa. Skýrsla síðasta skólaþings er á slóðinni: <http://www.samband.is/template1.asp?id=2194>

Málstofa sambandsins um skólamál fer fram það árið sem ekki er skólaþing og var síðast haldin þann 6. október 2008 undir yfirskriftinni „Nám betri árangri“. Málstofunni er ætlað að vera samráðsvettvangur fræði- og fagmanna og sveitarstjórnarmanna, sem marka stefnuna, og starfsmanna sveitarfélaga, sem framfylgja henni, um hagnýtingu rannsóknaniðurstaðna og miðlun góðra fyrirmynda í skólastarfi. Hægt er að nálgast erindi síðustu málstofu á slóðinni: <http://sjonvarp.khi.is/eldra2008.htm> auk þess sem skýrsla málstofunnar er aðgengileg á: <http://www.samband.is/template1.asp?id=2393>.

Skýrslur þessara þinga og málstofa eru hugsuð sem hagnýt gögn fyrir sveitarfélög og skóla við stefnumótun í skólamálum.

Hagræðingaraðgerðir sveitarfélaga í skólamálum

Í ljósi mikils samdráttar í efnahagslífinu í kjölfar hruns íslensku bankanna árið 2008 hafa sveitarfélög orðið að draga saman í öllum rekstri sínum þar með talið í skólamálum. Skólamálanefnd sambandsins hefur reynt að halda yfirlit yfir þær aðgerðir sem sveitarfélög hafa gripið til, eða hyggjast grípa til, til þess að spara og hagræða í rekstri þessa umfangsmesta málaflokks hvers sveitarfélags. Könnun var gerð í febrúar og mars og hún svo endurtekin í september og október. Greint var frá niðurstöðum og þróun milli kannana á Skólaþingi sveitarfélaga 2009. Hag- og upplýsingasvið sambandsins vann úr

upplýsingunum í samstarfi við skólamálafulltrúa. Yfirlit yfir svör sveitarfélaganna við fyrri könnun má finna í þessari skýrslu á bls.92–93.

Skólamálastefna Sambands íslenskra sveitarfélaga

Fyrsta skólamálastefna Sambands íslenskra sveitarfélaga var samþykkt í stjórn sambandsins árið 2008, að fenginni umsögn sveitarfélaga, valinna sérfræðinga og þinggesta á II. Skólalþingi sveitarfélaga árið 2007.

Markmiðið með stefnumótun sambandsins í skólamálum er fyrst og fremst að skilgreina hlutverk sambandsins sem sameiginlegs málsvara og hagsmunagæsluaðila sveitarfélaga í landinu í þessum mikilvæga málaflokki og tilgreina með hvaða hætti það ætlar að uppfylla þessar skyldur sínar. Skólamálastefna sambandsins er í endurskoðun um þessar mundir og stefnt er að því að hún verði lögð fram á næstu málstofu sambandsins um skólamál 2010. Hægt er að lesa stefnuna ásamt greinargerð með henni á fréttá- og upplýsingavef sambandsins: www.samband.is , undir tenglinum: „Aðrar stefnur“.

Sameignleg framtíðarsýn fyrir grunnskólastarf til 2020

Ákveðin þáttaskil urðu í samstarfi Félags grunnskólakennara (FG), Skólastjórafélags Íslands (SÍ) og Sambands íslenskra sveitarfélaga í tengslum við samkomulag LN og KÍ vegna grunnskóla árið 2007. Afrakstur þess samstarfs var sameiginleg framtíðarsýn þessara aðila fyrir grunnskólastarf til ársins 2020. Sú framtíðarsýn var kynnt skóla- og sveitarstjórnarfólki um land allt á sameiginlegum kynningarfundum. Upptaka, ásamt glærum frá lokafundinum 2008, er aðgengileg á slóðinni: <http://sjonvarp.khi.is/eldra2008.htm>. Þá er lokaskýrsla ásamt tilheyrandi gögnum jafnframt aðgengileg á vef sambandsins: www.samband.is/framtidarsyn. Eins og fram kom í skólaskýrslu 2008 var lögð áhersla á það í vinnunni að sveitarfélögum yrði veitt aðstoð til að innleiða þessa stefnumörkunar. Verkefnisstjórn lagði til að tekið yrði upp samstarf við ráðuneytið um sérstakt verkefni í þessu skyni. Samkomulag náðist um ráðningu verkefnisstjóra í skólamálum í þessu skyni, sjá nánar hér að neðan.

Samstarfsverkefni Sambands íslenskra sveitarfélaga og menntamálaráðuneytisins í skólamálum.

Sambandið , í samstarfi við ráðuneytið og með stuðningi Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga réði Björk Ólafsdóttur, matsfræðing, sem verkefnisstjóra í skólamálum til tveggja ára. Henni til aðstoðar fyrstu þrjú mánuðina verður Brynja Dís Björnsdóttir, MPM verkefnisstjóri.

Markmið verkefnisins er að vinna að innleiðingu á ákvæðum í nýjum lögum um leik- og grunnskóla um mats- og eftirlitsskyldu sveitarfélaga og að fylgja eftir sameiginlegri framtíðarsýn Sambands íslenskra sveitarfélaga, Félags grunnskólakennara og Skólastjórafélags Íslands fyrir grunnskólastarf til ársins 2020.

Megináhersla í starfi verkefnastjóra verður að:

1. Kortleggja og greina upplýsingasöfnun ýmissa opinberra aðila og samtaka með það fyrir augum að samhæfa og auðvelda aðgengi að upplýsingum og hagnýtingu þeirra.
2. Kortleggja og greina þau mats- og eftirlitstæki sem sveitarfélög nota til að hafa eftirlit með leik- og grunnskólum. Markmiðið er að kanna hver staðan er á mati og eftirliti hjá sveitarfélögum og meta þörf þeirra fyrir ráðgjöf og stuðning. Ennfremur að fá heildarsýn yfir mats- og eftirlitstæki sveitarfélaga svo þau geti ef vilji er til aukið samvinnu og stuðning sín á milli.

3. Skýra eftirlits- og matshlutverk sveitarfélaga gagnvart ráðuneytinu samkvæmt nýjum lögum um leik- og grunnskóla. Markmiðið er að auðvelda sveitarfélögum að uppfylla þessi ákvæði laganna, til dæmis með þróun hjálpargagna.
4. Veita sveitarfélögum almenna ráðgjöf um val, greiningu og samhæfingu á mælitækjum og aðferðum til þess að auðvelda þeim að uppfylla skyldur sínar um eftirlit með skólastarfi og mat á gæðum þess. Þróun Skólavogar verður skoðuð með hliðsjón af hvort hún geti verið sveitarfélögum stuðningur í þeim efnum.
5. Veita sveitarfélögum almenna ráðgjöf varðandi stefnumótun í skólamála. Með nýjum lögum um leik- og grunnskóla er skólastefna nú lögbundið verkefni sveitarfélaga. Markmiðið er að þróa leiðir sem gætu auðveldað sveitarfélögum þessa vinnu, til dæmis með gerð leiðbeininga. Einnig með því að safna saman upplýsingum frá sveitarfélögum sem hafa stigið þetta skref svo önnur sveitarfélög geti litið til reynslu þeirra.
6. Fylgja eftir sameiginlegri framtíðarsýn fyrir grunnskólastarfið til 2020. Markmiðið er að skoða þróun Skólavogar í því sambandi og gera áherslur framtíðarsýnar aðgengilegar sem viðmið við gerð skólastefnu sveitarfélaga.

Verkefnisstjórnir koma til með að vinna náið með starfsmönnum sambandsins og ráðuneytisins. Verkefnið kallar einnig á samstarf við skólaskrifstofur, forsvarsaðila sveitarfélaga og skólanefnda og fleiri hagsmunaaðila að framangreindum verkefnum.

Aukið samstarf við mennta- og menningarmálaráðuneytið

Sambandið átti fulltrúa í laganeftundunum sem unnu að frumvörpum til laga um leik-, grunn- og framhaldsskóla og menntun og ráðningu kennara og skólastjórna. Samband íslenskra sveitarfélaga og menntamálaráðuneytið ákváðu í kjölfar samþykktar laganna að fram skyldu fara sameiginlegir kynningarfundir um inntak og áherslur nýrra laga og nýrrar menntastefnu stjórnvalda og um áhrif þeirra á skólahald sveitarfélaga. Alls voru skipulagðir fundir á 11 stöðum um land allt, 2 á hverjum stað, sá fyrri ætlaður stjórnsýslunni og sveitarstjórnarfólki en sá síðari opinn borgarafundur með menntamálaráðherra. Síðasti fundurinn í þessari fundaröð var í Reykjavík 19. janúar 2009 og er unnt að nálgast upptöku af þeim fundi á slóðinni <http://sjonvarp.khi.is/> undir tenglinum „eldra efni“.

Markvisst hefur verið unnið að því að auka og efla samstarf ráðuneytis menntamála og Sambands íslenskra sveitarfélaga og ber þar hæst ráðningu verkefnisstjóra í sameiginleg verkefni á grundvelli nýrra laga. Í kjölfar lagasetningar um skóla og menntun hefur náið samstarf verið viðhaft vegna reglugerðasmíða á grundvelli nýju laganna. Má þar t.a.m. nefna reglugerð um skólaráð, mat og eftirlit með skólastarfi og upplýsingaskyldu sveitarfélaga, sérfræðiþjónustu sveitarfélaga, skil og miðlun upplýsinga milli skólastiga og fleiri. Fulltrúar sambandsins eiga sæti í ýmsum nefndum og starfshópum sem menntamálaráðuneytið stýrir. Yfirlit yfir fulltrúa sambandsins í nefndum er tengjast skóla- og fræðslumálum má finna í skýrslu þessari á bls.99. Sambandið fagnar mjög auknu samstarfi við ráðuneyti menntamála sem er til þess fallið að auka skilning og skilvirkni milli þeirra sem í sameiningu bera ábyrgð á skólahaldi í leik-, grunn- og tónlistarskólum. Slíkt samstarf skýtur styrkari stöðum undir skólaþróun og sameiginlega framtíðarsýn í þágu nemenda og alls skólastarfs.

Aukið samstarf við KÍ og kennaramenntunarstofnanir

Í kjölfar sameiginlegrar vinnu við mótun framtíðarsýnar fyrir grunnskólastarf hefur verið lögð áhersla á að efla enn frekar samstarf við Kennarasamband Íslands um fagleg mennta- og skólamál.

Skólamálaráð KÍ og skólamálanefnd sambandsins sendu nýverið frá sér sameiginlegt bréf til skóla og sveitarfélaga vegna niðurstaðna nýlegrar alþjóðlegrar rannsóknar (TALIS) og niðurstaðna lestrarkennsluúttektar menntamálaráðuneytisins þar sem hvatt er til þess að þær verði hagnýttar í þágu skólastarfs. Félag tónlistarskólakennara hélt svæðisþing sitt í september og bauð fulltrúum sambandsins að sitja það. Formenn fjögurra fagfélaga Kennarasambandsins eiga ræðumenn á Skólapiingi sveitarfélaga 2009. Þá hélt skólamálafulltrúi sambandsins erindi á haustfundi skólamálaráðs KÍ í október og kynnti helstu þætti í starfi sambandsins og aukið samstarf við KÍ. Allt eru þetta skref í þá átt að efla enn frekar samstarf hagsmunaaðila í þágu skólastarfs. Hugmyndir eru uppi um að formgera samráðsvettvang þennan og koma á reglubundnum fundum milli fulltrúa úr Skólamálaráði KÍ og skólamálanefndar og/eða sérfræðinga sambandsins.

Fulltrúar menntavísindasviðs Háskóla Íslands og símenntunarstofnunar (SRR) þess komu á fund skólamálanefndar síðari hluta árs 2008 til viðræðna um mögulegan samstarfs- og samráðsvettvang. Þeim hugmyndum var tekið fagnandi og undirstrikað mikilvægi slíks vettvangs. Fulltrúi sambandsins átti sæti í nefnd um inntak fimm ára kennaranáms og situr í stjórn SRR.

Forseti Menntavísindasviðs HÍ hélt erindi á Skólapiingi sveitarfélaga 2009 og fulltrúi kennaradeildar Háskólans á Akureyri jafnframt.

Endurmenntunarsjóður grunnskóla

Í samræmi við bráðabirgðaákvæði II við grunnskólalög nr. 91/2008 sem tóku gildi 15. júní 2008 var Endurmenntunarsjóður grunnskóla færður frá menntamálaráðuneyti til Sambands íslenskra sveitarfélaga. Í kjölfarið voru reglur sjóðsins endurskoðaðar og samþykktar á fundi stjórnar sambandsins þann 26. mars 2009.

Endurmenntunarsjóður grunnskóla var gerður að sjálfstæðri deild undir stjórn Námsleyfasjóðs, sem er skipuð tveimur aðilum frá Kennarasambandi Íslands og þremur frá Sambandi íslenskra sveitarfélaga. Fulltrúar KÍ eru Sigurveig Sæmundsdóttir og Ólafur Loftsson og fulltrúar sambandsins eru Lúðvík Hjalti Jónsson, Kristinn Kristjánsson og Valgerður Janusdóttir. Starfsmenn sjóðsins eru Guðfinna Harðardóttir og Ragnheiður Snorradóttir.

Opið var fyrir umsóknir í sjóðinn frá og með 11. febrúar til og með 9. mars 2009. Alls bárust umsóknir um styrki til 131 verkefnis. Samanlagðar fjárbeiðnir námu ríflega 84 m.kr. Alls voru veittir styrkir að upphæð 22.955.444 króna til 112 verkefna.

Allar frekari upplýsingar um sjóðinn er að finna á heimasíðu sambandsins <http://www.samband.is/template1.asp?id=2444>

Skólavogin

Skólavogin er tilrauna- og þróunarverkefni um kerfisbundinn samanburð á lykiltölum vegna skólalahalds hjá sveitarfélögum. Fyrirmynd þessa verkefnis var sótt til Noregs. Það byggir á kerfisbundinni samanburðarfræði á árangri nemenda í grunnskólanum, kostnaði við rekstur hans og upplýsingum um menntun kennara og fjarvistir starfsfólks og nemenda. Einnig er aflað upplýsinga um viðhorf nemenda og foreldra til skólastarfsins auk vinnustaðakönnunar meðal starfsfólks skólans. Hvert einstakt sveitarfélag getur þannig fylgst með þróun mála innan sveitarfélagsins milli ára eða borið stöðu sína saman við önnur hliðstæð sveitarfélög.

Árið 2009 tóku 12 sveitarfélög þátt í Skólavoginni; Bláskógabyggð, Borgarbyggð, Fljótsdalshérað, Grindavíkurbær, Ísafjarðarbær, Reykjanesbær, Sandgerðisbær, Skaftárhreppur, Sveitarfélagið Árborg,

Sveitarfélagið Garður, Sveitarfélagið Vogar, og Sveitarfélagið Ölfus. Alls eru 26 skólar í þeim 12 sveitarfélögum sem taka þátt í verkefninu.

Á stjórnarfundum sambands íslenskra sveitarfélaga þann 22. ágúst 2008 var samþykkt sú tillaga hag- og upplýsingasviðs að skipa Eirík Hermannson, framkvæmdastjóra fræðslusviðs í Reykjanesbæ, Helgu Guðmundsdóttur, fræðslufulltrúa á Fljótsdalshéraði, og Sigríði Láru Ásbergisdóttur, formann fræðslunefndar í Sveitarfélaginu Ölfusi, í verkefnisstjórn verkefnisins. Valgerður Ágústsdóttir sérfræðingur á hag- og upplýsingasviði sambandsins er starfsmaður verkefnisstjórnar og sér um úrvinnslu gagna og framsetningu. Undantekning er viðhorfskannanir, en framkvæmd þeirra og úrvinnsla er í höndum Outcome. Þannig yrði sambandið áfram bakhjarl verkefnisins og samræmingaraðili, en almenn stefnumótun yrði í höndum fulltrúa sveitarfélaga.

Hér að framan er greint frá ráðningu nýs verkefnisstjóra í skólamálu í samvinnu við menntamálaráðuneyti og Jöfnunarsjóð sveitarfélaga. Verkefni hans eru m.a. að auðvelda sveitarfélögum að uppfylla nýjar skyldur sínar um eftirlit með skólastarfi og mat á gæðum þess. Einnig fellur það í hans verkahring að fylgja eftir sameiginlegri framtíðarsýn fyrir grunnskólastarfið til ársins 2020. Ætlunin er að skoða Skólavogina sérstaklega með þetta í huga. Það er því óhætt að segja að Skólavogin sé enn í mótun.

INNLEIÐING NÝRRAR LAGA OG VINNA VIÐ SETNINGU REGLUGERÐA

Sambandið og menntamálaráðuneytið hafa með sér náð samstarf um innleiðingu nýju skólamálaölggjafarinnar, þar á meðal um setningu reglugerða á grundvelli laganna.

Áætlun ráðuneytisins gerir ráð fyrir að ekki færri en 20 reglugerðir verði settar sem skiptast þannig:

- Á grundvelli laga nr. 90/2008, um leikskóla: 4 reglugerðir
- Á grundvelli laga nr. 91/2008, um grunnskóla: 13 reglugerðir (þar af ein sem einnig sækir stoð í lög um leikskóla)
- Á grundvelli laga nr. 87/2008, um menntun og ráðningu kennara og skólastjórnenda við leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla: 3 reglugerðir

Við útgáfu þessarar skólaskýrslu hafa níu af þessum reglugerðum verið birtar og komið til framkvæmda. Texti allra þeirra er aðgengilegur á vef nýrrar menntastefnu:

<http://www.nymenntastefna.is/reglugerdir/>.

Fyrsta reglugerðin af þeim sem hér um ræðir var sett í desember 2008 og varðar skólaráð í grunnskólum (nr. 1157/2008). Reglugerðin sækir stoð í 8. gr. grunnskólalaga, en jafnframt er kveðið á um það í 45. gr. þeirra laga að sveitarstjórn geti ákveðið að skólaráð grunnskóla og foreldraráð leikskóla starfi sameiginlega í einu ráði í samreknum leik- og grunnskóla. Er þetta eitt þeirra atriða sem er að auðvelda samrekstur skóla innan sveitarfélaga, en lögð er áhersla á það við innleiðingu nýju skólamálaölggjafarinnar að auðvelda samrekstur í þágu aukinnar fjölbreytni, sveigjanleika og þróunar í skólastarfi. Þess ber og að geta að í ágúst 2009 gekk sambandið frá leiðbeiningum fyrir rekstraráðila vegna samreksturs leik-, grunn- og tónlistarskóla. Leiðbeiningarnar taka til faglegra og rekstrarlegra sjónarmiða sem og atriða í kjarasamningum LN við KÍ vegna SÍ annars vegar og FL hins vegar. Leiðbeiningarnar eru aðgengilegar á vefsvæði sambandsins: http://www.samband.is/files/Samrekstur_Leiðbeiningar_endanlegt_1893025809.pdf.

Í lok febrúar 2009 birtust tvær reglugerðir, annars vegar um matsnefnd leikskóla-, grunnskóla- og framhaldsskólakennara (nr. 241/2009) og hins vegar um Sprotasjóð leik-, grunn- og framhaldsskóla (nr. 242/2009). Stuttu síðar eða í byrjun apríl kom reglugerð um fyrirkomulag og framkvæmd samræmdra könnunarprófa í 4., 7. og 10. bekk grunnskóla (nr. 435/2009) en þeirri reglugerð var raunar breytt í lok júní með reglugerð nr. 662/2009. Sú reglugerð, eins og aðrar breytingarreglugerðir er birt á vef nýrrar menntastefnu. Hagsmunaaðilum og öðrum sem vilja fylgjast með því hvernig regluramminn þróast, er bent á að fylgjast með þessum vef enda er ekki reiknað með því að uppfærðar útgáfur reglugerða séu birtar sérstaklega. Skólastjórnendur ættu því að hafa fyrir venju að fletta upp á stöðu reglugerða, a.m.k. þegar til umfjöllunar eru atriði sem varða réttindi og skyldur í skólastarfi.

Reglugerð nr. 531/2009, um heimakennslu á grunnskólastigi, kom í maí og er allitarleg um skilyrði fyrir heimild foreldra til heimakennslu, skipulag kennslunnar og eftirlit.

Í byrjun júlí komu á einu bretti fjórar reglugerðir, sem allar verða að teljast mikilvægar fyrir sveitarfélögin. Er þar um að ræða:

- Reglugerð nr. 655/2009, um starfsumhverfi leikskóla.

- Reglugerð nr. 656/2009, um skólaakstur í grunnskóla.
- Reglugerð nr. 657/2009, um gerð og búnað grunnskólahúsnæðis og skólalóða.
- Reglugerð nr. 658/2009, um mat og eftirlit í grunnskólum og upplýsingaskýldu sveitarstjórna um skólahlald.

Undirbúningur þessara fjögurra reglugerða átti sér stað í góðri samvinnu sambandsins og ráðuneytisins, og fór meðal annars sérstakur starfshópur yfir það hvaða kostnaðarauka mætti telja að hlytist af setningu þeirra. Umræddur starfshópur er skipaður tveimur fulltrúum sambandsins og tveimur frá menntamálaráðuneytinu, og er honum ætlað að meta kostnaðaráhrif nýrra laga um leikskóla og grunnskóla. Hópurinn hefur fundað reglulega það sem af er árs 2009.

Meðal mikilvægra reglugerða, sem ráðgert er að birtist veturinn 2009 - 2010, eru reglugerð um sérfræðiþjónustu beggja skólastiga og um nemendur með sérþarfir.

FYLGISKJAL 1 – ÝMSAR UPPLÝSINGAR UM SKÓLAMÁL

Lagt fyrir menntamálanefnd Alþingis 30. júní 2009

1 Grunnþjónusta á sviði fræðslumála

Skilgreining grunnþjónustu á sviði fræðslumála hefur verið gerð af lögfræðisviði sambandsins þar sem horft var til þess hvort um lögbundið verkefni sveitarfélags er að ræða og hvernig sú skylda er skilgreind í lögum.

Enginn vafi er á að grunnskólinn flokkast sem grunnþjónustuverkefni. Leikskólinn telst einnig til grunnþjónustuverkefna en er þó mun sveigjanlegra heldur en grunnskólinn. Tónlistarskólinn telst vera valkvætt verkefni sveitarfélaga.

Grunnskólinn:

- Lengd viðvera er valkvæð.
- Skipulag tómstundastarfs og námsferða er í höndum stjórnenda.
- Útfærsla á framboði valgreina er í höndum sveitarfélags.
- Sveigjanleiki til staðar t.d. með samrekstri grunn-, leik- og tónlistarskóla undir einum skólastjóra.
- Útfærsla á kennslu ákveðinna námsgreina er í höndum stjórnenda.
- Sveitarstjórnir geta haft með sér samvinnu um sérkennslu og sérfræðipjónustu.

Leikskólinn:

- Dvalargjald er hjá flestum sveitarfélögum langt innan þess ramma sem er heimill.
- Mun meiri sveigjanleiki í dvalartíma barna, inntöku barna og námsskrá heldur en í grunnskóla.

Tónlistarskólinn:

- Skólagjöld eiga að standa undir rekstrarkostnaði öðrum en launum kennara og skólastjóra. Laun kennara og skólastjóra eru greidd af sveitarfélagi.
- Hvergi er kveðið á um rétt almennings til að stunda tónlistarnám.
- Sveitarfélag getur eyrnamerkt stuðning sinn ákveðnum hópi nemenda.

2 Tölulegar upplýsingar um skólamáli

Hag- og upplýsingasvið sambandsins gefur út Skólaskýrslu á hverju ári þar sem birtar eru tölulegar upplýsingar um skólamáli. Upplýsingunum er safnað saman af Hagstofu Íslands.

Rekstrakostnaður hefur aukist um meira en fimmtung á fjórum árum

Í Skólaskýrslu 2008¹ kemur m.a. fram að á árunum 2004-2007 fækkaði nemendum um 2% en starfsfólki fjölgaði um 9% og rekstrarkostnaður jókst um 22% að raungildi á þessum fjórum árum (sjá töflu 1). Í Hagtíðindahefti Hagstofu Íslands (2009a), sem kom út í lok maí 2009, er gert ráð fyrir enn frekari fækkun grunnskólanema þar sem árgangarnir sem munu hefja grunnskólanám á næstu árum eru fámennari en þeir árgangar sem ljúka munu grunnskólanámi.

Tafla 1. Lykiltölur grunnskólans

	2004	2005	2006	2007	Breyting	% breyting
Fjöldi nemenda	44.511	44.336	43.875	43.841	-670	-2%
Grunnskólar	187	177	173	174	-13	-7%
Starfsfólk við kennslu	4.460	4.697	4.798	4.985	525	12%
Starfsfólk við önnur og ótilgreind störf	2.116	2.104	2.179	2.179	63	3%
Allt starfsfólk	6.576	6.801	6.977	7.164	588	9%
Rekstrarkostnaður (í þús. kr.)	36.816.703	41.162.387	42.846.305	44.768.813	7.952.110	22%
Rekstrarkostnaður pr. nemenda (í þús. kr.)	803	900	943	989	186	23%

Heimild: Skólaskýrsla 2008, bls. 37. Allar tölur eru á verðlagi 2007.

Nemendur pr. kennara og fjöldi í bekkjum

Nemendum á hvert stöðugildi kennara hér á landi hefur fækkað ár frá ári en árið 1998 voru þeir 13,3 og árið 2008 voru þeir 9,3 að meðaltali, sem er með því lægsta sem gerist í OECD löndunum (Hagstofa Íslands, 2009a).

Í skýrslu Hagstofunnar kemur einnig fram að bekkjardeildir í íslenskum grunnskólum eru almennt fámennari en gengur og gerist innan OECD. Þannig voru að meðaltali 18,3 nemendur í bekkjardeild hér á landi skólaárið 2008-2009, fæstir í 1. bekk eða 16,2 en flestir í 10. bekk eða 19,7. Í bekkjardeildum á barnaskólastigi í OECD löndunum eru að meðaltali 19,7 nemendur og á unglíngastigi eru 24,0 nemendur í bekk að meðaltali. Engar reglur eru til hér á landi sem kveða á um hámarksfjölda nemenda í bekkjardeild.

¹ Sjá einnig um aukningu rekstrarkostnaðar grunnskóla í skýrslu menntamálaráðherra um framkvæmd skólalands (Menntamálaráðuneyti, 2008).

Nemendur fá fleiri kennslustundir en lögín kveða á um

Í lögum um grunnskóla nr. 91/2008 er kveðið á um að skóladagar nemenda á hverju skólaári skuli ekki vera færri en 180 en í fyrri lögum frá 1995 var kveðið á um að lágmarksfjöldi skóladaga skyldi vera 170. Í kjarasamningum árið 2001 var samið um 10 viðbótarskóladaga fyrir nemendur og sú breyting leidd í lög árið 2008. Skólaárið 2007-2008 voru skóladagar í íslenskum grunnskólum að meðaltali 179,3 og skiptust þeir svona (Hagstofa Íslands, 2009a):

Kennsludagar: 170,2

Prófadagar: 2,5

Aðrir dagar: 6,6

Samkvæmt grunnskólalögum nr. 91/2008 skal vikulegur kennslutími að lágmarki vera:

a) 1.200 mínútur (30 kest²) í 1.-4. bekk

b) 1.400 mínútur (35 kest) í 5.-7. bekk

c) 1.480 mínútur (37 kest) í 8.-10. bekk.

Í Hagtíðindahefti Hagstofu Íslands (2009a) kemur fram að skólaárið 2007-2008 hafi nemendur á yngsta stigi að jafnaði verið 31,7 kest á viku í skólanum, nemendur á miðstigi fengu að jafnaði 35,7 kest á viku og nemendur á efsta stigi fengu að jafnaði 37,5 kest á viku. Grunnskólarnir eru því að kenna aðeins fleiri stundir heldur en lögín kveða á um.

62% grunnskólakennara í meira en einu stöðugildi

Kennsluskylda kennara í dagvinnu í fullu starfi og án aldursafsláttar er 26 kest á viku í 37 vikur skv. kjarasamningi LN og KÍ vegna Félags Grunnskólakennara. Frá árinu 2004 hefur vikuleg kennsluskylda lækkað um tvær stundir en kennari á samt sem áður rétt á að halda óbreyttri kennsluviðmiðun og kenna áfram 28 stundir á viku skv. gr. 2.5.1 í kjarasamningi aðila. Öll kennsla umfram kennsluskyldu greiðist sem yfirvinna.

Samkvæmt tölum úr gagnagrunni Hagstofu Íslands (2009b) eru um 62% grunnskólakennara í meira en einu stöðugildi, þ.e. kenna meira en sem nemur fullri kennsluskyldu. Það er þó vert að geta þess að þetta eru allir sem eru skráðir með meira en eitt stöðugildi, sem þýðir að um 1,002% stöðugildi geti verið að ræða. Samkvæmt upplýsingum frá starfsmanni Hagstofu Íslands skiptist þetta þannig að um 1.950 grunnskólakennarar (38%) eru með allt að 10% umfram fulla stöðu, um 800 grunnskólakennarar (tæp 16%) eru með 10-20% umfram fullt starf, um 300 grunnskólakennara (6%) eru með 20-30% umfram fullt starf og 80 grunnskólakennarar (1,5%) eru skráðir með meira en 30% umfram fullt starf.

² Kennslustundir, hver kennslustund er 40 mínútur.

3 Samræður í kjölfar kreppu

Launanefnd sveitarfélaga hefur gert kjarasamninga við KÍ vegna

- Félags grunnskólakennara (gildistími 1. júní 2008-31. maí 2009)
- Skólastjóraráfélags Íslands (gildistími 1. júní 2008-31. maí 2009)
- Félags leikskólakennara (gildistími 1. desember 2008-31. ágúst 2009)
- Félags tónlistarkennara (gildistími 1. desember 2008-31. ágúst 2009)

Grunnskólinn er langstærsti einstaki útgjaldaliður sveitarfélaganna og hefur kostnaðurinn aukist jafnt og þétt síðastliðin ár. Þegar efnahagsástandið versnaði í kjölfar bankahrunsins hófu sveitarfélögin að leita allra leiða til að draga úr launakostnaði og minnka útgjöld sín.

Fulltrúar LN ræddu áhrif efnahagsástandsins á launakjör starfsmanna sveitarfélaga og leiðir til að lækka launakostnað sveitarfélaga við forsvarsmenn FG og SÍ. Í kjarasamningum LN og KÍ vegna grunnskólans er m.a. kveðið á um fjölda kennsludaga og starfstíma skóla. Þar er settur fram nokkuð stífur viðmiðunarrámi fyrir vinnutíma grunnskólakennara og samningur við skólastjóra er fastlaunasamningur, sem þýðir að þeir fá sömu laun allt árið um kring óháð vinnuframlagi. Samningarnir gefa því lítinn sveigjanleika til að bregðast við ástandi eins og skapaðist við hrun bankanna haustið 2008.

Samræður við fulltrúa FG

Tillögur LN varðandi samning LN og FG vörðuðu greinar 2.5.1 og 1.3.2 í kjarasamningi aðila.

- a) Grein 2.5.1 heimilar að grunnskólakennari og skólastjóri geri með sér samkomulag um aukna kennsluskyldu kennara gegn skerðingu annarra starfa. Fulltrúar FG gerðu enga athugasemd við að skólastjórnendur leituðu eftir samkomulagi við kennara ef nauðsyn bæri til að nýta þessa heimild þar sem því yrði við komið.
- b) Skólastjórappotturinn svokallaði (gr.1.3.2 í kjarasamningi aðila), að upphæð kr. 105.000.- á stöðugildi á skólaári, er ætlaður til að greiða kennurum fyrir sérstakt álag og verkefni sem ekki rúmast innan 9,14 verkstjórnarstunda, sbr. grein. 2.1.6.2. Almennt hefur verið gengið út frá því að fjármagninu sé ráðstafað að fullu á hverju skólaári. Fulltrúar LN óskuðu eftir því að eftirfarandi skilningur yrði staðfestur:

„Á skólaárinu 2009 – 2010 verður sveitarfélögum heimilt að ákveða hvort og þá hve miklu fjármagni úr „skólastjórappotti“ verði ráðstafað. Ónýttað fjárhæðir flytjast ekki á milli fjárhagsára.“

Fulltrúar FG töldu þessa tillögu ganga gegn kjarasamningi og þar með lögum.

Samræður við fulltrúa SÍ

Fulltrúar LN óskuðu einnig eftir samræðum við fulltrúa SÍ um leiðir til að draga úr launakostnaði sveitarfélaga. Afstaða SÍ var sú að aðilar væru bundnir af kjarasamningi og ákvæðum í lögum og þar af leiðandi væri litlu til að hnika nema til kæmi samkomulag á sameiginlegu samningaborði aðila vinnumarkaðarins.

Samræður við önnur KÍ félög

Fulltrúar LN óskuðu ekki sérstaklega eftir að ræða áhrif efnahagsástands á launakjör starfsmanna sveitarfélaga við fulltrúa annarra KÍ félaga þar sem vinna við sameiginlegan stöðugleikasáttmála aðila vinnumarkaðarins var hafin.

Samræður við menntamálaráðuneyti

Fulltrúar sambandsins áttu fund með menntamálaráðherra 6. apríl 2009 þar sem þeir gerðu grein fyrir vinnu sem fór fram á vettvangi skólamálanefndar sambandsins en henni var falið að gera tillögur um leiðir til hagræðingar í rekstri leik- og grunnskóla vegna samdráttar í tekjum sveitarfélaga.

Fulltrúar sambandsins óskuðu m.a. eftir því við menntamálaráðherra að unnið yrði að gerð frumvarps sem veitti sveitarstjórnnum tímabundna heimild til að víkja frá 28. gr. grunnskólalaga um vikulegan kennslutíma og fjölda skóladaga. Einnig yrði veitt heimild til að víkja frá 26. gr. sömu laga um framboð valgreina á unglíngastigi. Gengið væri út frá því að heimildin yrði veitt fyrir næstu tvö skólaár og að frumvarp yrði lagt fram í upphafi sumarþings.

Annar fundur var haldinn með menntamálaráðherra í byrjun júní. Þar lýsti ráðherra þeirri afstöðu að ekki yrði lagt fram frumvarp um fækkun skóladaga nema í fullri sátt við KÍ. Fulltrúar sambandsins óskuðu eftir því að ríki og sveitarfélög hefðu samráð um hagræðingar-aðgerðir í grunn- og framhaldsskólum og tók ráðherra þeirri málaleitan vel.

4 Könnun á hagræðingaraðgerðum sveitarfélaga

Samband íslenskra sveitarfélaga hefur ekki boðvald yfir sveitarfélögunum hvað varðar hagræðingaraðgerðir í skóla- og fræðslumálum. Fjárhagsstaða sveitarfélaga er misjöfn og má því reikna með að þau grípi til ólíkra aðgerða til að hagræða hjá sér.

Til að fá yfirsýn yfir fyrirhugaðar hagræðingaraðgerðir sveitarfélaga í skóla- og fræðslumálum gerði sambandið könnun meðal þeirra. Gögnum var safnað á tímabilinu 23. febrúar til 24. mars 2009 og náði svörun til 50 sveitarfélaga með um 90% af íbúum landsins. Helstu niðurstöður voru þær að sveitarfélög ætla að minnka innkaup á búnaði, vöru og þjónustu, draga úr framkvæmdum og minnka yfirvinnu og forfallakennslu (sjá nánar í töflu 2).

Tafla 2. Niðurstöður úr könnun á hagræðingaradgerðum sveitarfélaga

Öll sveitarfélögin					
<i>Raðað eftir því sem býið er að ákveða</i>					
Pættir	Ákveðið	Til umræðu	Ekki til umræðu	Á ekki við	Samtals
1. Leikskóli					
1.14 Dregið úr búnaðarkaupum	70,0%	10,0%	15,0%	5,0%	100,0%
1.15 Dregið úr vöru- og þjónustukaupum	67,5%	15,0%	12,5%	5,0%	100,0%
1.05 Dregið úr yfirvinnu	66,7%	10,3%	17,9%	5,1%	100,0%
1.16 Dregið úr framkvæmdum	64,1%	10,3%	15,4%	10,3%	100,0%
1.10 Hagrætt í fyrirkomulagi starfsmannafunda	59,0%	12,8%	23,1%	5,1%	100,0%
1.17 Dregið úr aksturskostnaði	56,8%	10,8%	24,3%	8,1%	100,0%
1.07 Dregið úr kostnaði við endur- og símenntun	47,4%	18,4%	28,9%	5,3%	100,0%
1.08 Dregið úr afleysingu vegna veikinda/fjarveru stm.	41,0%	17,9%	35,9%	5,1%	100,0%
1.13 Hagræðing í mótuneyti/fæðiskostnaður	28,9%	23,7%	39,5%	7,9%	100,0%
1.02 Sumarlokun lengd	28,2%	10,3%	51,3%	10,3%	100,0%
1.09 Undirbúningstími færður að lágmarki	28,2%	10,3%	43,6%	17,9%	100,0%
1.01 Daglegur opnunartími stytur	15,4%	15,4%	66,7%	2,6%	100,0%
1.03 Leikskólagjöld hækkuð	7,9%	13,2%	73,7%	5,3%	100,0%
1.11 Hagrætt í skipulagi sérkennslu	7,7%	25,6%	48,7%	17,9%	100,0%
1.06 Stjórnunarhlutfall lækkað	5,3%	23,7%	63,2%	7,9%	100,0%
1.12 Dregið úr sérfræðiþjónustu	2,6%	13,2%	71,1%	13,2%	100,0%
1.04 Aldursviðmið við inntöku hækkuð	0,0%	10,3%	82,1%	7,7%	100,0%
1.18 Áhersla á aukið starf sjálfbodaliða	0,0%	7,9%	68,4%	23,7%	100,0%
1. Leikskóli Total	33,3%	14,4%	43,2%	9,1%	100,0%
2. Grunnskóli					
2.03 Dregið úr yfirvinnu	69,0%	21,4%	7,1%	2,4%	100,0%
2.04 Dregið úr forfallakennslu	69,0%	19,0%	9,5%	2,4%	100,0%
2.19 Dregið úr búnaðarkaupum	69,0%	21,4%	4,8%	4,8%	100,0%
2.24 Dregið úr vöru-/þjónustukaupum	69,0%	23,8%	7,1%	0,0%	100,0%
2.25 Dregið úr framkvæmdum	68,3%	9,8%	19,5%	2,4%	100,0%
2.26 Dregið úr aksturskostnaði	57,5%	17,5%	22,5%	2,5%	100,0%
2.22 Dregið úr kostnaði við prentun, ljósritun, pappír...	54,8%	26,2%	16,7%	2,4%	100,0%
2.11 Dregið úr kostnaði v/vettvangsferða	53,7%	22,0%	17,1%	7,3%	100,0%
2.06 Dregið úr kostnaði við endur- og símenntun	37,5%	30,0%	22,5%	10,0%	100,0%
2.20 Dregið úr kostnaði v/félagsstarfa nem.	36,6%	22,0%	36,6%	4,9%	100,0%
2.09 Hagrætt í skipulagi sérkennslu	30,0%	27,5%	35,0%	7,5%	100,0%
2.02 Kennsluskylduhámark kennara fullnýtt	28,2%	20,5%	38,5%	12,8%	100,0%
2.08 Samkennsla aukin	21,4%	47,6%	23,8%	7,1%	100,0%

2.05 Stjórnunarkvóti lækkaður	20,0%	25,0%	45,0%	10,0%	100,0%
2.12 Hagræðing í mötuneyti	17,5%	22,5%	45,0%	15,0%	100,0%
2.13 Hækkun á verði skólamötuneyta	15,0%	10,0%	65,0%	10,0%	100,0%
2.17 Skólaliðum fækkað	15,0%	27,5%	47,5%	10,0%	100,0%
2.10 Dregið úr sérfræðiþjónustu	12,5%	17,5%	60,0%	10,0%	100,0%
2.14 Hagræðing í skólaakstri/fækkun ferða	12,5%	30,0%	35,0%	22,5%	100,0%
2.18 Stuðningsfulltrúum fækkað	10,0%	27,5%	47,5%	15,0%	100,0%
2.21 Hagrætt í foreldrasamstarfi	10,0%	10,0%	52,5%	27,5%	100,0%
2.23 Dregið úr frímínútnagæslu	10,0%	17,5%	60,0%	12,5%	100,0%
2.07 Fækkun úthlutaðra kennslustunda	7,5%	47,5%	35,0%	10,0%	100,0%
2.27 Áhersla á auknið starf sjálfboðaliða	7,5%	15,0%	45,0%	32,5%	100,0%
2.01 Vikulegur kennslutími nemenda skertur*	5,0%	12,5%	75,0%	7,5%	100,0%
2.15 Næðisstundum fækkað	2,5%	10,0%	42,5%	45,0%	100,0%
2.16 Skólasafnakennurum fækkað	2,5%	10,0%	55,0%	32,5%	100,0%
2. Grunnskóli Total	30,4%	21,9%	35,6%	12,0%	100,0%
3. Fræðslumál almennt					
3.02 Dregið úr yfirvinnu	53,8%	15,4%	20,5%	10,3%	100,0%
3.07 Nefndargreiðslur lækkaðar	50,0%	5,3%	39,5%	5,3%	100,0%
3.04 Lækkun á fjárveitingum til tónlistarskóla	42,1%	15,8%	39,5%	2,6%	100,0%
3.08 Fundum fræðslunefndar fækkað	36,8%	13,2%	44,7%	5,3%	100,0%
3.03 Hagrætt í störfum skólaskrifstofa	23,7%	21,1%	26,3%	28,9%	100,0%
3.10 Styrkir til fræðslumála lækkaðir	21,1%	13,2%	52,6%	13,2%	100,0%
3.06 Starfsfólki fækkað	15,8%	34,2%	42,1%	7,9%	100,0%
3.05 Samnýting/færsla/starfsfólks	10,3%	43,6%	33,3%	12,8%	100,0%
3.01 Samrekstur skólastiga	7,5%	40,0%	35,0%	17,5%	100,0%
3.09 Nefndafulltrúum fækkað	2,6%	10,5%	73,7%	13,2%	100,0%
3. Fræðslumál almennt Total	26,3%	21,4%	40,6%	11,7%	100,0%
Samtals	30,6%	19,4%	39,0%	11,0%	100,0%

5 Samrekstur skóla

Í 28.gr. laga um leikskóla nr. 90/2008 og í 45.gr. laga um grunnskóla nr. 91/2008 er kveðið á um heimild sveitarfélaga til að reka saman grunnskóla, leikskóla og tónlistarskóla undir stjórn eins skólastjóra. Eitt af markmiðum þessarar heimildar er að opna fyrir fjölbreytni, sveigjanleika og þróun í skólastarfi í þágu barna. Einnig skapast ákveðinn möguleiki til hagræðingar innan sveitarfélagsins við að sameina skóla undir stjórn eins skólastjóra.

Samstarfsnefndir LN og SÍ og LN og FL hafa verið að vinna leiðbeiningum um samrekstur skóla og kjör skólastjóra samrekins skóla, en skv. upplýsingum frá SÍ liggur fyrir að um 10% grunnskóla verða í samrekstri með leikskólum og/eða tónlistarskólum skólaárið 2009-2010. Þeirri vinnu verður framhaldið í tengslum við gerð kjarasamninga þessara aðila 2009.

6 Símenntun grunnskólakennara

Prír sjóðir styðja við sí- og endurmenntun grunnskólakennara og er greitt í þá skv. lögum og kjarasamningum. Þeir eru:

- Endurmenntunarsjóður grunnskóla, framlög í hann eru ákvörðuð í fjárlögum. Í hann runnu 23,7 m.kr. árið 2009 fyrir skólaárið 2009-2010.
- Námsleyfasjóður 1,3% af dagvinnulaunum kennara og skólastjórnenda í grunnskólum.
- Vonarsjóður (Verkefna- og námsstyrkjasjóður). Í hann renna 1,72% af dagvinnulaunum kennara og skólastjórnenda í grunnskólum.

Samkvæmt kjarasamningi LN og FG hafa kennarar í grunnskóla 150 klst. á ári til endur- og símenntunar utan árlegs starfstíma skóla (kennarar eldri en 30 ára ná þó aðeins 126 klst. og þeir sem eru 38 ára og eldri ná aðeins 102 klst. í meðalári sökum lengra sumarorlofs). Þetta er eini kjarasamningurinn sem LN gerir þar sem ákveðinn hluti vinnutíma starfsmanns er eyrnamerkur sí- og endurmenntun. Tafla 3 sýnir þann fjölda klst. sem grunnskólakennurum ber að eyða í sí- og endurmenntun að meðaltali skv. kjarasamningi.

Tafla 3. Sí- og endurmenntun skv. kjarasamningi

Aldur	Fjöldi klst. á hverjum	Fjöldi klst. á hverjum
	12 mánuðum	18 mánuðum
30 ára og yngri	150	225
31-37 ára	126	189
38 ára og eldri	102	153

20% íslenskra grunnskólakennara meta það sem svo að þeir stundi enga starfsþróun

Samkvæmt nýrri skýrslu Námsmatsstofnunar (Ragnar F. Ólafsson og Júlíus K. Björnsson, 2009), þar sem birtar eru niðurstöður OECD-rannsóknar á stöðu og viðhorfum kennara og skólastjórnenda, kemur fram að fimmtungur grunnskólakennara hér á landi tók ekki þátt í neinum starfsþróunarverkefnum á 18 mánaða tímabili fyrir framkvæmd rannsóknar, samkvæmt þeirra eigin mati³. Niðurstöður rannsóknarinnar sýna að kennarar hér á landi hafa að meðaltali eytt 10,9 dögum til starfsþróunarverkefna eða 87,2 klst. sem er þó nokkru færri klukkustundir en kjarasamningur kveður á um. Sláandi er að tíðasta gildi var 0 (núll) dagar:

„Spurt var hve mörgum dögum hafði verið varið til þessara starfsþróunarverkefna. Kennarar vorðu að meðaltali 10,9 dögum til starfsþróunarverkefna af ýmsu tagi síðustu 18 mánuði. Miðgildi var 6 dagar, en tíðasta gildi 0 dagar. Samsvarandi gildi fyrir yngsta- og miðstig eru 11,98 (meðaltal), 8 (miðgildi) og 0 (tíðasta gildi). Hæsta gildi á unglíngastigi var 90 dagar.“

(Ragnar F. Ólafsson og Júlíus K. Björnsson, 2009, bls. 13).

³ Með starfsþróunarverkefnum er m.a. átt við námskeið, ráðstefnur, réttindanáms, vettvangsferðir í aðra skóla, þátttöku í samstarfi kennara, rannsóknarverkefni, leiðsögn og þjálfun starfsfélaga.

Ríflega sjö af hverjum tíu grunnskólakennurum vörðu 10 dögum eða minna í starfsþróun á þessu 18 mánaða tímabili og rúmlega 20% íslenskra grunnskólakennarataldi sig ekki stunda starfsþróun á þessu tímabili þrátt fyrir að um slíkt sé sérstaklega samið í kjarasamningum.

Í gr. 2.1.6.4 í kjarasamningi LN og FG er kveðið svo á um að endurmenntun kennara skuli vera í samræmi við endurmenntunaráætlun skólans og að kennari skuli skilgreina þarfir sínar fyrir endurmenntun og kynna fyrir skólastjóra sem síðan ákveður hvernig staðið er að þessum málum með þarfir nemenda, kennara og heildarmarkmið skólans í huga. Í skýrslu Námsmatsstofnunar kemur fram að 86% kennara hafi borið skylda til að taka þátt í starfsþróun á þessum tilgreindu 18 mánuðum, sem þýðir að hjá 14% kennara voru ekki gerðar neinar kröfur af hálfu skólastjóra um þátttöku í starfsþróunarverkefnum. Niðurstöður OECD rannsóknarinnar gefa því í skyn að nokkur hluti grunnskólakennara noti og/eða fái að nota símenntunardagana sem frídaga á launum í stað þess að efla kunnáttu sína og færni og að þar með sé það fé sem sveitarfélögin veita til þessa málaflökks ekki nýtt sem skyldi.

Enginn velkist í vafa um mikilvægi sí- og endurmenntunar til að starfsmenn viðhaldi og tileinki sér nýja þekkingu og færni. Aukin þekking og færni hlýtur að veita þungt í starfsemi grunnskóla sem ber skylda til að stuðla að alhliða þroska barna og unglinga. Þar af leiðandi kemur það nokkuð á óvart að sá tími sem hefur verið eyrnamerkur sí- og endurmenntun grunnskólakennara skuli ekki nýttur betur sér í lagi þegar horft er til þess að 12% kennara á unglingastigi og 8% kennara á yngsta- og miðstigi fullnægja ekki skilyrðum um nauðsynlega menntun til kennslu á grunnskólastigi og „[...]að í um þriðjungum tilfella séu kennarar í grunnskólum að kenna greinar sem voru ekki hluti af kennaranámi þeirra“ (Ragnar F. Ólafsson og Júlíus K. Björnsson, 2009, bls. 37).

7 Heimildir

Hagstofa Íslands (2009a). *Grunnskólar 2007-2008. Hagtíðindi um skólamál*. Reykjavík: Hagstofa Íslands.

Hagstofa Íslands (2009b). *Hagtölur um skólamál*. Gagnagrunnur á vef Hagstofu Íslands, sótt á www.hagstofa.is 27. maí 2009.

Lögfræðisvið Sambands íslenskra sveitarfélaga (2009, óútg). *Skilgreining grunnþjónustu á sviði fræðslumála*.

Menntamálaráðuneyti (2008). *Skýrsla menntamálaráðherra um framkvæmd skólahalds í grunnskólum skólaárin 2004-2005, 2005-2006 og 2006-2007*. Reykjavík: Menntamálaráðuneytið.

Ragnar F. Ólafsson og Júlíus K. Björnsson (2009). *Staða og viðhorf kennara og skólastjórnenda. Alþjóðleg samanburðarrannsókn unnin í samvinnu við OECD fyrir menntamálaráðuneytið*. Reykjavík: Námsmatsstofnun.

Samband íslenskra sveitarfélaga (2008). *Skólaskýrsla 2008*. Reykjavík: Samband íslenskra sveitarfélaga.

FYLGISKJAL 2 – LISTI YFIR ÁHUGAVERÐAR NÝLEGAR SKÝRSLUR UM SKÓLAMÁL

Staða lestrarkennslu í íslenskum grunnskólum [Eingöngu á rafrænu formi]

Skýrslu þessari sem unnin er af Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands fyrir menntamálaráðuneytið er leitast við að draga fram afstöðu ýmissa aðila sem koma að lestrarkennslu í grunnskólum, til stöðu hennar og eigin starfa innan fagsins. Þannig nýtist sú þekking á málaflokknum á sem bestan hátt.

Skýrslan er farvegur fyrir skoðanir og mat kennara, skólastjóra, sérfræðinga innan tveggja íslenskra háskóla og kennaranema á stöðu lestrarkennslu í grunnskólum.

- [stada_lesrarkennslu_i_islenskum_grunnskolum_2009.pdf](#) (1 MB)

Útgáfa rits OECD, *Education at a Glance 2009*

Efnahags- og framfarastofnunin OECD hefur gefið út ritið *Education at a Glance 2009, OECD Indicators*. Í ritinu má finna margvíslegar upplýsingar um menntun í 30 aðildarríkjum stofnunarinnar, sem og tölur frá Brasilíu, Chile, Eistlandi, Ísrael, Rússlandi og Slóveníu. Tölurnar eru aðallega frá skólaárinu 2006-2007. Meirihluti talna um Ísland er byggður á gögnum frá Hagstofu Íslands.

Ritið skiptist í fjóra kafla sem fjalla um: Áhrif menntunar á einstaklinga og samfélagið; fjárfestingu í menntun; aðgang að námi, þátttöku og framfarir í menntun og um skólaumhverfið og skipulag skólakerfisins. Í ritinu má finna fjölda taflna og línurita. Ítarefni má finna hér á vefsíðu OECD http://www.oecd.org/document/24/0,3343,en_2649_39263238_43586328_1_1_1_1,00.html

TALIS – Staða og viðhorf kennara og skólastjórnenda

TALIS rannsóknin (Teaching And Learning International Survey) er framkvæmd á vegum Efnahags og framfarastofnunarinnar (OECD) og hefur verið nokkur ár í undirbúningi.

Rannsókninni er ætlað að fylla upp í þá mynd af skólakerfum landanna, sem þegar hefur fengist úr öðrum alþjóðlegum rannsóknum svo sem PISA, með því að afla gagna frá kennurum og skólastjórnendum um störf þeirra, vinnuumhverfi og aðstæður. Rannsóknin beinir sjónum að kennurum og skólastjórnendum á unglingsstigi, (ISCED-2) en á Íslandi var ákveðið að hún myndi einnig fjalla um kennara á grunn- og miðstigi (ISCED-1).

http://www.namsmat.is/vefur/eydublod/talis/1talis_island.pdf

Northern Lights on Pisa 2006

Skýrslan „Northern Lights on PISA 2006“, er gefin út af Norrænu ráðherranefndinni, en í henni er borinn saman árangur grunnskólanemenda í norrænu ríkjunum fimm. Í henni kemur m.a fram að

munur mælist nú meiri í norrænum menntakerfum en fyrr. Árangur nemenda ræðst sífellt meira af félagslegum þáttum og fjárhagsstöðu foreldra.

Í skýrslunni er árangur norrænu ríkjanna í PISA könnuninni árið 2006 borinn saman, og sérstaklega litið til kunnáttu í náttúrufræði. Tvær fyrri PISA-skýrslur frá árunum 2000 og 2003 lögðu áherslu á mat á lestrarkunnáttu og stærðfræðikunnáttu.

Ritið er unnið af hópi norrænna sérfræðinga.

<http://www.norden.org/is/utgafa/utgefid-efni/2009-547>

How the world's best-performing school systems come out on top

Skýrslan er gefin út af McKinsey & Company árið 2007 og felur í sér samanburðargreiningu (benchmarking) á 25 menntakerfum í heiminum, sem talin eru til þeirra bestu. Þau er m.a. að finna í Bandaríkjunum, S-Kóreu, Finnlandi, Hong Kong, Singapore, Englandi og Nýja-Sjálandi. Skýrsluhöfundar reyna að draga fram þau megineinkenni sem menntakerfi þessi eiga sameiginlegt.

http://cos.edu/ImageUpload_Links/Worlds_School_Systems.pdf

FYLGISKJAL 3 – LISTI YFIR FULLTRÚA SAMBANDSINS Í NEFNDUM Á SVIÐI SKÓLAMÁLA

Nefnd	Nafn fulltrúa og netfang	Skipunartími
<i>Undanþágunefnd grunnskóla um lögverndun á starfsheiti og starfsréttindum grunnskólakennara og framhaldsskólakennara og skólastjóra</i>	Kristinn Kristjánsson krikk@simnet.is	21.02.03
<i>Nefnd um endurskoðun laga um fjárhagslegan stuðning við tónlistarskóla</i>	Guðjón Bragason gudjon@samband.is	23.01.04
<i>Samstarfsnefnd tónlistarfræðslunnar</i>	Þorvarður Hjaltason thorvard@sudurland.is	20.02.04
<i>Samráðsnefnd um leikskóla</i>	Svandís Ingimundardóttir svandis@samband.is	01.03.04
<i>Námstyrkjanefnd</i>	Magnús B. Jónsson magnus@skagastrond.is	29.12.04
<i>Tónlist fyrir alla</i>	Soffía Vagnsdóttir sossa@bolungarvik.is	01.07.05
<i>Nefnd um endurmenntun grunnskólakennara</i>	Svandís Ingimundardóttir svandis@samband.is	30.01.06
<i>Forvarnardagur forsetans</i>	Svandís Ingimundardóttir svandis@samband.is	16.03.06
<i>Starfshópur í skák í grunnskólum</i>	Sif Sigfúsdóttir sif.sigfusdottir@reykjavik.is	26.06.06
<i>Starfsgreinaráð uppeldis- og tómstundagreina</i>	Svandís Ingimundardóttir svandis@samband.is	07.07.06
	Eiríkur Hermannsson eirikur.hermannsson@reykjanebaer.is	
<i>Samstarfsnefnd um starfsnám á framhalds-skólastigi</i>	Guðríður Arnardóttir gudridur@fg.is	24.01.07
<i>Stjórn Námsgagnastofnunar</i>	Gunnar Gíslason gunnarg@akureyri.is	20.03.07
<i>Stjórn Námsgagnasjóðs</i>	Eiríkur Hermannsson eirikur.hermannsson@reykjanebaer.is	20.03.07
<i>Þróunarsjóður námsgagna</i>	Kristín Hreinsdóttir khreins@skolasud.is	28.03.07
<i>Stjórn Nýsköpunarsjóðs námsmanna</i>	Oddný G. Harðardóttir oddnyh@althingi.is	04.09.07
	Svanlaug Guðnadóttir isafjordur@simnet.is	

Nefnd	Nafn fulltrúa og netfang	Skipunartími
<i>Samráðsnefnd um málefni grunnskóla</i>	Svandís Ingimundardóttir	26.02.08
	svandis@samband.is	
	Þorvarður Hjaltason	
	thorvard@sudurland.is	
	Valgerður Fr. Ágústsdóttir til vara	
	valgerdur@samband.is	
<i>Starfshópur um inntak og áherslur í 5 ára samfelldu kennaranámi</i>	Svandís Ingimundardóttir	01.04.08
	svandis@samband.is	
<i>Nefnd um tilhögun og fjármögnun á þjónustu við fötluð börn á leik- og grunnskólaaldri</i>	Guðjón Bragason	
	gudjon@samband.is	
<i>Verkefna og námsstyrkjasjóður kennara</i>	Auður Árný Stefánsdóttir	07.11.08
	audur.arny.stefansdottir@reykjavik.is	
	Guðfinna Harðardóttir	
	gudfinna@samband.is	
	Til vara Guðrún Ósk Sigurjónsdóttir	
<i>Nefnd um endurmenntun leik-, grunn- og framhaldsskólakennara</i>	Svandís Ingimundardóttir	16.02.09
	svandis@samband.is	
<i>Samráðsnefnd um þjónustu- og þekkingarmiðstöð fyrir blinda, sjónskerta og daufblinda</i>	Til vara Guðfinna Harðardóttir	
	gudfinna@samband.is	
	Svanlaug Guðnadóttir	02.03.09
<i>Stjórn Sprotasjóðs</i>	isafjordur@simnet.is	
	Til vara Garðar Páll Vignisson	
	gardvi@grindavik.is	
<i>Verkefnisstjórn um dreifmennt í V-Barð og Snæfellsnesi</i>	Svandís Ingimundardóttir	27.03.09
	svandis@samband.is	
	Til vara Guðfinna Harðardóttir	
<i>Verkefnisstjórn um dreifmennt í V-Barð og Snæfellsnesi</i>	gudfinna@samband.is	
	Svandís Ingimundardóttir	
	svandis@samband.is	

FYLGISKJAL 4 – SKÓLASKRIFSTOFUR SVEITARFÉLAGA OG SKÓLAR UTAN ÞEIRRA

Heiti skrifstofu	Heimilisfang	Póststöð	Sími/ Bréfsími	Netfang	Veffang	Sveitarfélag
Mennta- og leikskólasvið Reykjavíkurborgar	Fríkirkjuvegi 1	101 Reykjavík	411 7000/ 477 7050	ragnar.thorsteinsson@reykjavik.is	www.menntasvid.is	Reykjavíkurborg
Höfuðborgarsvæðið utan Reykjavíkur						
Fræðslu- og menningarsvið Seltjarnarness	Austurströnd 2	170 Seltjarnarnes	595 9100/ 595 9101	oskar@seltjarnarnes.is	www.seltjarnarnes.is	Seltjarnarnes-kaupstaður
Fræðslusvið Kópavogs	Fannborg 2	200 Kópavogi	570 1600/ 570 1601	annabs@kopavogur.is hanness@kopavogur.is	www.kopavogur.is	Kópavogsbær
Skólaskrifstofa Garðabæjar	Garðatorgi 7	210 Garðabæ	525 8500/ 565 2332	margretsv@gardabaer.is oddnye@gardabaer.is	www.gardabaer.is	Garðabær
Skólaskrifstofa Hafnarfjarðar	Strandgötu 31	220 Hafnarfirði	585 5500/ 585 5509	ingibie@hafnarfjordur.is magnusb@hafnarfjordur.is	www.hafnarfjordur.is	Hafnarfjarðar-kaupstaður
Velferðar- og skólasvið Álftanes	Bjarnastöðum	225 Álftanesi	550 2300/ 550 2309	skarphedinn@alftanes.is	www.alftanes.is	Sveitarfélagið Álftanes
Skólaskrifstofa Mosfellsbæjar	Þverholti 2	270 Mosfellsbæ	525 6700/ 525 6729	bth@mos.is magnea@mos.is rj@mos.is	www.mos.is	Mosfellsbær
Suðurnes						
Fræðslu- og skrifstofa Reykjanesbæjar	Tjarnargötu 12	230 Reykjanesbæ	421 6700/ 421 6199	gudbjorg.sveinsdottir@reykjanesbaer.is eirikur.hermannsson@reykjanesbaer.is	www.reykjanesbaer.is	Reykjanesbær, Sveitarfélagið Garður, Sveitarfélagið Vogar og Sandgerðisbær
Skólaskrifstofa Grindavíkur	Víkurbraut 62	240 Grindavík	420 1100/ 420 1111	nmj@grindavik.is	www.grindavik.is	Grindavíkurbær
Vesturland						
Fræðslu-, tómstund- og íþróttasvið Akraness	Stillholti 16-18	300 Akranesi	433 1000/ 433 1001	helgag@akranes.is	www.akranes.is	Akraneskaupstaður
Fjölskyldusvið Borgarbyggðar	Borgarbraut 14	310 Borgarnesi	433 7100/ 433 7101	asthorr@borgarbyggd.is	www.borgarbyggd.is	Borgarbyggð og Eyja- og Miklaholtshreppur
Fjölskyldusvið Borgarbyggðar	Varmalandi	311 Borgarnesi	430 1500/ 430 1501	varmland@varmland.is www.varmland.is	www.varmland.is	Borgarbyggð
Félags- og skólaþjónusta Snæfellinga	Klettsbúð 4	360 Hellissandi	430 7800/ 430 7801	sveinn@sfssf.is	www.sfssf.is	Stykkishólmur, Grundarfjarðarbær, Helgafellssveit, Snæfellsbær, Snæfellsbær, Lýsuhólskóli

Heiti skrifstofu	Heimilisfang	Póststöð	Sími/ Bréfsími	Netfang	Veffang	Sveitarfélag
Vestfirðir						
Skóla- og fjölskylduskriststofa Ísafjarðarbæjar	Hafnarstræti 1	400 Ísafirði	450 8000/ 456 3508	margret@isafjordur.is grunnskolafulltrui@isafjordur.is	www.isafjordur.is	Ísafjarðarbær, Súðavíkurbær og Bolungarvíkurkaupstaður
Grunnskóli Vesturbýggðar	Aðalstræti 53	450 Patreksfirði	456 1590/ 456 1257	gustaf@vesturbyggd.is	www.grunnskoliwesturbyggar.is	Patreksfjörður, Tálknafjörður og Bíldudalur
Norðurland vestra						
Fræðsluskriststofa Austur-Húnavetninga	Pverbraut 1	540 Blönduós	452 2600/ 452 4787 895 5796	gol@mi.is	www.felahun.is	Blönduós, Höfðahreppur, Húnavatnshreppur og Skagabyggð (börn í Skagab. fara í skóla í Höfðahr.) Húnaþing vestra kaupir þjónustu
Fjölskylduþjónusta Skagfirðinga	Ráðhúsinu, Skagfirðingabr. 21	550 Sauðárkróki	455 6080/ 455/6001	has@skagafjordur.is	www.skagafjordur.is	Sveitarfélagið Skagafjörður og Akrahreppur
Norðurland eystra						
Skólaskrifstofa Fjallabyggðar	Gránugötu 24	580 Siglufirði	464 9100	karitas@fjallabyggd.is	www.fjallabyggd.is	Fjallabyggð
Skóladeild Akureyrarbæjar	Glerárgötu 26	600 Akureyri	460 1455/ 460 1460	gunnarg@akureyri.is	www.akureyri.is	Akureyri, Hrísey og Hlíðarskóli
Fjölskyldudeild Akureyrarbæjar	Glerárgötu 26	600 Akureyri	460 1401/ 460 1440	gudruns@akureyri.is	www.akureyri.is	Annast einstaklþj. við grunnskóla Akureyrar ásamt Þelamerkurskóla, Hrafnagilsskóla, Valsárskóla og Grenivíkurskóla
Fræðslu- og menningarsvið Norðurlands - Undir Félagsþjónustu Norðurlands	Ketilsbraut 7-9	640 Húsavík	464 6123/ 464 6101	huld@nordurthing.is sigurdura@nordurthing.is	www.nordurthing.is	Norðurland + Aðaldælur., Þingeyjarsveit, Skútustaðahl., Svalbarðsh., Tjörneshr. og Langanesbyggð
Fræðslu- og menningarsvið Dalvíkurbyggðar	Ráðhúsinu	620 Dalvík	460 4900/ 460 4901	anna@dalvik.is hildur@dalvik.is	www.dalvik.is	Dalvíkurbyggð
Austurland						
Skólaskrifstofa Austurlands	Búðareyri 4	730 Reyðarfirði	474 1211/ 474 1311	sigurbjorn@skolaust.is	www.skolaust.is	Vopnafjarðarhreppur, Seyðisfjarðar-kaupstaður, Fjarðabyggð, Fljótsdalshreppur, Fljótsdalshérað, Borgarfjarðarhreppur, Breiðdalshreppur, Djúpvogshreppur

Heiti skrifstofu	Heimilisfang	Póststöð	Sími/ Bréfsími	Netfang	Veffang	Sveitarfélag
Fræðslu- og félagssvið Hornafjarða	Hafnarbraut 27	780 Höfn	470 8002/ 470 8001	stefan@hornafjordur.is	www.hornafjordur.is	Sveitarfélagið Hornafjörður
Fræðslu- og menningarsvið Fljótshéraðs	Lyngási 12	700 Egilsstöðum	470 0700/ 470 0701	helga@egilsstadir.is	www.egilsstadir.is	Fljótshérað
Fræðslu- og menningarsvið Fjarðabyggðar	Hafnargötu 2	730 Reyðarfirði	470 9092/ 470 9001	gunnlaugur.sverrisson@fjardabyggd.is thoroddur.helgason@fjardabyggd.is	www.fjardabyggd.is	Fjarðabyggð
Suðurland						
Skólaskrifstofa Suðurlands	Austurvegi 56	800 Selfossi	480 8240/ 480 8201	khreins@skolasud.is	www.skolasud.is	Sveitarfélagið Árborg, Mýrdalshreppur, Skaftárhreppur, Ásahreppur, Rangárþing eystra, Rangárþing ytra, Hrunamannahreppur, Hveragerðisbær, Grímsnes- og Grafínshreppur, Skeiða- og Gnúpverjahreppur, Bláskólabyggð, Flóahreppur og Sveitarfélagið Ölfus
Fjölskyldu- og fræðslusvið Vestmannaeyjabæjar	Ráðhúsinu	900 Vestmannaeyjum	488 2000/ 488 2001	erna@vestmannaeyjar.is jonp@vestmannaeyjar.is	www.vestmannaeyjar.is	Vestmannaeyjabær
Grunnskóla- og menningardeild Árborgar	Ráðhúsinu Austurvegi 2	800 Selfossi	480 1900/ 480 1901	siggi@arborg.is kristin@arborg.is	www.arborg.is	Sveitarfélagið Árborg
Skólar utan skólaskrifstofu						
Landakotsskóli	Túngötu 15	101 Reykjavík	510 8200/ 510 8209	sigrdurhja@landakotsskoli.is	www.landakot.is	Reykjavíkurborg
Tjarnarskóli	Lækjargötu 14b	101 Reykjavík	551 6820/ 552 6074	tjarnar@ismennt.is	www.tjarnarskoli.is	Reykjavíkurborg
Ísaksskóli	Bólstaðarhlíð 20	105 Reykjavík	553 2590/ 553 4600	siganna@isaksskoli.is	www.isaksskoli.is	Reykjavíkurborg
Suðurhlíðarskóli	Suðurhlíð 36	105 Reykjavík	568 7870/ 568 7807	sudurhlidarskoli@simnet.is	www.sudurhlidarskoli.is	Reykjavíkurborg
Waldorfskólinn Sólstaðir	Pósthólf 8812	128 Reykjavík	577 1110/ 699 8804	solskoli@ismennt.is	www.waldorf.ismennt.is	Reykjavíkurborg
Waldorfskólinn í Lækjarbotnum	Pósthólf 10011	130 Reykjavík	587 4499/ 567 1747	waldorf@simnet.is		Reykjavíkurborg
Barnaskóli Hjallastefnunnar	Vífilsstaðavegi 123	210 Garðabæ	555 7810	barnaskolinngbr@hjalli.is	www.hjalli.is	Garðabær
Barnaskóli Hjallastefnunnar	Hjallabraut 55	220 Hafnarfirði	555 7610	barnaskolinnhf@hjalli.is	www.hjalli.is	Hafnarfjörður

Heiti skrifstofu	Heimilisfang	Póststöð	Sími/ Bréfsími	Netfang	Veffang	Sveitarfélag
Barnaskóli Hjallastefunnar	Hlíðarfóti 7	101 Reykjavík	571 7720	barnaskolinnrvk@hjalli.is	www.hjalli.is	Reykjavíkurorg
Heiðarskóli	Hvalfjarðarsveit	301 Akranesi	433 8920/ 433 8911	heidarskoli@heidarskola.is	www.heidarskola.is	Hvalfjarðarsveit
Laugargerðis-skóli		311 Borgarnesi	435 6600/ 435 6603	laugarg@ismennt.is	www.laugargerdisaskoli.is	Borgarbyggð
Auðarskóli/Grunnskólinn í Búðardal	Miðbraut 10	370 Búðardal	434 1133/ 434 1406	audarskoli@dalir.is	www.dalabyggd.is	Dalabyggð
Reykhólaskóli	Skólabraut 1	380 Reykhólum	434 7731/ 434 7891	revksk@ismennt.is sveitarstjori@reykholar.is	www.reykholar.is	Reykhólahreppi
Grunnskóli Bolungarvíkur	Höfðastíg 3-5	415 Bolungarvík	456 7249/ 456 7029	sossa@bolungarvik.is	www.bolungarvik.is	Bolungarvíkurkaupstað
Súðavíkurskóli		420 Súðavík	456 4924/ 456 5909	annalind@sudavik.is	www.sudavik.is	Súðavíkurehreppur
Grunnskólinn Borðeyri	Borðeyri	500 Stað	451 1142	karna@ismennt.is	www.strandir.is	Bæjarhreppur
Grunnskólinn á Hólmavík	Skólabraut 20	510 Hólmavík	451 3129/ 451 3429	skolastjorar@holmavik.is	www.strandabyggd.is	Strandabyggð
Grunnskóli Drangsnæs		520 Drangsnæs	451 3436/ 451 3379	valgeir76@hotmail.com	www.drangsnæs.ismennt.is	Kaldranæshreppi
Finnbogastaða-skóli	Finnbogastöðum	523 Bæ	451 4032/ 451 4031	finnbs@simnet.is	-	Árneshreppi
Grunnskóli Húnaþings vestra		530 Hvammstanga	455 2900/ 455 2908	grhv@ismennt.is siggitho@ismennt.is	www.hunathing.is	Húnaþing vestra
Pelamerkurskóli	Laugalandi	601 Akureyri	460 1772/ 460 1771	thelamork@thelamork.is	www.thelask.is	Hörgárbyggð
Hrafnagilsskóli	Eyjafrjarsveit	601 Akureyri	464 8100/ 464 8101	hrafnagilsskoli@krummi.is karl@krummi.is	www.krummi.is	Eyjafrjarsveit
Stóru-Tjarnarskóli	Ljósavatns-skarði	601 Akureyri	464 3220/ 464-3224	gliarn@storutjarnarskoli.is	www.storutjarnarskoli.is	Pingeyjarsveit
Valsárskóli	Svalbarðs-strönd	601 Akureyri	462 3105/ 462 3106	valsar@valsar.is	www.valsarskoli.is	Svalbarðsstrandahreppi
Grenivíkurskóli		610 Grenivík	463 3118/ 463 3181	asta@grenivikurskoli.is	www.grenivikurskoli.is	Grýtubakkahreppi
Grunnskólinn í Grímsey		611 Grímsey	467 3138	skoli@grimsey.is	www.grimsey.is	Grímseyjarhreppur